

ABSTRACT

In oktober 2017 ging #MeToo viraal na het opkomen van beschuldigingen van ongewenst seksueel gedrag tegen verschillende bekende personen in de entertainmentsector. Dit online feministisch protest vond zijn weg tot in Vlaanderen met de rechtszaak tegen de bekende tv-maker Bart De Pauw als voortrekker. Aan de hand van een kritische discoursanalyse komt in deze thesis aan bod hoe de Vlaamse media seksueel ongewenst gedrag in deze rechtszaak representeerden. Er wordt gekeken hoe de kranten Het Laatste Nieuws en De Standaard de #MeToo-zaak rond Bart De Pauw weergeven. Dit gebeurt aan de hand van een tekstuele analyse, gebaseerd op een leidraad bestaande uit de media-aanbevelingen van Royal (2019), de patronen uit de literatuurstudie en de ankerpunten van Joye en Maesele (n.g.w.). Uit dit onderzoek blijkt dat de Vlaamse nieuwsmedia vast zit tussen het representeren van seksueel ongewenst gedrag als ernstig, problematisch enerzijds en als triviaal, normaal anderzijds. Zo dienen de Vlaamse media zowel als obstakel en als rugsteun voor de #MeToo-beweging.

Kernwoorden: #MeToo, seksueel overschrijdend gedrag, representatie, kritische discoursanalyse, feminist mediastudies

INHOUDSOPGAVE

Abstract.....	1
Inleiding.....	4
De #MeToo-ophef in Vlaanderen	4
Seksueel ongewenst gedrag versus de media	4
1. Deel 1: Literatuurstudie	7
Hoofdstuk 1.1 Seksueel grensoverschrijdend gedrag	7
1.1.1 Definiëring.....	7
1.1.2 Seksueel grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer & genderdiscriminatie. 7	
1.1.3 De consequenties van seksueel ongewenst gedrag	9
Hoofdstuk 1.2 ‘Setting de scene’: de #MeToo-De Pauw-zaak.....	10
1.2.1 De geboorte van #MeToo.....	10
1.1.1. Tekortkomingen van de #MeToo-beweging.....	11
1.1.2. Bart De Pauw als Vlaamse toonzetter	12
Hoofdstuk 1.3 Representatieproblematiek binnen ‘feminist mediastudies’	13
1.3.1. De traditie van ‘feminist mediastudies’	13
1.3.2. Representatie	13
1.3.3. Algemene genderpatronen rond seksueel geweld in mediarepresentaties	14
Hoofdstuk 1.4 Representatieproblematiek van seksueel grensoverschrijdend gedrag in media.....	19
1.4.1. Mediaberichtgeving van seksueel grensoverschrijdend gedrag	19
1.4.2. Mediaberichtgeving over #MeToo.....	20
Hoofdstuk 1.5 Conclusie	22
2 Deel 2: Empirisch onderzoek.....	24
Hoofdstuk 2.1. Onderzoeksdesign	24
2.1.2. Kritische discoursanalyse	24
Hoofdstuk 2.2 Dataverzameling	27
2.2.1. Keuze van de data.....	27
2.2.2. Periodes van de krantenartikelen	28
Hoofdstuk 2.4 Resultaten.....	30
Fase 1: het ontslag van Bart De Pauw – van 9 tot en met 11 november 2017.....	30
Fase 2: de aanvang van de rechtszaak – van 6 tot 14 januari 2021	36
Fase 3: het verloop van de rechtszaak – van 13 tot en met 15 oktober 2021	40
Fase 4: het vonnis van de rechtszaak – van 25 tot en met 27 november 2021	45
Conclusie	49
Referenties.....	53

Bijlagen	60
Bijlage 1: ankerpunten uit het werk van Joye & Maesele.....	60
Bijlage 2: leidraad voor analysering van data	62
Bijlage 3: dataverzameling	65
Fase 1	65
Fase 2	66
Fase 3	67
Fase 4	68

INLEIDING

De #MeToo-ophef in Vlaanderen

#MeToo, een online feministische beweging kwam op in Hollywood rond oktober 2017. De hashtag kende zijn succes op het moment dat de affaire rond filmproducer Harvey Weinstein zich ontvouwde. Amerikaanse actrice, Ashley Judd getuigde dat de persoon die haar seksueel lastigviel tijdens het filmen de populaire Hollywoodproducer Weinstein was (Nicolaou & Smith, 2019). Weinstein had gevraagd of zij hem kon masseren en hem zou willen bekijken terwijl hij een douche nam (Setoodeh, 2015). Zij ging niet in op zijn seksuele verzoeken maar bevond zich in een ongemakkelijke positie vanwege het machtsspel en zijn autoriteit als werkgever. In de heisa van de Weinstein-zaak kwam #MeToo op als een digitaal symbool tegen seksueel ongewenst gedrag (Bohman, 2017, p. 4). Een maand later was er in Vlaanderen ophef over een 'Vlaamse Weinstein'. Verschillende actrices beschuldigden de bekende Belgische televisiemaker Bart De Pauw van aanhoudend seksueel grensoverschrijdend gedrag (AD, 2021). In dit geval ging het niet om fysieke intimiteiten maar het parket startte een proces rond elektronische overlast. De Vlaamse media rapporteerden controversieel rond de zaak. Zo haalde Antonissen (2021), de hoofdredacteur van Het Laatste Nieuws aan dat de zaak-De Pauw niet meer dan een symbooldossier is. Met hun getuigenissen hopen de actrices andere slachtoffers van seksueel ongewenst gedrag aan te moedigen om naar buiten te komen. Op die manier is het voor Antonissen (2021) een spreekbuis maar hij blijft erbij; "Voor een seksueel roofdier als Weinstein was een proces en veroordeling duidelijk de enige uitkomst. In sommige andere zaken kan een oprechte 'sorry' misschien evengoed een symbool zijn.". Droeven (2020) van De Standaard beschouwt het ook als symbooldossier maar juist om te tonen dat grensoverschrijdend gedrag niet straffeloos kan blijven passeren.

Naar aanleiding van de zaak-De Pauw en in nasleep van de #MeToo-beweging liet Vlaamse minister van Cultuur en Media, Gatz een onderzoek uitvoeren over grensoverschrijdend gedrag binnen de culturele industrie. Uit het onderzoek van Willekens, Siongers en Lievens (2018, p. 62) blijkt dat één op drie werkende vrouwen binnen deze sector te maken heeft gehad met ongewenste intimiteiten. Alhoewel deze masterproef vrouwen aanhaalt als slachtoffer van seksuele intimidatie, wordt niet gesuggereerd dat mannen, non-binaire en transseksuele personen dit niet meemaken. Hierbij moet opgemerkt worden dat mannen vaker dan vrouwen aangeven dat de feiten niet zwaar genoeg waren om actie te ondernemen. Ook melden vrouwen minder vaak dan mannen grensoverschrijdend gedrag en confronteren ze de dader minder (Willekens, Siongers en Lievens, 2018, p. 64). Vandaar zal de focus in deze thesis komen te liggen op de vrouwelijke slachtoffers. De richtlijnen van de 'National Union of Journalists' (2013) bevelen aan om te verwijzen naar de 'overlevende' in plaats van het 'slachtoffer'. In het Nederlands is 'overlevende' echter een even beladen woord. Bij gebrek aan andere verwoording, komt het woord 'slachtoffer' te pas om vrouwen die seksueel grensoverschrijdende incidenten hebben meegemaakt te beschrijven.

Seksueel ongewenst gedrag versus de media

Desondanks de prevalentie van seksueel grensoverschrijdend gedrag is er niet alleen een tekort aan aangiftes, ook rapporteren de media niet accuraat over dit probleem. De hedendaagse cultuur heeft de neiging om seksueel ongewenst gedrag te normaliseren en te minimaliseren (Simões & Silveirinha, 2019, p. 4). Dit is problematisch aangezien massamedia een belangrijke invloed hebben in het vormen van attitudes rond seksueel geweld. Het is de media die het publiek informatie leveren over een welbepaald onderwerp (Judd & Easteal,

2013). Vaak presenteren de media seksueel overschrijdend gedrag als het typisch scenario van een schaamteloze, mannelijke superieur en machteloze vrouwelijke secretariaat. In realiteit onderscheiden McLaughlin, Uggen en Blackstone (2012, p. 642) andere manieren om de kwestie voor te stellen. Bovendien hindert deze stereotiepe manier van mediarepresentatie het voortzetten van wetten en procedures ertegen. De media dienen te tonen dat in realiteit seksuele intimidatie anders gebeurt. Als de media toch afwijken van het baas-secretariaat scenario dan tonen ze ongewone of atypische voorvallen. Bovendien krijgen de vrouwelijke slachtoffers in hun eigen verhalen over seksueel overschrijdende incidenten weinig tot geen stem (Pennington & Birthisel, 2016, p. 4). Naast het stilhouden leggen de media vaak de schuld bij het slachtoffer (Franiuk et al., 2008, p. 792). Zo blijkt uit onderzoek dat de media verkrachtingsmythes voorleggen en hun publiek bijgevolg een attitude aanneemt dat seksueel geweld vergoelikt (Franiuk et al., 2008, p. 789). De meest voorkomende verkrachtingsmythes in nieuwsmedia zijn diegene die indiceren dat het slachtoffer liegt of dat ze het zelf wou. Het gebruik van verkrachtingsmythes in media doet niet enkel misvattingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag ontstaan maar bestendigt ook seksueel geweld in onze samenleving (Franiuk et al., 2008, p. 790). Ook het gebruik van het woord 'beschuldiger' (in plaats van 'slachtoffer') legt de focus op de acties van het slachtoffer in plaats van wat haar is aangedaan. Het taalgebruik in media kan de geloofwaardigheid van het verhaal van het slachtoffer ondermijnen (Franiuk et al., 2008, p. 792; Judd, & Eastal, 2013, p. 4).

Bovendien bestaat er weinig tot geen wetenschappelijk Vlaams onderzoek naar de media-representatie van seksueel ongewenst gedrag binnen de #MeToo-context. Ook het volume aan wetenschappelijke studies die seksueel ongewenst gedrag in mediateksten onderzoeken is beperkt. Goldsmith Kasinky (1998), Steiner (1995), McDonald en Charlesworth (2012) zijn enkele vermeldingswaardige uitzonderingen. Goldsmith Kasinky (1998) analyseerde de Tailhook-conventie, een Amerikaans schandaal van seksuele intimidatie, misbruik en aanranding van vrouwen. Hij kwam tot de bevinding dat de mediaberichtgeving hierrond bijna uitsluitend bestond uit de passieve herhaling van officiële statements van de Amerikaanse overheid en militie. Daar voegt Steiner (1995) aan toe dat doordat de pers neutraal probeert te rapporteren, het een dichotoom denken voorlegt. Seksueel overschrijdend gedrag lijkt dan een verhaal bestaande uit diverse partijen bepaald door verschillende identiteitsvariabelen. Ten slotte verdiepten McDonald en Charlesworth (2012) zich op de framing van seksuele intimidatie in nieuwsberichtgeving uit verscheidende landen. Hieruit bleek dat de meest voorkomende frames in media de relatie tussen seksuele overschrijding en seksesegregatie minimaliseren. Dit toont een fout beeld aangezien seksuele intimidatie zich frequenter voordoet in mannelijk gedomineerde werkplaatsen. Daarbovenop vonden deze studies plaats voor de #MeToo-beweging. Sinds dan is er dus meer nieuwsberichtgeving over seksueel overschrijdend gedrag verschenen en is er een grote mogelijkheid op nieuwe frames. Het is daarom toepasselijk om te onderzoeken hoe de media #MeToo representeren en de manier waarop ze erover berichten om een breder zicht te krijgen over de omgang van media met seksueel overschrijdend gedrag. Ook zal de focus liggen op de Vlaamse mediareportering en de zaak-de-Pauw vermits dit de eerste #MeToo-zaak in Vlaanderen is (Droeven, 2020). De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe wordt seksueel overschrijdend gedrag gerepresenteerd in de Vlaamse nieuwsberichtgeving rond de #MeToo-zaak van Bart De Pauw?

Deze masterproef vertrekt vanuit een feministisch theoretisch kader en onderzoekt de representatie van seksueel overschrijdend gedrag in media. Specifiek gebeurt de casestudy

benadering door te kijken hoe de Vlaamse nieuwsmedia over de #MeToo-zaak rond Bart De Pauw bericht. Deze masterproef hanteert de kwalitatieve discoursanalyse. Na deze inleiding waar zowel het doel, de onderzoeksvraag als de methodologie verduidelijkt is, zal de uitwerking van het theoretische kader in de volgende hoofdstukken verlopen. Hoofdstuk 1.1 behandelt het centrale concept 'seksueel grensoverschrijdend gedrag'. Hoofdstuk 1.2 pakt de setting van de onderzoeksvraag aan, met name de #MeToo-beweging en de Vlaamse zaak rond Bart De Pauw. Hoofdstuk 1.3 bespreekt de representatieproblematiek van seksueel geweld binnen de media. Eindigen doet deze literatuurstudie met een beknopte conclusie over seksueel ongewenst gedrag en de mediarepresentatie daarvan. Na deze verkenning met het onderzoeksveld, volgt deel twee: het empirisch onderzoek. Afsluiten doen we met een algemeen besluit en een antwoord op de onderzoeksvraag.

1. DEEL 1: LITERATUURSTUDIE

Hoofdstuk 1.1 Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Deze masterproef onderzoekt de representatie van seksueel overschrijdend gedrag in de Vlaamse nieuwsmedia. Om de representatieproblematiek rond seksueel overschrijdend gedrag ten volle te begrijpen, komt in dit hoofdstuk de definiëring ervan te pas. De volgende vragen komen aan bod: 'Wat kenmerkt seksueel overschrijdend gedrag?', 'Is er telkens sprake van machtsmisbruik?', 'Zijn er legale gevolgen in Vlaanderen?'. Er volgt een verdieping op de context van de werkplaats aangezien De Pauw-zaak zich voordoet tussen Bart De Pauw als regisseur en de vrouwelijke actrices die ten dienste van hem stonden.

1.1.1 Definiëring

Vandaag klinkt snel de bewering dat de feministische doelen behaald zijn en er geen genderongelijkheid meer heerst in de samenleving. In het boek *everyday sexism* weerlegt Bates (2016) deze claim. Zo zijn de politieke en economische sferen gedomineerd door mannen en lijden veel vrouwen aan een vorm van seksueel geweld. In België hebben twee op de vijf vrouwen ooit seksueel geweld meegemaakt en is zo'n één op zes vrouwen ooit verkracht (Keygnaert, 2021). Ook maken één op drie vrouwelijke werkers in de Vlaamse cultuur- of mediasector grensoverschrijdend gedrag mee (Willekens, Siongers en Lievens, 2018, p. 62). Uit het onderzoek van Keygnaert (2021) blijkt dat slechts zeven procent van de slachtoffers effectief formeel hulp zoekt. Amper vier procent daarvan stapt naar de politie grotendeels vanwege de vrees voor individuele of organisatorische vergelding. Seksisme en seksueel geweld is dus alomtegenwoordig maar blijft vanwege de verscholen context en aanvaardbaarheid een onzichtbaar probleem (Bates, 2016, pp. 19-23). Zo doen seksuele misdrijven zoals verkrachting, aanranding en seksuele intimidatie zich vooral voor in situaties waar enkel het slachtoffer en de dader getuigen zijn. Daarbovenop is seksisme moeilijk te benoemen en te bespreken vermits elk individu het bekijkt vanuit zijn eigen ervaringen en dus een eigen definiëring hanteert (Bates, 2016, p. 176).

Desondanks de hoge prevalentie van seksueel overschrijdend gedrag, is er geen universele definitie van. Om een beeld te geven van wat allemaal onder seksuele intimidatie kan vallen, worden verscheidene auteurs en hun omschrijving aangehaald. Gruber (1992) identificeert in totaal elf types binnen drie brede domeinen. De drie omvattende categorieën zijn verbale verzoeken (zoals seksuele omkoping, seksuele avances), verbale opmerkingen (zoals persoonlijke en/of seksuele opmerkingen, seksuele objectivering) en non-verbale vertoningen (zoals seksuele aanrakingen, seksuele houding). Chamberlain, Crowley, Trope en Hodson (2008, p. 265) spreken ook over drie categorieën maar delen het in op vlak van de houding van de actie. Onder neerbuigend en bespottend gedrag vallen seksuele opmerkingen, seksuele gebaren en vragen of opmerkingen die een seksueel vijandige omgeving produceren. Roofzuchtig gedrag gaat een stap verder, dit omvat seksuele verzoeken, beloften of bedreigingen alsook gedwongen seksueel contact. In het Belgisch strafrecht valt seksueel ongewenst gedrag onder aanranding van de eerbaarheid. In artikel 337 Sw. is zelfs sprake van een zwaardere straf als de dader gezag uitoefende over het slachtoffer, zoals bijvoorbeeld in de werkcontext (Stevens, 2002).

1.1.2 Seksueel grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer & genderdiscriminatie

In deze masterproef ligt de focus op ongewenst seksueel gedrag op de werkvloer. Welsh (1999) identificeert twee categorieën van seksuele intimidatie op de werkplaats namelijk *quid*

pro intimidatie enerzijds en vijandige omgevingen anderzijds. Seksuele opmerkingen, grappen en aanrakingen die de werkmogelijkheid van een individu beïnvloeden, creëren vijandige omgevingen. *Quid pro* intimidatie omvat seksuele bedreigingen of verzoeken als arbeidsvoorwaarde of als tewerkstellingsbeslissingen (Welsh, 1999, p. 170), of in de woorden van MacKinnon (1979, p. 208) 'een verzoek waar een persoon met autoriteit seksuele naleving in ruil voor werkopportunity vraagt'. Hier komt de vrouw te zitten in een positie waar ze moet kiezen tussen het tolereren of voldoen aan seksuele eisen enerzijds of het lijden aan werkverlies anderzijds. Daarnaast kan volgens MacKinnon (1979, p. 32) seksuele intimidatie een persistente werkconditie zijn waarin het slachtoffer subject is aan seksuele opmerkingen of verzoeken.

Organisatorische kenmerken van een werkplaats beïnvloeden het voordoen en de vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag (Chamberlain, Crowley, Tope & Hodson, 2008). Alhoewel seksuele intimidatie uitgevoerd wordt door individuen, vindt het plaats binnen de context van een organisatie. Er zijn drie kenmerken binnen organisaties die een implicatie hebben op seksuele intimidatie: de arbeidskracht, de werkcultuur en de gendercompositie. Allereerst spelen machtsverschillen die voortvloeien uit de betekenis van de arbeiders binnen het arbeidsproces een rol. Zo zijn vrouwen met een hogere machtsstatus binnen het bedrijf meer het doelwit van seksuele intimidatie dan ondergeschikte organisatorische werkers. Zij vormen namelijk een bedreiging voor de mannelijke dominantie. Thornton (2002, p. 8) koppelt dit aan de metafoer van het glazen plafond (namelijk het uitsluiten van competente vrouwen van autoritaire posities) met de bedoeling om de hiërarchische status quo van mannelijkheid te behouden. Het voordoen van formele klachtprocedures reduceert het voordoen van seksuele intimidatie. Ook werknemers met weinig werkzekerheid in hun werkplaats zijn kwetsbaarder voor seksuele intimidatie (omdat zij willekeurig ontslagen kunnen worden) (Chamberlain, Crowley, Tope & Hodson, 2008, pp. 265-268). Ten tweede is er de werkplaatscultuur. Een werkplaats met meer solidariteit tussen de werkers en met de werkgevers als beschermende toezichters is een veiligere plaats. Een harmonieuze verticale relatie tussen de supervisors en de werkers reduceert het voorkomen van seksuele intimidatie. In grote organisaties waar anonimiteit heerst, is er een hogere kans op het verdoen van seksuele intimidatie (Chamberlain, Crowley, Tope & Hodson, 2008, pp. 281-283). Tenslotte doet seksuele intimidatie zich vooral voor in gender-mixed of mannelijk gedomineerde werkplekken (Chamberlain, Crowley, Tope & Hodson, 2008, pp. 284-285). Dit is niet echt verbazend vermits in mannelijk gedomineerde werkplaatsen de komst van vrouwen een bedreiging vormt voor mannen die concurreren voor dezelfde status (McLaughlin, Uggen, & Blackstone, 2012). Bijgevolg beweert Welsh (1999, p. 178) dat mannen de vrouwelijkheid als zwakte in plaats van competentie benadrukken en hen zo in een ondergeschikte positie willen drukken. Dominante patronen van mannelijkheid geraken zelfs ingebed in de organisatorische cultuur van corporaties en bureaucraten (Connell, 2002, p. 90). Thornton (2002) voegt daaraan toe dat seksuele intimidatie een politiek en ideologisch doel heeft. Zo zijn er bepaalde mannelijk gedomineerde werkplaatsen zoals de bouw, de politie en het leger waar de komst van vrouwen afgunst opwekt. Hier is seksueel ongewenst gedrag niet een daad vanuit individueel verlangen maar vanuit antipathie en angst dat de mannelijkheid op de werkplek betwist zal worden als vrouwen hetzelfde werk uitvoeren (Thornton, 2002, p. 7). Seksuele intimidatie wordt vaak gepleegd tegen vrouwen, ongeacht hun seksuele geaardheid maar juist omdat hun voordoen in bepaalde arbeidssectoren niet gewenst is. In dat geval zijn de vrouwelijke werkers slachtoffer van genderdiscriminatie. Bovendien ervaren diegenen die lijden onder genderdiscriminatie door onzekere werkcondities, een dilemma: het incident

stilzwijgen of de kans op jobverlies hebben. Wanneer seksueel ongewenst gedrag voor vrouwelijke werkers een impact heeft op beslissingen rond hun tewerkstellingen en de sfeer van hun werkplaats dan concludeerde ook MacKinnon (1979, p. 208) dat het arbeidsdiscriminatie is.

1.1.3 De consequenties van seksueel ongewenst gedrag

Seksuele intimidatie is schadelijk voor de vrouwelijke werkers vermits het hun autoriteit op werkplaats ondermijnt, hun seksueel objectiveert en seksistische stereotypen bevestigt (Sauer & Bohman, 2017, p. 4). Seksueel ongewenst gedrag bevestigt en versterkt het seksstereotiep dat vrouwen die ingehuurd worden voor 'vrouwenjobs' ten dienste moeten staan van hun mannelijke werknemers en hun seksuele avances moeten verdragen (MacKinnon, 1979, p. 209). Vooral problematiseert MacKinnon (1979) de seksualisering van de dominantie van de mannelijke werkers tegenover de vrouwen. Het gaat om misbruik van hun hiërarchische economische autoriteit (MacKinnon, 1979, p. 218). Bovendien heeft seksueel grensoverschrijdend gedrag een kostprijs voor zowel de werkgever als -nemer. Jobgerelateerde intimidatie kan leiden tot een lagere arbeidssatisfactie, een perceptie van ongelijke kansen alsook beschadigde interpersoonlijke werkrelaties. In sommige gevallen kan het slachtoffer haar baan verliezen. Vrouwen die ermee te maken hebben, zijn maar liefst 6,5 keer meer geneigd om van baan te veranderen, wat voor hen tot inkomensverlies leidt. Op lang termijn heeft de jobswijziging en gereduceerde werkuren een negatieve invloed op de carrière van de werkende vrouw (McLaughlin, Uggen & Blackstone, 2017, p. 346). Ook psychologisch kan seksuele intimidatie reële consequenties hebben zoals angst, depressie, slaapstoornis, misselijkheid en stress bij de slachtoffers (Welsh, 1999, p. 183). Desondanks dat seksuele intimidatie een vaak voorkomende kwestie is en schadelijke consequenties heeft, krijgt het zelden legale gevolgen (MacKinnon, 1979, p. 3). In Vlaamse media- en cultuurbedrijven geven één vijfde werkers aan dat er geen formeel beleid is met betrekking tot het omgaan met seksuele intimidatie (Willekens, Siongers en Lievens, 2018, p. 45). Dit is problematisch want het werkklimaat heeft een belangrijke invloed op het melden van grensoverschrijdend gedrag. Seksueel grensoverschrijdend gedrag op de werkvloer was initieel niet erkend als een vorm van misbruik. Voor een lange tijd was het geaccepteerd voor mannen om zich zo te gedragen naar hun vrouwelijke collega's toe en was het een taboe voor vrouwelijke werkers om te melden (MacKinnon, 1979, p. 1). Echter de #MeToo-beweging heeft deze systematische stilte doorbroken en maakte van grensoverschrijdend seksueel gedrag een 'hot topic'.

Hoofdstuk 1.2 ‘Setting de scene’: de #MeToo-De Pauw-zaak

In deze masterproef komt de nieuwsberichtgeving rond seksuele intimidatie in zijn #MeToo-context ter sprake. De #MeToo-beweging is ontstaan naar aanleiding van seksueel overschrijdende incidenten. In dit hoofdstuk gebeurt de journalistieke schetsing van de #MeToo-beweging. Naast het omschrijven van waar de campagne omdraait, zal ook het ontstaan en de internationale bloei ervan toegelicht worden. Vervolgens zal er toegespitst worden op de eerste Vlaamse #MeToo-zaak.

1.2.1 De geboorte van #MeToo

Het jaar 2017 kende het meest opmerkelijke en intense debat rond seksisme in West-Europa en Noord-Amerika. In oktober bereikte de #MeToo-beweging zijn bloei toen één van de meest prominente Hollywood-sterren, Harvey Weinstein meerdere keren beschuldigd werd van seksueel geweld. The New York Times publiceerde op vijf oktober een getuigenis van actrice Ashley Judd die vertelde hoe Weinstein haar seksueel intimideerde. In de daaropvolgende dagen beschuldigden meer dan honderd vrouwen Weinstein van seksuele intimidatie en won de zaak enorm aan media-aandacht (Metsch, 2018, p. 3; Naik et al., 2020, p. 84; Nicolaou & Smith, 2019). De Amerikaanse producent misbruikte zijn macht in de entertainmentindustrie om vrouwen te belagen (Metsch, 2018, p. 3). Op vijftien oktober kende de beweging zijn officiële en wijdverspreide naam door een tweet van Amerikaanse actrice, Alyssa Milano (Naik et al., 2020, p. 84). Op Twitter schreef zij “If all the women who have been sexually harassed or assaulted wrote 'Me too' as a status, we might give people a sense of the magnitude of the problem.” (Milano, 2017, 15 oktober). Het duurde slechts enkele dagen voor de tweet viraal ging en de hele wereld opschudde. De hashtag begon te circuleren in 85 landen, voorbij de Europese en Noord-Amerikaanse context (De Benedictis et al., 2019, p. 2). Het internet werd overspoeld met de hashtag (Erickson, 2019), en daarmee werd het doel van de tweet ook bevestigd: “het aantonen van de alomtegenwoordigheid van seksueel geweld in de samenleving” en “het veranderen van het discours rond seksueel geweld” (Metsch, 2018, p. 3).

Dit was het begin van een nieuwe digitale en sociale bewegingsorganisatie, de #MeToo-beweging (Erickson, 2019; Metsch, 2018, p. 3; Naik et al., 2020, p. 84). De beweging kent zijn origine echter al in 2006. Tarana Burke was de stichter van een organisatie tegen seksueel geweld genaamd ‘Me Too’. Burke is activist voor Afro-Amerikaanse burgerrechten. Zij begon de campagne toen ze hoorde dat een meisje regelmatig seksueel misbruikt was door de vriend van haar moeder. Het idee achter de naam ‘Me Too’ was om slachtoffers het idee te geven dat ze niet alleen zijn maar ook anderen soortgelijke trauma’s ondergingen (Naik et al., 2020, p. 84). Haar beweging speelde zich initieel af op lokaal niveau, om vooral jonge gekleurde vrouwen uit gemeenschappen met lage welvaartsstatus te helpen. In enkele dagen tijd ontplooidde haar organisatie van een kleinschalig bewustmakingsinitiatief met lezingen in scholen naar een internationale, online kreet dat het seksuele misbruik van duizenden machtige mannen blootlegde (Datla, 2020). Vrouwen van alle sociale statussen (gaande van filmsterren, atleten tot anonieme individuen) kwamen in de belangstelling toen ze de namen vernoemden van degenen die hen seksueel misbruikt hadden. Door het groot aantal vrouwen die naar buiten kwamen met hun verhalen rond seksuele intimidatie, seksisme en de verkrachtingscultuur, maakte de beweging duidelijk dat het om een structureel, collectief probleem ging (Gill & Orgad, 2018, p. 6; Mendes et al., 2018). Initieel hing er het stigma rond het slachtoffer van seksueel geweld als kwetsbaar maar nu kwam het beeld van een moedige overlevende naar voor. De campagne werd een solidariteitszaak in plaats van een

beschamend schandaal met slachtoffers als een bron van medelijden (Erickson, 2019). De #MeToo beweging leidde tot discussies over een 'zerotolerantie' intimidatiebeleid, en veel organisaties zoals Microsoft veranderden hun beleid over seksuele intimidatie (Gill & Orgad, 2018, p. 6).

1.1.1. Tekortkomingen van de #MeToo-beweging

Eerst was #MeToo beperkt tot Twitter, maar later verscheen het ook op Facebook en Instagram. Google creëerde een unieke website genaamd 'Me Too Rising' die alle zoektrends rond de beweging over de hele wereld archiveert (Naik et al., 2020, p. 84). Feministen zetten digitale technologieën naar hun hand om te praten, netwerken en zich te organiseren tegen seksisme, vrouwenhaat en de verkrachtingscultuur (Mendes, Ringrose & Keller, 2018, p. 236). #MeToo werd een transnationale beweging die het feministisch bewustzijn vergrootte over een wereldwijde kwestie (Ghadery, 2019, p. 256). De beweging overschreed landsgrenzen en kreeg internationale zichtbaarheid. De Franse #BalanceTonPorc, Arabische #MosqueMeToo, Spaanse #YoTambién en Italiaanse #QuellaVoltaChe waren allemaal twitterhashtags die vrouwen over de hele wereld gebruikten om hun ervaringen met aanranding en intimidatie te vertellen (Ghadery, 2019, p. 264).

Alhoewel de hashtags geografisch wijd circuleerden werd de beweging gewezen op zijn exclusiviteit en tekort aan intersectionaliteit. De beweging concentreert zich vooral op de ervaringen van witte, westerse vrouwen (Gill & Orgad, 2018, p. 6). #MeToo is een voorstander van een bepaalde vrouwelijkheid die 'respectabel' en 'geloofwaardig' is en vrouwen met kleur, bepaalde achtergronden, een handicap, transvrouwen worden uitgesloten. Machtige en bevoorrechte vrouwen vormen het hart van de beweging en de verhalen van anderen geraken op de achtergrond. Ook op vlak van context ligt de focus op de werkplaats en daarbinnen vooral op vrouwen binnen bepaalde werkplaatsen met welbepaalde rollen. Werkende vrouwen in sectoren zoals gezondheidszorg, sociaal werk, handel, administratie, productie en horeca zijn vooral afwezig in de beweging (Gill & Orgad, 2018, p. 7). Het is dus grotendeels een campagne voorbehouden aan elites en beperkend voor de arbeidsklasse en gemarginaliseerde gemeenschappen (Ghadery, 2019, p. 263). Ook Mendes, Ringrose en Keller (2018, p. 237) beweren dat alhoewel het technologisch gemakkelijk is om deel te nemen aan digitaal feministisch activisme, toch blijven er barrières. Er zijn emotionele, mentale en praktische belemmeringen die voor verschillende ervaringen zorgen alsook bepaalde feministische perspectieven of stemmen bevoorrechten. Daarnaast wordt de rol van de mainstream media in de beweging bekritiseerd. Hoe komt het dat mainstream media die eerder vrouwen trivialiseerde en ondermijnde nu oproept voor gerechtigheid? Gill en Orgad (2018, p. 8) vragen zich af: "is het seksisme of seks dat verkoopt?". Er zijn namelijk heel wat schandaleuze verhalen aan het licht gekomen door de #MeToo-beweging. Daarbovenop leggen de media vooral frames van enkele 'rotte appels' of 'monsters' naar voren in plaats van het patriarchaals, seksistisch systeem dat deze 'rotte appels' heeft geproduceerd. De media verwijzen naar de mannelijke daders als 'monsters', 'zondig' en als ongewone problematische gevallen die een bedreiging vormen. Maar volgens Sundaram en Jackson (2018, p. 2) benadrukt de #MeToo-beweging juist (door de wijdverspreide veelheid aan getuigenissen van overlevenden) de systematische aard van seksuele intimidatie. Tenslotte blijft de beweging een voorbeeld van hashtag feminisme voor de doeleinden van bewustwording (Ghadery, 2019, p. 206), maar wat de hashtag überhaupt doet, en of ze al dan niet sociale verandering produceren en op welke manier, valt te vertwijfelen. Voor de slachtoffers die hun verhalen delen via Twitter kan het aanstootgevend of geruststellend zijn. Enerzijds kunnen digitale technologieën een negatieve en toxische ruimte voor vrouwen zijn. Vrouwen ervaren angst en

stress voor het uiten van hun feministische visies online (Mendes, Ringrose & Keller, 2018, p. 244). Anderzijds kan digitaal feminisme een positieve ervaring zijn dat leidt tot een gemeenschap, connectie en support van de feministische visies. De digitale solidariteit transformeert vaak in een feministisch bewustzijn onder de participanten van de hashtag, waardoor ze seksueel geweld beginnen te begrijpen als een structureel probleem eerder dan individueel (Mendes, Ringrose & Keller, 2018). Naast het publiek debat dat #MeToo opent rond onderwerpen als seksuele intimidatie, seksisme en verkrachtingscultuur, zorgt ook de participatie in de beweging voor een *ripple effect*. Veel daders van seksueel ongewenst gedrag worden verantwoordelijk gehouden voor hun misbruik en intimidatie (Mendes, Ringrose & Keller, 2018, 244).

1.1.2. Bart De Pauw als Vlaamse toonzetter

De #MeToo-beweging is duidelijk van internationaal belang. Ook in Vlaanderen meldden vele vrouwen dat ze het slachtoffer zijn geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag naar aanleiding van de #MeToo-campagne (Vanden Houte, 2017). Zo werden Bart De Pauw, Jappe Claes, Lode Vereeck en Jan Fabre beschuldigd van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Allemaal behoren ze tot de amusementssector, behalve Lode Vereeck die destijds professor economie aan de Universiteit Hasselt was. Er zijn individuele getuigenissen maar vaak beelden de media de slachtoffers af als een groep. Zo schreven welgeteld twintig (ex-) werknemers een open brief over het wangedrag van Jan Fabre om een einde te maken aan de zwijgcultuur in de theater Troubleyn (Rekto verso, 2018).

In België ging de #MeToo-campagne van start in oktober 2017 toen actrice Hilde Van Mieghem op nationale televisie aangaf dat 'er bij ons een actie bezig was'. Als gevolg verstuurde VRT een persbericht aan interne en externe medewerkers van VRT-producties dat slachtoffers van overschrijdend gedrag zich bij de vertrouwenspersoon moesten melden. In enkele weken tijd gaven verschillende vrouwen het wangedrag van Bart De Pauw in VRT-producties aan. Bijgevolg heeft de directie van VRT "op basis van diverse getuigenissen en de aard van de aantijgingen beslist dat er onvoldoende vertrouwen is om verder samen te werken met Bart De Pauw." (Heremans & Droeven, 2017). In een videoboodschap maakte De Pauw duidelijk dat het niet gaat om fysieke aanrandingen maar om sms-verkeer. Het is na deze videoboodschap dat er een gerechtelijke procedure rond belaging en elektronische overlast gestart werd (Droeven, 2020). Het gerechtelijk onderzoek was niet de bedoeling van de actrices, zij hadden geen strafklacht tegen Bart De Pauw ingediend. Vooral hadden ze de intentie zijn gedrag aan banden te leggen en deden ze dat liefst anoniem (Lagast, 2017). Actrice en documentairemaakster Hilde Van Mieghem was zelf geen slachtoffer maar kwam naar buiten om de vrouwen te steunen (Saerens, 2017). Bijgevolg vormt zij dan ook één van de boegbeelden van de #MeToo-beweging in Vlaanderen. De doorverwijzing van Bart De Pauw naar de correctionele rechtbank leidde tot het eerste #MeToo-proces in Vlaanderen. De Pauw riskeerde een gevangenisstraf van twee jaar en een boete van 2.400 euro. Dat is de maximumstraf voor 'belaging en digitale onrust' (Droeven, 2020). Hij werd schuldig bevonden aan de stalking van vijf vrouwen en elektronische overlast bij één vrouw en kreeg daarvoor een celstraf van zes maanden met uitstel gedurende drie jaar. De zaak heeft dus een grote symboolwaarde vermits het proces bij het publiek het bewustzijn kan verruimen dat grensoverschrijdend gedrag niet langer straffeloos kan passeren. Na het blootleggen van de setting van de #MeToo- en De Pauw-case waarbinnen de representatieproblematiek van seksueel overschrijdend gedrag onderzocht zal worden, volgt in hoofdstuk 1.3 de bestudering van de omgang van de media met seksueel geweld.

Hoofdstuk 1.3 Representatieproblematiek binnen ‘feminist mediastudies’

In hoofdstuk 1.1 was er verdieping op de notie van ‘seksueel grensoverschrijdend gedrag’, maar hoe gaan de media hiermee om? Dit onderzoek situeert zich binnen de bredere theoretische stroming van ‘feminist mediastudies’. Eerst volgt er een uiteenzetting van de ‘feminist mediastudies’ om de stroming waarbinnen dit onderzoek zijn origine vindt te beschrijven. Om de representatieproblematiek rond gender ten volle te begrijpen, komt in dit hoofdstuk de definiëring van representatie aan bod. Tenslotte zullen de algemene genderpatronen en concepten van mediarepresentaties rond seksueel geweld belicht worden.

1.3.1. De traditie van ‘feminist mediastudies’

‘Feminist mediastudies’ is een heterogeen, divers onderzoeksdomein dat zijn ontwikkeling afgelopen decennium kent. Om “feminist mediastudies” te begrijpen, is de uitlijning van feminisme en culturele studies nodig.

Feminisme is geen consistent en homogeen veld maar kent verscheidende theorieën zoals het sociaal, het liberaal en het radicaal feminisme. Al deze verschillende feministische theorieën hebben het gemeenschappelijk doel om de oppressie van de vrouw in sociale structuren tegen te werken. Gender en macht zijn de twee centrale constanten die onderzocht worden binnen dit domein (Van Zoonen, 1994). Verder is cultuur een belangrijk, prominent onderwerp op de feministische agenda. De Cultural studies benadering is dan ook dominant bij de meerderheid van feministische communicatiescholieren. Deze sociaalwetenschappelijke benadering kwam er rond de jaren zeventig en had aandacht voor thema’s aangaande massacultuur of populaire cultuur (Mortelmans, 2018, p. 46). De kern van deze theorie is dat media culturele betekenisystemen zijn waar verschillende betekenissen met elkaar in confrontatie gaan (Loisen, Joye & Verstraeten, 2016, p. 308). Bovendien richten de auteurs in deze stroming zich op de verschillende rollen die media kunnen opnemen in een samenleving, zowel voor het individu (identiteit) als voor het collectief (ideologie). Volgens media georiënteerde feministische auteurs zijn mediavormen en -praktijken gender gerelateerd en worden ze gestratificeerd door relaties van geslacht en patriarchale machtssystemen (Harvey, 2020). Thornham (2007) zag verschillende kwesties en discussiepunten binnen de ‘feminist mediastudies’ terugkomen, op vlak van tekst, productie en consumptie. Begin jaren zeventig werden vooral de beelden van vrouwen en stereotypes rond seksrollen in de media geanalyseerd. Ook gaat de exploratie binnen dit domein naar de ideologieën rond vrouwelijkheid die geproduceerd worden in mediarepresentaties. De ‘gendering’ binnen het productie- en consumptieproces van de media-industrie (bv. afwezigheid van vrouwelijke werkers in productie) is ook een focuspunt voor feministische mediascholieren. De feministische mediastudies omvatten dus een brede agenda gericht op het begrijpen van hoe gendergerelateerde relaties worden gemedieerd, hoe gender een rol speelt in de consumptie en creatie van media en hoe de instrumenten van media kunnen gebruikt worden om meer inclusie en gelijkheid over de hele wereld te bereiken (Harvey, 2020, Hoofdstuk 1).

1.3.2. Representatie

Voor het onderzoeken van mediaboodschappen en -inhoud binnen ‘feminist mediastudies’ is representatie een belangrijk concept. Britse academicus Stuart Hall is de meest belangrijke auteur rond de vorming van deze notie. Zo heeft een voorwerp zelden een onveranderde, eenduidige mening. Hij stoot zich af van het traditionele idee dat dingen bestaan in een materiële, natuurlijke wereld en dat ze een perfect duidelijke betekenis hebben naast hoe ze

gerepresenteerd worden. In plaats daarvan volgt Hall (1997) de sociaal constructieve benadering dat betekenis als gevormd beschouwt. Het is namelijk door ze te representeren dat we iets een betekenis geven (Hall, 1997, p. 5). Hall beschrijft representatie als “the production of the meaning of the concepts in our minds through language.” (Hall, 1997, p. 17). Danesi (2013, p. 582) voegt daaraan toe dat ook andere factoren een rol spelen in hoe ontvangers de representatie interpreteren. De intentie van de communicator, de context waarin de representatie tot stand kwam, de doelstelling waarvoor de representatie gemaakt werd zijn allemaal van belang. Loisen, Joye en Verstraeten (2016, p. 404) zien dit fenomeen in de context van oorlogsberichtgeving waar media afhankelijk van de vestiging en/of nationaliteit van het doelpubliek een specifieke blik op de realiteit hanteren en de realiteit van de oorlog op een bepaalde manier representeren. Toch presenteert nieuws zichzelf als ‘harde’, onbetwistbare feiten. Echter Fowler (1991) beweert dat het een product van de sociale en politieke wereld is. Meer nog, de pers is een constructieve praktijk. Er is geen ideologisch neutrale manier om nieuws te brengen, verschillen in taalgebruik brengen ideologische verschillen en verschillen in representatie met zich mee (Fowler, 1991, p. 42). Deze masterproef sluit zich aan bij de visie van mediarepresentatie als een sociale constructie of zelfs vertekening van de werkelijkheid. Net als eerder feminist mediaonderzoek wordt er een onderscheid gemaakt tussen enerzijds de representatie van de werkelijkheid in de media en anderzijds de sociale werkelijkheid zelf. Harvey (2020) beweert dat een feministisch perspectief ideeën over ‘natuurlijke’ gendernormen en seksuele relaties weerlegt, en verwachtingen over mannelijkheid en vrouwelijkheid als sociale constructies voorlegt die mannelijke dominantie en heteronormatieve opvattingen in stand houden.

Het is dus van belang om mediarepresentaties nauw te analyseren vermits deze sociaal geconstrueerd zijn. Individuen zijn bovendien sterk afhankelijk van de media voor informatie over sociale en politieke kwesties en topics (Shaw et al., 2009). De media spelen een belangrijke rol bij het vormgeven van hoe we gender en seksualiteit begrijpen, aangezien ze berichten brengen over de verwachte sociale en culturele rollen die mensen opnemen op basis van hun identificatie als man of vrouw. Hoe over seksueel grensoverschrijdend gedrag bericht wordt in de media, heeft een belangrijke impact op de beeldvorming ervan in de maatschappij. Media vormen de limieten van onze inbeelding en zetten de context waarin onze culturele normen en waarden gecreëerd en gelegitimeerd worden. Ze spelen een prominente rol in het promoten van dominante sociale normen en waarden en kunnen een culturele circulatie van discoursen die seksueel geweld tegen vrouwen normaliseren of bestendigen dienen (Benedict, 1994). Cuklanz (1996, p. 37) stelt zelfs dat de publiciteit van verkrachtingsprocessen mogelijke feministische perspectieven op de publieke agenda kunnen krijgen in een relevante, actuele context. Mediarepresentaties hebben dus een impact op de samenleving en zijn daarom relevant voor verder onderzoek. Eerst volgt er verdieping op de algemene genderpatronen in mediarepresentaties van seksueel geweld en verkrachting, alvorens de focus op seksueel grensoverschrijdend gedrag komt te liggen.

1.3.3. Algemene genderpatronen rond seksueel geweld in mediarepresentaties

Mediaberichtgeving faalt om correct de geleefde ervaringen van vrouwen te representeren (Royal, 2019). Mediaberichtgeving rond seksueel geweld zit vol met verkrachtingsmythes, en deze worden onder andere gebruikt om de schuld van de verkrachting te verschuiven van de dader naar het slachtoffer. Ook worden de slachtoffers op een stereotype, clichémanier

geportretteerd. In deze sectie komen concepten zoals de verkrachtingscultuur- en mythes alsook 'victim blaming' aan bod.

De verkrachtingscultuur:

Mensen rekenen sterk op media voor entertainment en nieuws en bijgevolg zijn media één van de belangrijke spelers die het geloof van mensen in de verkrachtingscultuur bestendigen. De verkrachtingscultuur is een term geïntroduceerd rond de jaren zeventig door feministische scholieren, het belicht de culturele normalisatie van seksueel geweld tegen vrouwen (Phillips, 2017). De verkrachtingscultuur wordt gedefinieerd als een samenleving die seksueel geweld normaliseert en zijn slachtoffers verwijt voor het neerleggen van klachten. Verschillende golven van feminisme en gendertheorie theoretiseerden rond de geschiedenis en oorsprong van verkrachting in zijn verschillende vormen (gevangenisverkrachting, oorlogsverkrachting, verkrachting in het huwelijk, groepsverkrachting) (Peters & Besley, 2019). De feministische scholieren brachten een nieuw perspectief naar voor dat verkrachters niet langer afbeelde als 'onheile' monsters die ver van ons staan maar juist als producten van een cultuur die op verschillende manieren geweld tegenover vrouwen toelaat (Philips, 2017, p. 13). Ook Burt (1991) veronderstelde dat onze cultuur en de status van vrouwen binnen die cultuur een belangrijke rol spelen in de houding van personen tegenover seksueel geweld. Patriarchale instellingen zijn cruciaal voor de verkrachtingscultuur: niet alleen om vrouwen te isoleren, maar ook om ze te vernederen en om te voorkomen dat ze hun ervaringen in het openbaar delen (Peters & Besley, 2019). Media die seksuele misdrijven delegitimeren, kunnen de geloofwaardigheid van het slachtoffer op publiek en juridisch niveau beïnvloeden, vaak in het voordeel van de verdachte (Evans, 2018, p. 12).

Bewijs van de verkrachtingscultuur doet zich voor in televisieprogramma's, nieuwskranten, reclame, boeken, opera, poëzie, museums, etc. Verkrachting en seksueel geweld worden genormaliseerd in en door onze media en gemedieerde cultuur (Buchwald, Fletcher & Roth, 1993). Populaire cultuur toont ook vaak een associatie tussen geweld en seksualiteit. Seksueel overschrijdend gedrag, ongewenst seksueel contact en verkrachting eigenen Herman (1979) en Phillips (2017, p. 17) bijgevolg toe aan onderliggende genderrol-aannames over hoe mannen geacht worden seksueel agressief te zijn en vrouwen passief. Verkrachting is een extensie van normatief heteroseksueel gedrag dat cultureel geconditioneerd is als agressief:

"The imagery of sexual relations between books, songs, advertising and films is frequently that of masochistic relationship thinly veiled by a romantic facade. thus it is difficult in our society to differentiate rape from 'normal heterosexual relations'. Indeed our culture can be characterized as a rape culture because the image of heterosexual intercourse is based on a rape model of sexuality." (Herman, 1979)

Bovendien draagt de mythe van oncontroleerbare mannelijke seksualiteit en de vrouwelijke beperkte seksuele keuzevrijheid bij aan een aanhoudende angst voor seksueel geweld van vrouwen in de samenleving (Phillips, 2017). Mythen over verkrachting kunnen werken als obstakels of facilitators van seksuele agressie (Franuik, 2008b). Verkrachtingsmythen zijn onderdeel van een algemene houding die dient om seksueel geweld in onze cultuur mogelijk te maken. Verkrachtingsmythes worden getransmitteerd via verschillende kanalen waaronder nieuwsmedia. Burt (1991) identificeerde verschillende verkrachtingsmythes die een distictie maken tussen de gevallen van seksueel geweld die wel degelijk gebeuren en de gevallen die het publiek verkiest te geloven. Zij onderscheidt classificaties van mythen ingedeeld op vlak van het slachtoffer, de dader en de aard van seksueel geweld. In het geval van het slachtoffer

zijn er mythen over hoe zij zou liegen, geen leed had, ze het wou of het leuk vond en het verdiende. Sommige geloven de mythe dat verkrachting triviaal of natuurlijk is. Tenslotte zijn er mythen over de daders die zijn gedrag excuseren (bv. hij bedoelde het zo niet) of een nauw beeld van hem schetsen (bv. psychopaat). Zo geldt er het stereotype van de 'vreemde' als dader. Hier heerst de indicatie dat 'normale' mannen geen sekscriminaliteiten plegen, de daders lijken onbekenden die op straat 's nachts een bedreiging voor vrouwen vormen (Greer, 2003, p. 185). Zo wordt de mythe van angst voor onbekenden in stand gehouden terwijl in de realiteit het slachtoffer de dader dikwijls kent. Vanuit mediastandpunt is dit niet onlogisch vermits media vooral sensationeel nieuws willen brengen, om meer consumenten te trekken. Daardoor is er vooral verslag over de zeldzaamste gevallen van verkrachting en seksueel geweld (verkrachtingen door vreemden, plotselinge ontvoeringen, gevangenisstraffen). Dit kan stereotypen en misvattingen versterken over verkrachting en seksueel geweld (Brownmiller, 1975; Taylor, 2020). Franiuk, Seefelt, Cepress en Vandelto (2008b, p. 299) zien vooral de verkrachtingsmythes van het slachtoffer dat 'liegt' of 'het wilt' voorkomen in gedrukte pers. De meest voorkomende verkrachtingsmythes op sociale mediacontent is het normaliseren, verwachten en zien van verkrachting als 'no big deal' (Kosloski, Diamond-Welch & Mann, 2018, p. 170). Het publiek dat deze mythen voorgeschoteld krijgt, neemt vaak een apathische attitude aan tegenover de slachtoffers van seksueel geweld en beschuldigt de daders minder (Franiuk et al., 2008, p. 798). Door verkrachtingsmythes te geloven, krijgt het publiek vijandige en seksistische attitudes tegenover vrouwen en dat heeft dan weer een invloed op de maatschappelijke kijk op slachtoffers van seksueel geweld (Suarez & Gadalla, 2010). Het accepteren van deze verkrachtingsmythes leidt tot meer schuldgevoel voor het slachtoffer, minder vervolging van verkrachters en vergemakkelijken de acties van de dader. De verkrachtingscultuur kan dus reële gevolgen hebben voor de uitkomsten van verkrachtingsrechtzaken en de behandeling van slachtoffers. Naast verkrachtingsmythes speelt ook taal een rol in de portrettering van vrouwelijke misdaadslachtoffers in media.

Taalgebruik

Het taalgebruik in media kan de geloofwaardigheid van het verhaal van het slachtoffer ondermijnen (Franiuk et al., 2008, p. 792; Judd, & Easteal, 2013, p. 4). Nieuwsdiensten zijn vaak geneigd om het slachtoffer in twijfel te trekken en/of haar volledig te negeren ten gunste van sympathie met de daders. Vrouwelijke slachtoffers krijgen in hun eigen verhalen over seksueel overschrijdende incidenten weinig tot geen stem (Franiuk et al., 2008, p. 792; Pennington & Birthisel, 2016, p. 4; Thacker, 2017). Als de vrouwelijke slachtoffers dan toch geportretteerd worden, dan gebeurt dit op een misleidende manier door het taalgebruik van de media. Zo gebruiken media de woorden voor vrouwelijke slachtoffers van seksuele misdrijven niet voor mannen. De woorden voor vrouwelijke slachtoffers zijn vaak seksueel, neerbuigend of infantiliserend. Door de slachtoffers te benoemen als 'knap' of 'flirterig' en seksueel geweld te beschrijven met woorden als 'strelen' of 'aaien' representeren media de daad als een gemakkelijke seksuele actie in plaats van een gewelddadig misdrijf. Het bestendigt verkrachtingsmythen zoals 'vrouwen die gedwongen worden om seks te hebben, genieten er echt van' (Lonsway & Fitzgerald, 1994). Het voordoen van eufemismen (waarmee iets minder geladen voorgesteld wordt dan het is) kan ertoe leiden dat lezers andere betekenissen onttrekken dan de schrijver bedoelde (Neal, 2015). Op deze manier gaat de media empathisch om met de daders van seksueel geweld en wekt ze empathie op bij zijn publiek.

Fernandez, Lawrence en Stabile (2020) merken ook op hoe het gebruik van onstabiele terminologie in mediaberichtgeving rond seksueel geweld het incident zelf kan ontkrachten.

Door verschillende actoren aan bod te laten die seksueel geweld verschillend definiëren leidt dit tot geen overeenstemming over de handeling. Het incident krijgt verschillende betekenissen in termen van criminaliteit. Ook valt op hoe de beschuldigde van seksueel geweld vaak afwezig is in mediaberichtgeving. Hierdoor worden schuldgevoelens voor hem verminderd en wordt hij zelfs beschermd tegen consequenties (Fernandez, Lawrence & Stabile, 2020, p. 242). Aan de hand van de verkrachtingsmythes en taalgebruik ziet Benedict (1992) twee verschillende versies van een narratief van seksuele misdrijven tegenover vrouwen in de media ontstaan: de 'maagd' of 'vampier' versie. Deze laatste versie is problematisch vermits in dit geval de vrouw via haar gedrag, moraliteit of uiterlijk de man 'uitdaagt' tot verkrachting. Hierbij krijgt het vrouwelijk slachtoffer de schuld van de misdaad in plaats van de dader. Daarentegen is bij de 'maagd' versie de man een pervers monster dat het onschuldig slachtoffer 'besmeurt'. Journalisten kunnen volgens Benedict (1992, p. 24) enkel een berichtgeving rond het seksueel misdrijf publiceren in één van deze twee versies. Als de verslaggever minder 'vleiende' details publiceert van het slachtoffer dan wordt dit onmiddellijk tegenover haar gebruikt. In het geval dat deze details niet gepubliceerd worden dan legt de journalist eerder het maagdelijk beeld voor, dat aangeeft dat verkrachters 'onmenselijke monsters' zijn. Ter conclusie moeten journalisten beseffen dat het hun rol niet is om de daders' case noch de slachtoffers case te gebruiken. Toch moeten verkrachtingsmythes en stereotiep taalgebruik tegengegaan worden vermits deze de publieke opinie kunnen vervuilen en misconcepties doen ontstaan. Waterhouse-Watson (2016) voegt daaraan toe dat een verhoogd bewustzijn van de kracht van representatie, gendergerelateerde verkrachtingsmythen en stereotypen bij journalisten essentieel is. Verkrachtingsmythen en stereotiep, cliché taalgebruik creëren valse verhalen over wat slachtoffers kunnen of zouden moeten doen tijdens een aanval (Kosloski, Diamond-Welch & Mann, 2018, p. 171) en kan geëxploreerd worden als één van de redenering achter 'victim blaming' (Taylor, 2020, p. 76).

Victim blaming

'Victim blaming' is een concept dat in de loop der geschiedenis al sterk onderzocht is in verschillende domeinen. Binnen 'feminist mediastudies' wordt het geïnterpreteerd als het slachtoffer de schuld geven in plaats van het toewijzen van de schuld aan de mannelijke dader die de handeling heeft gepleegd (Burt, 1991; Taylor, 2020). Het valt op te delen in gedrag, karakter en situationele schuld. Het kan worden toegewezen aan haar gedrag (drinken, alleen wandelen, datingapp gebruiken), haar uiterlijk (onthullend kledij dragen) en haar karaktertrekken (naïef, kwetsbaar). De situationele beschuldiging legt de schuld bij de situatie ('s nachts, criminele buurt, etc.) in plaats van bij de dader. Het slachtoffer wordt zelf beschuldigd een rol te hebben in haar eigen slachtofferschap. Stevenson (2000) ziet het vrouwelijke slachtoffer geconstrueerd worden als ondubbelzinnig. Slachtoffers kunnen seksueel geweld uitdagen via kledij en risicovol gedrag zoals drinken, drugs of alleen wandelen. Een perfect slachtoffer is iemand die schuldloos is: non-seksueel, puur, moreel, wit en gedrag vermijdt dat gezien kan worden als 'ervoor vragen'. Taylor (2020, p. 221) ontdekte in haar interviews met vrouwen die beschuldigd werden van seksueel gewelddadige incidenten dat ze preventie en protectieadvies kregen (om zichzelf te veranderen). De tips gaan van niet alleen wandelen 's nachts, niet te veel drinken, drank niet onbewaakt laten tot zich niet uitdagend gedragen of kleden.

Het beoefenen van 'victim blaming' is prevalent in media. Bates (2016, p. 24) haalt aan dat in Engelse televisieshows één op zes mensen in de 'Daybreak' poll denken dat slachtoffers van seksuele aanranding de schuld krijgen als ze dronken of geflirt hebben met de dader. Media berichten bij seksuele misdrijven vaak de daden van de vrouwelijke slachtoffers. Op die manier

maken ze een distictie tussen 'goede' vrouwen die de tips opvolgden en 'slechte' vrouwen die indirect de schuld dragen bij hun eigen slachtofferschap (Thacker, 2017, p. 93). Ook het gebruik van het woord 'beschuldiger' (in plaats van 'slachtoffer') legt de focus op de acties van de vrouw in plaats van wat haar is aangedaan (Franiuk et al., 2008, p. 797). Gill (2003) merkt de seksualisering en objectivering van vrouwelijke lichamen in populaire cultuur. Wel beweert Gill (2003) dat de hedendaagse mediarepresentaties vrouwen niet als passieve objecten maar als actieve, verlangende seksuele subjecten afbeeldt. Niet langer kan objectivering gepresenteerd worden als iets dat vrouwen aangedaan wordt door mannen maar ook vrouwen zelf internaliseren de 'male gaze'. Dit valt te linken aan 'victim blaming'. Het versterkt namelijk de notie dat vrouwen seksuele objecten zijn die gebruikt mogen worden door mannen (Taylor, 2020, p. 214). Deze methoden van de media zorgen voor het voortbestaan van de verkrachtingscultuur en 'victim blaming' (Royal, 2019, p. 221). Prevalentie van verkrachtingsmythes, stereotiep taalgebruik, sympathie voor de dader, victim-blaming worden ook in deze thesis onderzocht. Nu de standaardbeelden en concepten rond mediarepresentaties van seksueel geweld in al zijn gradaties geschetst zijn, volgt er verdieping op de mediarepresentatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Hoofdstuk 1.4 Representatieproblematiek van seksueel grensoverschrijdend gedrag in media

1.4.1. Mediaberichtgeving van seksueel grensoverschrijdend gedrag

Slechts acht procent van de personen die ooit grensoverschrijdend gedrag meemaakten, heeft dit gedrag gemeld. Minder dan de helft van die aangiftes krijgt media-aandacht. Vooral ongewone gevallen of merkwaardige mensen hebben een grotere kans om het nieuws te halen (Pennington & Birthisel, 2016). Door seksuele intimidatie niet als nieuwswaardig te beschouwen, krijgt het publiek impliciet de boodschap dat deze soort seksuele delicten niet serieus genoeg zijn (Greer, 2003, p. 49). De selectiviteit van de media in hun berichtgeving zorgt er enerzijds voor dat misvattingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag ontstaan en anderzijds stimuleert het de verkrachtingscultuur (Franiuk et al., 2008). Media vormen een belangrijke component in het informeren van het publiek over seksueel geweld en hebben de verantwoordelijkheid om mythes errond te ontkrachten (Royal, 2019). Echter rapporteren de media inaccuraat over seksueel ongewenst gedrag en doen daardoor misvattingen over de kwestie opkomen. Het plaatje dat de media creëren rond seksuele intimidatie is problematisch voor potentiële aanklagers en geeft een verkeerde impressie van hun rechten (Judd & Easteal, 2013). Wanneer nieuwsmedia rapporteren over seksuele intimidatie, gaat het vaak over schandalen of seksueel misdrijven uitgaande van een 'slecht' individu. Het wordt minder frequent gerepresenteerd als een systematisch probleem van genderongelijkheid (McDonald & Charlesworth, 2012, p. 97; Walgraeve, 2019). De media rapporteren bovendien in simplistische en soms misleidende termen, vertrouwend op cliché en archetypische karakters (zoals de verleidster, man-hatende vrouw, etc.). Media schetsen seksueel overschrijdend gedrag vaak als het typisch scenario van een schaamteloze, mannelijke baas en een machteloze, vrouwelijke onderdanige, maar niets is minder waar. Zoals geïllustreerd in hoofdstuk 1.1 zijn het juist vrouwen die de mannelijke dominantie bedreigen en zodanig een doelwit vormen voor seksuele intimidatie (zoals bazinnen of vrouwen die presteren op een assertieve, onafhankelijke manier en de genderhiërarchie bedreigen) (McLaughlin, Uggen, & Blackstone, 2012; Thornton, 2002). Bovendien hindert de stereotiepe representatie van seksueel overschrijdend gedrag het bestendigen van wetten en procedures ertegen (Judd & Easteal, 2013). Het is dus belangrijk om als media te tonen dat in realiteit seksuele intimidatie ook anders gebeurt.

In de literatuur bestaan er zeer weinig media-analyses van seksueel grensoverschrijdend gedrag in werkcontext. De studies van Goldsmith Kaskinsky (1998), Steiner (1995) en McDonald en Charlesworth (2013) zijn echter noemenswaardig. Goldsmith Kasinky (1998, p. 85) analyseerde de Tailhook-conventie, een jaarlijkse bijeenkomst van militaire piloten in 1991 dat ontplooid tot een schandaal van seksuele intimidatie, misbruik en aanranding van vrouwen. De mediaberichtgeving hierrond beïnvloedde de constructie van het Tailhook-verhaal en meer nog, hielp in het versterken van de heersende visie rond gendergeweld. Zo herhaalden de media passief de officiële statements van de Amerikaanse overheid en militie. Diepgravende onderzoeksjournalistiek ontbrak en de vrouwelijke slachtoffers van intimidatie kwamen enkel aan bod als ze de media zelf contacteerden. Daarbovenop deed de media aan victim-blaming, door de volgende uitspraken te citeren: "that's what you get for going to a hotel party with a bunch of drunk aviators" (Goldsmith Kasinky, 1998, p. 89), "boys will be boys" (Goldsmith Kasinky, 1998, p. 91). Ook Steiner (1995, p. 146) problematiseert de omgang van de pers met seksuele intimidatie. Hij analyseerde 80 nieuwsverhalen gepubliceerd over een vrouwelijke professor die een hooggerechtshofkandidaat beschuldigde van seksueel

ongewenst gedrag. Uit de analyse concludeerde Steiner (1995) dat de journalisten door zo neutraal mogelijk te rapporteren een dichotoom denken voorlegden. In dit geval presenteert de media seksueel overschrijdend gedrag als een verhaal bestaande uit simpelweg twee zijden waarbij de identiteitselementen van elke kant (leeftijd, geslacht, ras, etc.) niet geïntegreerd zijn maar onafhankelijk en los van elkaar. Het bieden van een intersectioneel perspectief als media zijn juist van belang om de complexiteit en dynamiek van de relatie tussen sociale identiteit en ervaringen in zijn volledigheid te kunnen representeren. Daarbovenop doen journalisten zich onpartijdig voor en zien ze niet in dat hun eigen identiteit en ervaringen ook een invloed hebben op hun rapportering (Steiner, 1995, p. 148). Ten slotte deden McDonald en Charlesworth (2012) een kwalitatief onderzoek naar de framing en het discours van seksueel geweld binnen nieuwsberichten met betrekking tot seksuele intimidatie. De twee meest voorkomende frames in media-artikels zijn de individueel afwijkende en de systematische framing. Bij die laatste doet seksuele intimidatie zich voor als een kwestie binnen een organisatie of industrie terwijl de eerste frame seksuele intimidatie decontextualiseert en portretteert als een daad door één individu tegen een ander individu. Het zijn deze frames die de relatie tussen seksuele overschrijding en genderdiscriminatie minimaliseren (McDonald & Charlesworth, 2012, p. 101). Deze studies bestuderen seksuele overschrijdend gedrag echter voor de #MeToo-beweging. De #MeToo-beweging kwam er naar aanleiding van cases rond seksueel overschrijdend gedrag dus hoe de beweging zelf gerepresenteerd wordt in de media is relevant.

1.4.2. Mediaberichtgeving over #MeToo

Het is belangrijk om inzicht te krijgen in de manier waarop de media over #MeToo berichten, zodat een brede visie over de omgang van media met seksueel grensoverschrijdend gedrag ontstaat (Sauer & Bohman, 2017, p. 4). Na decennia van 'silencing' brak de #MeToo-beweging diepe stiltes rond seksueel overschrijdend gedrag. De hashtag werd opgepikt door miljoenen lotgenoten over heel de wereld en zij deelden via de media hun ervaringen. Toch merkt Durham (2021) ook stiltes binnen de MeToo-beweging: zwarte vrouwen, queer en transmensen en inheemse vrouwen worden nog steeds het zwijgen opgelegd binnen de media-aandacht voor de MeToo-beweging. Ook Evans (2018) zag dat The New York Times bij berichtgeving over #MeToo een 'biased' framing weergaf. Niet alleen excludeerde NYT-artikelen gekleurde vrouwen als slachtoffers maar op die manier legden de media #MeToo voor als een 'wit' feminisme. Het is "een vorm van feminisme die zich richt op de strijd van blanke vrouwen, maar die niet ingaat op de verschillende vormen van onderdrukking waarmee vrouwen uit etnische minderheden en vrouwen zonder andere privileges te maken hebben" (Evans, 2018, p. 12). Ook bespraken geen enkele artikelen seksuele intimidatie in armere groepen of groepen van lagere klasse. De media limiteerden de MeToo-verhalen tot de sfeer van entertainment, terwijl in realiteit seksueel ongewenst gedrag zich in allerlei domeinen in de samenleving voordoet. De Benedictis, Orgad, & Rottenberg (2019, p. 16) merken bij de berichtgeving over #MeToo in kranten van het Verenigd Koninkrijk een patroon op. Het 'ideale' slachtoffer en haar ervaringen kwamen vooral aan bod in de nieuwsartikelen: met name de witte, rijke vrouw uit de culturele industrie. De focus kwam te liggen op beroemde vrouwen uit de entertainment en mode-industrie en bracht daarom een individueel, depolitiserend frame van seksueel ongewenst gedrag naar voren (eerder dan een maatschappelijke problematische frame) (Askanius & Hartley, 2019, p. 30; De Benedictis, Orgad, & Rottenberg, 2019, p. 16). Met sommige uitzonderingen bleef de meerderheid van de MeToo-verhalen in de media een narratief voorleggen rond seksueel geweld bestaande uit de binaire oppositie van gewelddadig en geweldloos. Een zekere mate van dwang binnen seksuele context is geaccepteerd binnen

dit media-narratief (Hindes & Fileborn, 2020, p. 652). Mediaberichtgeving blijft genderstereotypen en verwachtingen rond heteroseksuele seks reproduceren (Hindes & Fileborn, 2020, p. 652), zoals vrouwen die poortwachters zijn én verantwoordelijkheid zijn voor de acties van de mannen alsook mannen die 'van nature' agressieve achtervolgers van seks zijn (Herman, 1979).

Ook binnen Vlaanderen ontwikkelde de #MeToo-beweging zich en zijn er enkele media-analyses hierrond uitgevoerd. Opmerkelijk is dat Wellens (2018) een kwantitatieve analyse van Vlaamse opiniestukken rond de zaak Bart De Pauw uitvoerde. Zij concludeerde dat er weinig aandacht gaat naar seksueel grensoverschrijdend gedrag op het werk en dat als het aan bod komt, rapporteren krantenartikelen vooral over onbekende cases en als de aard van het gedrag fysiek is. Ze bestudeerde echter enkel opiniestukken gepubliceerd door kwaliteitskranten en dat in een periode van vier dagen. Ook Welkenhuysen (2019) paste een framinganalyse toe over, van, voor o.a. de #MeToo-case en Bart De Pauw. Zij maakte een vergelijking tussen kwaliteits- en populaire kranten en spitste zich wel toe op een periode lopend van 2017 tot oktober 2018 (wanneer de #MeToo en De Pauw-zaak nog in hun kinderschoenen stonden). Integendeel tot eerdere literatuur rond victim-blaming concludeert Welkenhuysen (2019, p. 103) dat de schuld in geen enkel artikel bij het slachtoffer gelegd wordt en de dader wel degelijk als verantwoordelijk wordt geportretteerd. De kranten tonen dus geen sympathie voor de daders maar beelden hen af als seksuele, gewelddadige monsters. Dit valt terug op eerdere literatuur dat een mediaframe onderscheidt dat een distinctie maakt tussen 'normale' mannen en deze 'ongewone', problematische mannelijke daders (Greer, 2003; Gill & Orgad, 2018; Sundaram en Jackson, 2018). Ook ziet Welkenhuysen (2019), net als McDonald & Charlesworth (2012) een focus op sensatie en entertainment. Er is nog geen onderzoek gedaan over de volledige zaak rond Bart De Pauw (die ondertussen ten einde is gelopen) en de mediarepresentatie van seksuele intimidatie daarin. Hedendaags onderzoek naar de representatie van seksueel overschrijdend gedrag binnen de nieuwsberichtgeving over De Pauw is zo goed als onbestaand.

Hoofdstuk 1.5 Conclusie

Op basis van de literatuurstudie komen we tot verschillende inzichten.

Ten eerste is er al veel onderzoek gewijd aan de representatie van seksueel geweld in media. 'Feminist mediastudies' is een onderzoeksdomein dat sterk toegewijd is aan kwesties en topics over de constructie van gender en de rol dat de media daarin hebben (Van Zoonen, 1994). Er zijn verschillende patronen van 'gendering' in de media die binnen 'feminist mediastudies' uiteen gezet werden. De media maken gebruik van bepaalde typische narraties van hoe seksueel geweld eraan toegaat, genaamd verkrachtingsmythes (Burt, 1991). Dit leidt ertoe dat het publiek de neiging heeft bepaalde gevallen van seksueel geweld wel of niet te geloven en een apathisch attitude aanneemt tegenover bepaalde slachtoffers (Franiuk et al., 2008, p. 798). Ook worden vrouwelijke slachtoffers vaak op een stereotiepe, misleidende manier afgebeeld en het taalgebruik van de media speelt daar een belangrijke factor in (Lonsway & Fitzgerald, 1994). Benedict (1992) beweert zelfs dat journalisten enkel twee mogelijke narratieven rond seksuele misdrijven kunnen publiceren, de maagd of vampier-versie en beide zijn problematisch. Daarnaast leggen de media vaak de schuld bij het vrouwelijk slachtoffer van seksueel geweld in plaats van de dader, dit concept genaamd 'victim blaming' werd ook uitgebreid benaderd in 'feminist mediastudies' en binnen deze literatuurstudie (Burt, 1991; Taylor, 2020)

Ten tweede zijn er weinig media-analyses rond seksueel ongewenst gedrag, een gradatie binnen seksueel geweld. Seksueel ongewenst gedrag kent verschillende vormen en definiëringen. Op de werkvloer valt het te beschrijven als seksuele ongewenste verzoeken als een arbeidsvoorwaarde enerzijds of een vijandige omgeving door seksuele opmerkingen en contact anderzijds. Verschillende auteurs beweren dat seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de organisatorische cultuur genderdiscriminatie is vermits het voor vrouwelijke werkers een impact heeft op hun tewerkstelling en mannelijke dominantie binnen werkplaatsen bevoorrecht (Connell, 2002; MacKinnon, 1979; Thornton, 2002). Er zijn ook wat patronen te herkennen op vlak van de mediarepresentatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Seksueel overschrijdend gedrag wordt vaak gekaderd als een individueel afwijkende frame dat uitgaat van een daad van één persoon tegenover een ander of als een schandaal, in plaats van een systematisch frame dat spreekt over genderongelijkheid (Askanius & Hartley, 2019; De Benedictis, Orgad, & Rottenberg, 2019; McDonald & Charlesworth, 2012). Ook andere auteurs zien dat de mediaselecties maken in de cases van seksueel ongewenst gedrag dat ze aan bod laten komen: vooral ongewone gevallen, merkwaardige mensen komen in focus (Pennington & Birthisel, 2016). Zo worden de daders geportretteerd als 'ongewone monsters' (Greer, 2003; Gill & Orgad, 2018; Sundaram en Jackson, 2018) en doen de media misvattingen ontstaan door inaccuraat mediarepresentatie (McDonald & Charlesworth, 2012).

Recent dook er veel onderzoek op rond seksueel ongewenst gedrag, vanwege de opkomst van de #MeToo-beweging. #MeToo is een transnationale en digitale beweging waarmee feministen de alomtegenwoordigheid van seksueel geweld in de samenleving aantonen (Metsch, 2018; Naik et al, 2020). Toch kent de beweging zijn tekortkomingen en blijft de beweging geconcentreerd op de ervaringen van witte, westerse vrouwen (Gill & Orgad, 2018). Ook Vlaanderen kent een #MeToo-zaak dat voor veel ophef zorgde. Zo werd regisseur Bart De Pauw beschuldigd van de elektronische belaging van de actrices waarmee hij samenwerkte (Droeven, 2020). De mediarepresentatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de context van de case Bart De Pauw is nog niet onderzocht. Toch heeft de Vlaamse case van De Pauw veel ruchtbaarheid in Vlaanderen gehad en is het relevant om te analyseren

hoe Vlaamse media seksueel ongewenst gedrag representeert anno 2022 na de #MeToo-beweging. In het komend empirische luik zal het onderzoeksdesign onder de loep genomen worden.

2 DEEL 2: EMPIRISCH ONDERZOEK

Hoofdstuk 2.1. Onderzoeksdesign

In het tweede gedeelte van deze thesis komt het empirisch onderzoek aan bod. De methodologie en het gekozen analysemodel komen in dit hoofdstuk aan het licht. In dit onderzoek geldt de centrale onderzoeksvraag: *hoe wordt seksueel ongewenst gedrag gerepresenteerd in media? En meer bepaald hoe representeert de Vlaamse nieuwsmedia seksueel overschrijdend gedrag rond de #MeToo-zaak van Bart De Pauw?*

2.1.2. Kritische discoursanalyse

De methodologie van dit onderzoek is de kritische discoursanalyse. De discoursanalyse is een sociaal constructivistische benadering. In tegendeel tot kwantitatieve tekstuele benaderingen, zal hier de focus liggen op de interpretaties van de betekenissen van de tekst. Van Dijk (1983) benadrukt dat nieuwsproductie geen directe representatie (al dan niet vertekend) is van evenementen maar een vorm van discoursprocessen. Zelden zijn journalisten ooggetuige van evenementen maar gebruiken ze persconferenties, officiële statements, interviews, documenten of reporten van ooggetuigen. Het nieuws is dus een reconstructie van de realiteit waarbij kennis, waarden en meningen worden samengebracht met informatie over een gebeurtenis, de sociale context en het publiek. Of in andere woorden “de constructie van nieuws is een reconstructie van de beschikbare discourses” (Van Dijk, 1983, p. 28).

Om de kritische discoursanalyse ten volle te begrijpen, is het nodig om de notie ‘discours’ te ontmantelen. Jørgensen en Phillips (2002, p.1) beschrijven discours als “een bepaalde manier van praten over en begrijpen van de wereld”. Concreet is discours een representatie van de wereld die zowel een specifieke realiteit reflecteert als een specifieke realiteit actief construeert door betekenissen toe te kennen aan realiteit, identiteiten, sociale relaties, etc. (Joye, 2010, p. 590). In sociale context wordt discours gezien als taalgebruik (Joye & Maesele, n.g.w., p. 3; Mans, 2016, p. 13). Discours moet geanalyseerd worden binnen zijn sociale context en kan niet enkel beschouwd worden als taal- en tekstanalyse (Joye & Maesele, n.g.w., p. 5). De tekst is ingebed in een breder netwerk van sociale, politieke, economische en culturele elementen. Discourses over een welbepaalde topic zijn contingent; zij veranderen naargelang de tijd en plaats (Joye & Maesele, n.g.w., p. 6). Vandaar zal in deze masterproef ook telkens (1996, p. 98) ziet in deze methodologie een overvloedige aandacht gaan naar de tekstuele elementen van de mediaboodschap. In een discoursanalyse worden de geschreven tekst, verwoording en argumentatiepatronen bestudeerd om zo de intentie en conventie van de communicator bloot te leggen. Discoursanalyse onderzoekt hoe meningen en werkelijkheden in taal geconstrueerd worden. Kritische discoursanalyse gaat nog een stapje verder en wil de maatschappij verbeteren door een discours op kritische wijze te analyseren (Mans, 2016). De nadruk in deze analyse ligt op het duiden van contradicties en ambiguïteiten in boodschappen of op ideologische kenmerken van teksten. De kritische discoursanalyse centreert zich rond, analyseert en bekritiseert sociale macht en hoe dit gerepresenteerd wordt in het nieuws (Richardson, 2007, p. 29). De focus binnen deze methode ligt op ongelijkheden, machtsstructuren die verborgen zijn achter schijnbaar objectieve (nieuws)berichtgeving en representaties van gebeurtenissen (Joye & Maesele, n.g.w.)

Er bestaat geen universele methode van een kritisch discoursmodel (Joye & Maesele, n.g.w.). Fairclough (1995) legde een methodologisch model voor, gebruikmakend van taal als een driedimensionaal fenomeen. Hij beschrijft de kritische discoursanalyse van een communicatieve gebeurtenis als een “analyse van drie dimensies van die gebeurtenis

genaamd tekst, discourspraktijk en sociaal-culturele praktijk” (Fairclough, 1995, p. 57). De tekstuele analyse van een communicatieve gebeurtenis bestaat uit de typische linguïstische analyse. Joye en Maesele (n.g.w.) reiken verschillende ankerpunten aan om een tekstuele analyse in goede banen te leiden. De ankerpunten omvatten woordkeuze, transitiviteit, nominalisatie, geloofwaardigheid, impersonalisatie, individualisatie, functionalisatie, anonimisering, aggregatie en de visuele semiotische keuzes van de tekst. Onder de dimensie van discursieve praktijken bedoelt Fairclough (1995, p. 60) de verscheidene aspecten van de productie en consumptie van de tekst. Tenslotte valt onder socioculturele praktijk de context van de tekst. Binnen dit framework haalt Fairclough (1995) aan dat de onderzoeker zelf de nadruk op één van deze drie dimensies kan leggen, afhankelijk van de onderzoeksvraag. In dit geval zal de focus komen te liggen op tekstuele analyse alsook de analyse van de socioculturele dimensie van de tekst. Het omvat tekstanalyse vermits krantenartikelen onderzocht zullen worden en de context van De Pauw-zaak reeds belicht is in het theoretisch kader. Uiteraard zullen ook de patronen die in de literatuurstudie uit eerder onderzoek ontdekt werd, geanalyseerd worden.

Naast de tekstuele analyse en het onderzoek van patronen uit de literatuurstudie worden ethische codes bestudeerd in deze onderzoeksdesign. Net als in de studie van Mans (2016) komen ethische codes van journalisten te pas om te onderzoeken of er een vertekend beeld gegeven wordt van seksueel overschrijdend gedrag en zijn slachtoffers. De journalistieke zelfregulering in België zijn de codes vastgelegd door de Raad voor de Journalistiek. De enige richtlijn die toepasselijk is voor representatie van seksuele intimidatie is “het voorzichtig omgaan met de identificatie van de slachtoffers van geweld”. Door het ontbreken van concrete richtlijnen rond media en seksueel geweld, wordt teruggevallen op de codes van het Verenigd Koninkrijk (met name de richtlijnen van de Nationale Unie van Journalisten). Royal (2019) analyseerde ook verscheidende #MeToo-artikels op basis van dit mediabeleid en identificeert onderstaande vier kaders om te onderzoeken:

1. Presentatie slachtoffer

- a. Vermijd mediaberichtgeving dat negatieve genderstereotypes versterkt (zoals verkrachtingsmythes of discoursen die vrouwen verantwoordelijk stellen voor de acties van de dader).
- b. Vermijd victim-blaming.
- c. Seksualiseer vrouwen niet.
- d. Gebruik enkel het woord ‘slachtoffer’ als de vrouw zich zo identificeert. Als niet, is zij ‘overlevende’. Gebruik ook niet ‘beschuldiger’ want dan focus je op haar daden in plaats van wat haar is aangedaan.

2. Presentatie dader

- a. Vermijd opmerkingen die excuseren voor het gedrag van de dader (zoals over spijt) of sympathie creëren.
- b. Maak de dader en zijn acties duidelijk visibel en distantieer hem niet van zijn daden.
- c. Refereer niet naar de daders als ‘monsters’ want zo distantieert het hen van ‘normale’ mannen. Dit houdt de mythe in stand dat seksueel geweld geen structureel probleem is.

3. Presentatie seksueel geweld

- a. Kader het geweld tegen vrouwen als genderongelijkheid en niet als een 'misstap', 'slechte relatie' of als consequentie van daden van de vrouw (in bar aan het drinken, alleen wandelen, 's nachts wandelen, etc.).
- b. Link het geweld niet aan een cultuur of religie. Seksueel geweld tegen vrouwen is een crosscultureel fenomeen zonder geografische grenzen.
- c. Noem geweld tegen vrouwen als geweld tegen vrouwen, gebruik correcte taal. (bv. verkrachting is geen 'seks').

4. Presentatie van (de nood aan) informatie om overlevende te helpen

- a. Voeg alle nodige hulpdiensten, juridische informatie toe aan het einde van artikels voor slachtoffers

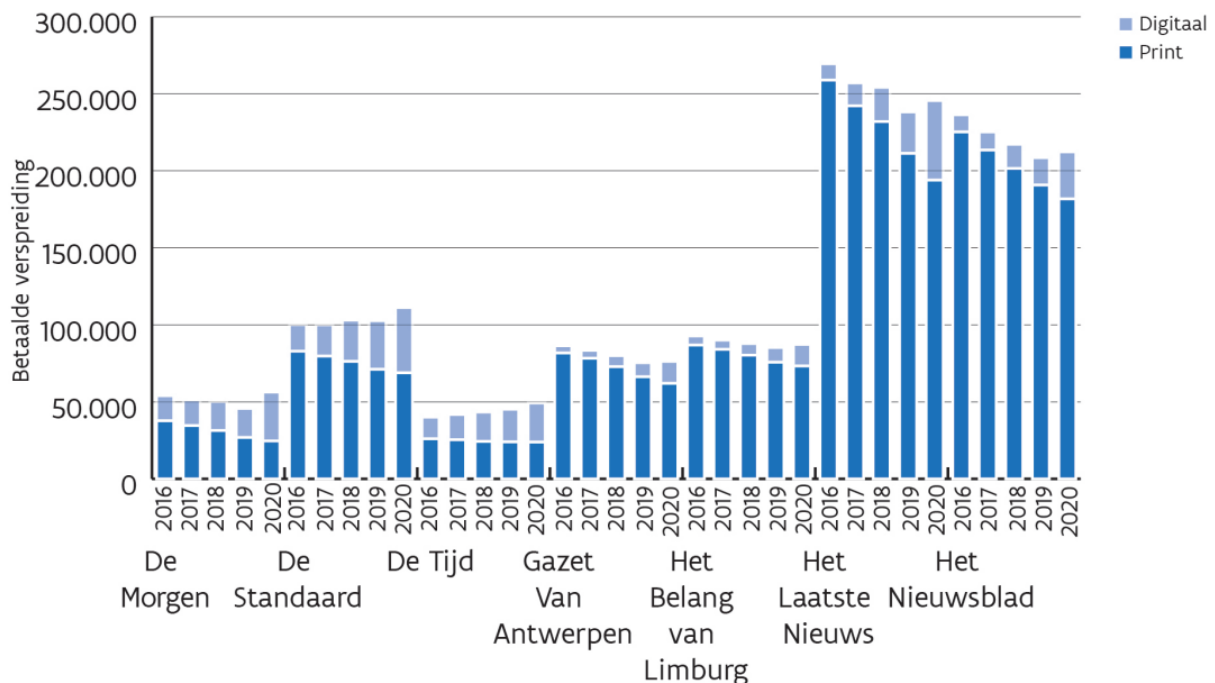
Het laatste kader is niet echt van toepassing vermits in geen nieuwsartikels rond de #MeToo-kwestie dit aangereikt wordt. De leidraad van de analyse bestaat dus uit de eerste drie kaders van Royal (2019) in combinatie met de patronen uit de literatuurstudie en de ankerpunten van Joye en Maesele (n.g.w.). De uitgewerkte leidraad is terug te vinden in de bijlage (Bijlage 2).

Hoofdstuk 2.2 Dataverzameling

Een belangrijk gedeelte binnen de kritische discoursanalyse is de reflexiviteit van het eigen standpunt van de onderzoeker (Joye & Maesele, n. g.w.). Dit onderdeel geeft meer informatie over hoe de uitvoering van dit onderzoek praktisch zal verlopen. Het gaat om de verantwoording van geselecteerde teksten en het argumenteren en verantwoorden van hoe en welke stappen worden ondernomen.

2.2.1. Keuze van de data

We zitten in een periode waar traditionele journalistiek zich moet aanpassen aan het digitale tijdperk. Een aanzienlijk deel van de bevolking vervangt de traditionele krant door het internet (Gaskins & Jerit, 2012). Journalisten denken echter niet dat dit het einde van printmedia betekent, maar geloven in een globale, digitale transformatie (Osepashvili, 2019). In Vlaanderen blijven de consumenten vooral gebruik maken van traditionele nieuwskanalen. Zo blijft voor de Vlaamse consument de papieren kranten belangrijke media (De Smedt et al., 2015, p. 3; zie onderstaande grafiek van VRG, 2021, p. 67).

Figuur 1: Betaalde verspreiding kranten 2016-2020

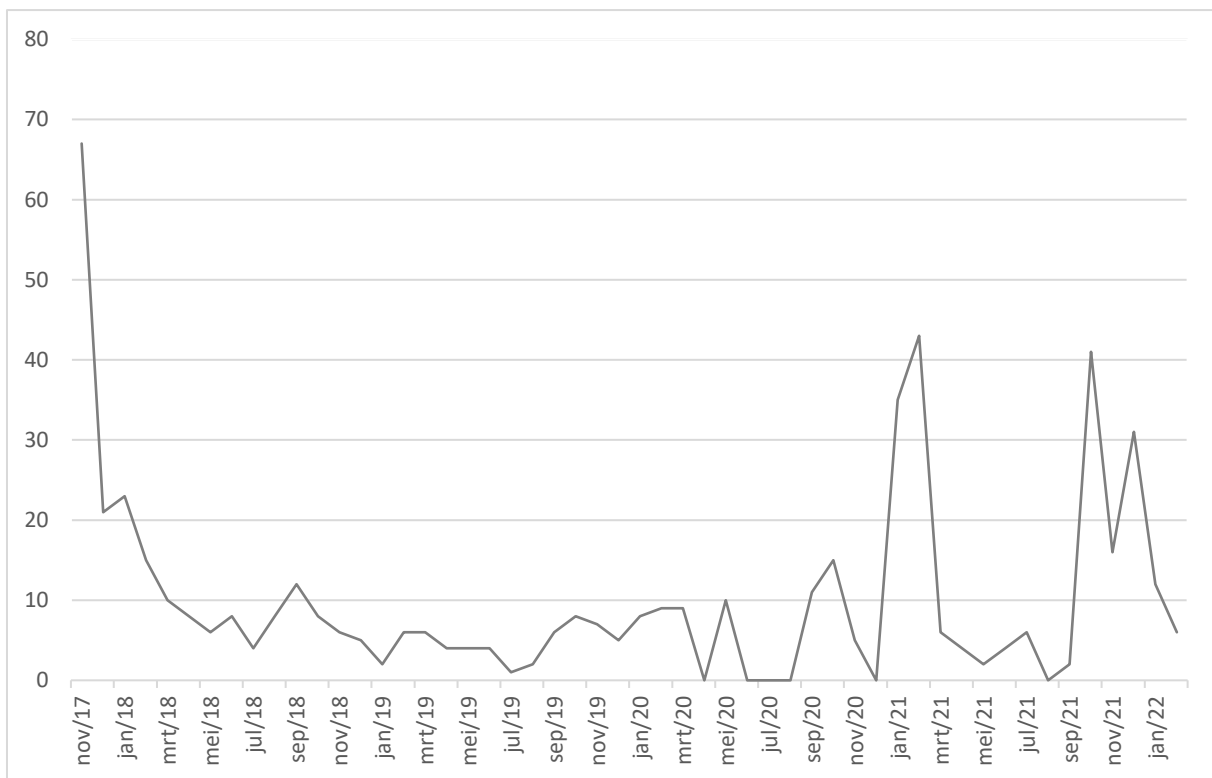
Bron: Gevonden op VRM, 2021, p. 226

Deze studie analyseert bijgevolg gedrukte krantenartikelen. Vermits het Vlaamse nieuwsmedialandschap meer en meer aan het convergeren blijkt het niet nuttig om elke krant te bestuderen. In Vlaanderen is er een onderscheid tussen elitekranten (met 'hard', politiek en economisch nieuws) en populaire kranten (met 'human' interest). Door de grote verspreiding en hun toegankelijke presentatie worden Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad aangewezen als "populaire bladen". De Standaard en De Morgen worden vaak geclassificeerd als "kwaliteitskranten". (VRG, 2021, p. 67). Er wordt gekozen om verschillende krantenprofielen te vergelijken in plaats van soortgelijke omdat kranten met hetzelfde profiel meer op elkaar lijken dan diegene met een verschillende profiel (De Smedt et al., 2015, p. 10). De keuze van de kranten gebeurt door de grootte van hun bereik. De cijfers van het Centrum voor Informatie over de Media (2021) tonen dat het Laatste Nieuws kan rekenen op 219 871 lezers per dag,

wat het de meest gelezen krant maakt van de ‘populaire’ bladen. Met 76 277 dagelijkse lezers staat De Standaard als kwaliteitskrant aan de top (CIM, 2021). Vandaar zijn De Standaard en Het Laatste Nieuws gekozen als nieuwskranten om een algemeen beeld te vormen over hoe seksueel overschrijdend gedrag gerepresenteerd wordt in Vlaamse nieuwsmedia. Ook hebben deze kranten een verschillende uitgeverij (waardoor er tussen deze kranten meer diversiteit in inhoud zit dan kranten van dezelfde uitgeverij). De geselecteerde artikels focussen zich uitsluitend op de zaak Bart De Pauw. De selectie gebeurt aan de hand van gekozen periodes en met zoekterm ‘Bart De Pauw’ via GoPress alsook het archief van De Standaard. Er is manueel gefilterd zodanig dat de focus enkel op de case over het seksueel grensoverschrijdend gedrag van Bart De Pauw ligt. Enkel de ‘neutrale’ berichtgeving over de zaak is relevant (en geen opiniestukken of columns vermits deze formats een mening voorleggen). Audiovisuele gedeeltes bij de artikels worden niet geanalyseerd.

2.2.2. Periodes van de krantenartikelen

Het onderzoek betreft 64 krantenartikelen uit De Standaard en Het Laatste Nieuws die geselecteerd zijn aan de hand van sleutelgebeurtenissen in de zaak-De Pauw. Figuur twee toont de berichtgeving van de kranten doorheen verschillende jaren. De pieken in de grafiek vallen samen met de belangrijkste gebeurtenissen in De Pauw-zaak.

Figuur 2: De Pauw-nieuwscyclus (aantal artikelen van De Standaard en Het Laatste Nieuws per maand)
Bron: Gebaseerd op gegevens uit Academic GoPress (<http://academic.gopress.be/nl>).

Een eerste belangrijke sleutelgebeurtenis vindt plaats begin november 2017, toen Bart De Pauw in een video aankondigde dat VRT zijn contract verbroken had als gevolg van meldingen van seksueel ongewenst gedrag. Het gaat om de periode van 9 november tot en met 11 november. De tweede piek doet zich voor in januari en februari 2021 omdat negen vrouwen hun identiteit publiek maken. De bekendmaking van de vrouwen doet zich voor van 6 januari

2021 tot en met 14 januari 2021. Vervolgens zullen de krantenartikelen van oktober 2021 onderzocht worden. Dit is een belangrijk moment omdat er meer details over het grensoverschrijdend gedrag van De Pauw vrijkomt. Meer bepaald gaat het over de artikels gepubliceerd van 13 tot en met 15 oktober 2021. De laatste gekozen periode is vanaf 25 tot en met 27 november. Op 25 november 2021 loopt het proces af en krijgt De Pauw zijn veroordeling. De dagen daarop rapporteert de pers reacties uit allerlei hoeken. Deze gekozen periodes zijn interessant om de evolutie van de maatschappelijke visie ten opzichte van seksuele ongewenst gedrag en de ontplooiing van De Pauw-zaak te analyseren.

Hoofdstuk 2.4 Resultaten

In de data-analyse zijn de artikelen grondig en in detail bestudeerd met behulp van de leidraad, om vervolgens categorieën en thema's te vormen. Per periode komen de gevonden resultaten uit de data-analyse ter sprake in dit hoofdstuk. De periodes komen chronologisch aan bod: gaande van het ontslag van De Pauw, de aanvang en het verloop van de rechtszaak tot het vonnis. De analyse start telkens met een beschrijving van de context van de sleutelgebeurtenis per periode. Vervolgens worden aan de hand van de drie kaders van Royal (2019) (de presentatie van de dader, slachtoffers en daad) de gevonden patronen uit de tekstuele analyse besproken.

Een kritische discoursanalyse bestaat ook uit de analyse van de discursieve praktijken, met name de verschillende aspecten van productie en consumptie (Fairclough, 1995, p. 60). Om dit te includeren in het onderzoek, komen differentiaties uit de kranten Het Laatste Nieuws en De Standaard aan bod. De hoofdfocus blijft op het blootleggen van de algemene patronen van de representatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de Vlaamse nieuwsmedia.

Fase 1: het ontslag van Bart De Pauw – van 9 tot en met 11 november 2017

Context

Het startschot van de zaak-De Pauw was zijn ontslag bij de VRT. Enkele vrouwen die in aanraking waren gekomen met seksueel ongewenste incidenten van De Pauw meldden dit bij een vertrouwenspersoon van de VRT. Bijgevolg besloot VRT het exclusiviteitscontract met televisiemaker Bart De Pauw te verbreken. Er is dus geen sprake van een strafklacht. De Pauw publiceert daaropvolgend zelf een videoboodschap om zijn situatie te schetsen. De periode eindigt bij het parket van Mechelen dat een onderzoek begint naar de meldingen over het grensoverschrijdend gedrag van De Pauw. In de eerste fase zijn het dus twee partijen die de pers voeden over de kwestie: de VRT enerzijds (als spreker voor de vrouwen die slachtoffer waren van het seksueel ongewenst gedrag) en Bart De Pauw zelf alsook zijn steunbetuigers zoals acteur Marc Van Eeghem, regisseur Jan Verheyen.

Representatie van de slachtoffers

Op negen november melden verschillende vrouwen het seksueel overschrijdend gedrag van Bart De Pauw. Ze doen hun verhaal bij een vertrouwenspersoon van de VRT en laten hun namen onbekend in de pers. Hun representatie gebeurt door hunzelf op anonieme wijze en door Paul Lembrechts, de CEO van de openbare omroep alsook actrice Hilde Van Mieghem die de slachtoffers persoonlijk kent. Er gebeurt collectivisatie van de slachtoffers (zoals gezien in Joye & Maesele, n.g.w., p. 31) omdat de journalisten verwijzen naar een grote groep van vrouwen. De collectivisatie geeft enerzijds zwaarte aan de zaak vermits er meer dan één slachtoffer is en creëert anderzijds een afstandelijkheid tussen de slachtoffers en de lezers. Dit is verweven met wat Joye en Maesele (n.g.w., p. 31) de impersonalisatie-tactiek noemen. De slachtoffers zijn anoniem. De slachtoffers krijgen de top van de VRT als woordvoerder. De publieke omroep spreekt voor de slachtoffers en verdedigt hun beslissing van contractverbreking. De nieuwsmedia laat verschillende stemmen aan bod die de anonimiteit van de slachtoffers bekritisieren. Zo beweert acteur Marc Van Eeghem dat anonieme meldingen kenbaar gemaakt dienen te worden om deze objectief te bestuderen. Ook in een artikel van Het Laatste Nieuws stuit het feit van anonieme klachten op onbegrip:

“Strafpleiter Joris van Cauter twitterde dat de #MeToo-slinger doorslaat. “Anonieme beulen zijn aan de macht.” (HLN, 10 nov 2017)

Een dag later getuigden de vrouwelijke slachtoffers zelf anoniem over de seksueel overschrijdende incidenten. Nu brengt de pers een narratief dat focust op het individuele slachtoffer en de persoonlijke verhalen. Zo getuigt Van Mieghem voor de slachtoffers en wekt ze sympathie op voor de slachtoffers door aan te geven dat ze angstig en slapeloos zijn. Net als de studie van Welkenhuysen (2019, p. 103) en integendeel tot eerdere literatuur rond victim-blaming wordt in deze periode de schuld in geen enkel artikel bij het slachtoffer gelegd. Toch is niet de hele representatie van de slachtoffers in de nieuwsmedia positief. Zo kan een journalist aan de hand van transitiviteit de focus leggen of loskoppelen tussen het subject en de daad. Joye en Maesele (n.g.w., p. 27) beschrijven dit als het proces van het verbinden van evenementen aan subjecten en objecten via woorden, werkwoordtijden, zinstructuren.... Er is een verschil tussen het leggen van de actie bij de slachtoffers en het opstellen van de slachtoffers als passief:

*“Ook De Standaard sprak de voorbije weken met **vrouwen die er het slachtoffer van werden.**”* (DS, 9 nov 2017)

*“**Enkele vrouwen beschuldigen** tv-maker Bart De Pauw van grensoverschrijdend gedrag en seksuele intimidatie.”* (DS, 10 nov 2017).

In het eerste citaat legt de journalist de focus op wat de vrouwen is aangedaan terwijl in het tweede citaat de vrouwen de beschuldigers zijn. Zo worden de slachtoffers gerepresenteerd als vrouwen die Bart De Pauw aanklagen in plaats van vrouwen die seksueel overschrijdende incidenten hebben meegemaakt. Welgeteld vijf van de twintig krantenartikelen maken gebruik van transitiviteit en misleggen daardoor de focus. Bovendien is het gebruiken van het woord ‘beschuldigen’ problematisch vermits de vrouwen geen strafklacht hebben ingediend bij de politie of het gerecht en deze woordkeuze een foute impressie geeft.

Tenslotte maken de nieuwsartikelen van zowel De Standaard als Het Laatste Nieuws duidelijk dat het om jobgerelateerde seksuele intimidatie gaat. Seksueel overschrijdend gedrag gaat om misbruik van hun hiërarchische economische autoriteit (MacKinnon, 1979, p. 218). Alle slachtoffers zijn vrouwelijke actrices of medewerkers in de filmproducties van De Pauw. De nieuwsartikels leggen het machtsspel bloot door hun professionele functies en jonge leeftijd aan te geven. Ook wordt verschillende keren aangehaald dat het seksueel grensoverschrijdend gedrag een kostprijs kent voor hun werkcarrière.

*“De getuige is uiteindelijk **gedegouteerd** uit de entertainmentsector gestapt.”* (HLN, 10 nov 2017)

*“Anderen omdat ze zich geïntimideerd voelden. “Ik ken Bart. Die gaat dan zeggen: **‘Geef haar nooit nog een rol.’**”* (HLN, 10 nov 2017)

Representatie van de dader

De representatie van de dader in de media in de eerste fase zit vastgebonden in een dichotome representatie van enerzijds het wekken van sympathie voor de dader en anderzijds het afbeelden van de dader als een ongewoon ‘monster’. Mediaberichtgeving dat zijn gedrag excuseren of sympathie creëren zijn problematisch maar ook het refereren naar de dader als een afwijkend individu schetst een fout beeld. Zoals gezien in eerdere literatuur zorgt het mediaframe waarbij er een distinctie is tussen ‘normale’ mannen en ‘abnormale’ mannelijke daders, voor het distantiëren van de dader van ‘normale’ mannen (Greer, 2003; Gill & Orgad, 2018; Sundaram en Jackson, 2018). In verschillende nieuwsartikels komt het frame van Bart De Pauw als een ‘ongewoon’ en slecht persoon naar voor, integendeel tot het afbeelden van

seksueel grensoverschrijdend gedrag als een systematisch probleem (McDonald & Charlesworth, 2012, p. 97). De media spreken over een herhaaldelijk gedragspatroon van De Pauw dat zich al langer voordoet en linken een reputatie dat de seksueel overschrijdende daden aan zijn personage.

"Als ik mijn verhaal aan iemand vertelde, klonk het steeds: 'Hadden ze u niet gewaarschuwd?'", vult een productiemedewerkster aan. *"Of: 'Viel het wat mee, met 'den Bart'?"*" (HLN, 10 nov 2017)

Een andere frame die de kranten voorleggen is een sympathisch opwekkend beeld van de dader. Zo wordt de identiteit van Bart De Pauw als vader en echtgenoot alsook bekende Vlaamse televisiemaker benadrukt. Ook een HLN-journalist gebruikt in een artikel op tien november adjectieven (zoals 'aangeslagen') die de lezer doet sympathiseren met De Pauw. Bart De Pauw publiceerde op negen november een video waarin hij reageerde op de beschuldigen. Rond de video ontstaat in de pers controverse. Op tien november krijgt Wim Meulders, een expert in lichaamstaal in een HLN-artikel het woord en analyseert hij de video. De expert haalt aan dat De Pauw in zijn videoboodschap authentiek is en niet lijkt te liegen. Echter in een DS-artikel van tien november 2017 bekritiseert de journalist de voorbedacht achter de video en schildert hij De Pauw juist af als minder authentiek. De videoboodschap wordt in dit artikel afgeschilderd als een manier om de vlucht vooruit te kiezen. Ook delen de journalisten directe citaten van De Pauw en krijgt hij op die manier de kans om zijn verhaal te brengen, op een persoonlijke manier naar de lezer toe. In de citaten richt De Pauw zich naar de lezer en legt hij de nadruk op zijn identiteit als komieke televisiemaker. Op die manier wekt De Pauw bij de lezer een gevoel van verbondenheid en trouwheid naar hem toe. In andere citaten van De Pauw die de pers publiceert is te zien hoe hij de focus legt op de gevolgen die hij ervaart vanwege de meldingen. Zo haalt De Pauw aan dat hij na dertig jaar dienst zijn contract bij de VRT verloren heeft. Hier presenteert De Pauw zichzelf als slachtoffer (vanwege zijn werkverlies). Ook haalt hij aan hoe hij zich niet heeft kunnen verdedigen tegen de meldingen van zijn gedrag.

*"In deze tijdsgeest zijn beschuldigingen genoeg. Het **recht op verdediging** is compleet zoek. **Dertig jaar** heb ik aan mijn carrière gewerkt en ik ben altijd met heel veel respect met mensen omgegaan. [...] ik ben opgepakt en **men heeft mij opgehangen** zonder verhoor."* (DS, 10 nov 2017)

Deze citaten komen frequent aan bod in de krantenartikelen in deze periode (vijf van de veertien De DS-artikelen en drie van de zes HLN-artikelen). Daarnaast zijn er vier andere nieuwsartikels toegewijd aan sympathisanten die De Pauw bijstaan in die mening. Zowel acteur Marc Van Eeghem, regisseur Jan Verheyen als de medewerkers van het productiehuis van De Pauw zijn het er mee eens dat Bart geen recht op verdediging kreeg. Dit staat in contrast met de VRT-top die beweert dat hij zich wel degelijk heeft kunnen verantwoorden, wat slechts in twee DS-artikelen aangehaald wordt. Het is dan ook logisch dat vanwege deze mediaframe de beslissing van VRT op veel publiekelijk onbegrip stuitte en zelf de hashtag #ksteunbart op Twitter en Facebook circuleerde. Desondanks dat Bart De Pauw zijn verslag kan doen wordt ook de strategie van impersonalisatie toegepast op hem in de media (Joye & Maesele, n.g.w., p. 31). De klachten rond Bart De Pauw doen zich voor één maand nadat #MeToo opkwam als gevolg van de Weinstein-ophef (AD, 2021). Bijgevolg is er sprake van een Vlaamse #MeToo-zaak wanneer de meldingen van grensoverschrijdend gedrag rond De Pauw zich voordoen. In de krantenartikelen worden meerdere stemmen aan bod gelaten die beweren dat De Pauw een slachtoffer is van de gevolgen van de #MeToo-beweging. Zo wordt

hij niet alleen gedistantieerd van zijn daden maar wordt er nogmaals sympathie gecreëerd voor hem. Volgens de citaten wordt Bart ‘gebruikt’ om te illustreren dat seksueel ongewenst gedrag zich ook in Vlaanderen voordoet. De medewerkers van het productiehuis Koeken Troef! van Bart De Pauw beweren dit:

*“Als Bart **kop van Jut** moet zijn om te zorgen dat grensoverschrijdend gedrag de wereld moet uitgeholpen worden, so be it, maar laten we alsjeblieft geen **Weinsteins** maken van zij die het niet zijn.”* (DS, 9 nov 2017)

Bovendien legt de DS-journalist de focus op het geslacht van de medewerkers in het productiehuis van De Pauw. Meer bepaald is er in het artikel een overlexicalisatie zichtbaar van het bijvoeglijk naamwoord ‘vrouwelijk’. Zo benadrukt de pers dat het vrouwen zijn die De Pauw bijstaan. Ook acteur Marc van Eeghem steunt De Pauw zowel in een HLN- als DS- artikel door aan te halen dat het de tijdsgeest van #MeToo is dat De Pauw aan ten onder is gegaan (en niet zijn gedrag).

*“Dit is echt een **heksenjacht**, dit slaat nergens op in een rechtstaat waar wij hopelijk nog in leven.”* (DS, 10 nov 2017)

Belangrijk om te weten is dat er geen strafklacht ingediend is tegenover Bart De Pauw. De vrouwen meldden zich anoniem bij de vertrouwenspersoon van de VRT, wat leidde tot zijn ontslag. Op het einde van de periode besliste het parket zelf een onderzoek te starten. Er blijft dus geen sprake van beschuldigen in wettelijke zin. De pers speculeert bijgevolg of De Pauw schuldig is aan de aangiftes bij de VRT en of zijn ontslag aanvaardbaar is. De speculatie uit zich in twee kampen. Er wordt enerzijds gebruik gemaakt van bronnen die de meldingen betwijfelen en anderzijds van bronnen die De Pauws onschuld verder polariseren. Zoals gezien in eerdere citaten is het De Pauw zelf en sympathisanten die zich toewijden aan zijn onschuld. De CEO van VRT beweert echter dat zijn beslissing om De Pauw te ontslaan veroorloofd was en gebaseerd is op voldoende bronnen en redenen. Ook de minister van Cultuur steunt de VRT bij die beslissing.

Representatie van de daad

Tijdens deze periode is er onduidelijkheid in de media welke feiten De Pauw pleegde die leidden tot zijn ontslag bij de VRT. De Pauw zelf en de CEO van VRT klaarden dit gedeeltelijk op en gaven aan dat het zou gaan om ongewenst digitaal berichtverkeer. Initieel sprak de pers van het sturen van expliciete sms'en, uiteindelijk kwam het woord ‘stalking’ ter sprake. De Pauw toont zijn afkeer tegenover dit woordgebruik en spreekt over “sms'en met een flirterige toon”. Door het gebruiken van het bijvoeglijk naamwoord ‘flirterig’ verhult hij zijn daden en distantieert hij het van grensoverschrijdend gedrag. De nieuwsmedia laten deze citaten zonder nuance of weerwoord aan bod komen. Niet enkel minimaliseert De Pauw zijn daden, ook andere stemmen geven aan dat seksueel grensoverschrijdend gedrag triviaal is. In een HLN-artikel van tien november vertellen er zes vrouwen over de daden op een anonieme wijze. Er zijn enkele vrouwen die aangeven dat het seksueel overschrijdend gedrag waarmee ze te maken kregen triviaal is. Ze relativeren de daden van Bart De Pauw. De vrouwen hebben geïnternaliseerd dat seksueel grensoverschrijdend gedrag van te weinig waarde is om te melden.

*“Ze wilden geen heksenjacht. In de nasleep van de Weinstein-affaire **relativeerden** sommigen ook wat er met hen gebeurd was. "Het woord '**slachtoffer**' is te groot voor*

wat het was", zegt een actrice. "Als mijn naam gelinkt wordt met deze zaak, zal elke nuance wegvallen." (HLN, 10 nov 2017).

*"Voor zover bekend lijkt de zaak-De Pauw in de verste verte niet op de verkrachtingen en aanrandingen waarover de slachtoffers van Harvey Weinstein het hebben. Ook dát is een reden waarom de Vlaamse vrouwen eerst niet wilden getuigen. Ze wilden hem **niet aan dezelfde schandpaal nagelen.**" (HLN, 10 nov 2017)*

De vrouwen vergelijken de daden van Bart De Pauw met die van Harvey Weinstein en zetten daarom de daden van De Pauw in een beter daglicht. Ook regisseur Verheyen en acteur Marc Van Eeghem verbloemen de daden van De Pauw. Van Eeghem schildert de berichten van De Pauw af als complimenteren en beweert dat dit frequent onder personeel gebeurt. Verheyen doet dit door in twijfel te trekken of de meldingen over het gedrag van De Pauw in verhouding zijn met zijn ontslag. In een citaat haalt Verheyen zelf aan dat de beslissing van de VRT om De Pauw te ontslaan hem ongemakkelijk maakt. Hij herleidt het probleem tot de #MeToo-beweging die overneemt en niet tot de daden van De Pauw.

"We mogen, en moeten, klachten van vrouwen meer au sérieux nemen dan wat we vroeger hebben gedaan. Maar de balans mag ook niet overslaan. Ik heb hierbij het gevoel dat de weegschaal doorslaat naar een kant die me ongemakkelijk maakt." (DS, 10 nov 2017)

Naast de eufemisme en het beschouwen van ongewenst seksueel gedrag als triviaal, laat de nieuwsmedia ook stemmen aan bod die aangeven dat seksueel geweld in alle vormen relevant en in ernst dient worden te genomen. Zo blijft de CEO van de VRT erbij dat zijn beslissing tot het ontslag van De Pauw gebaseerd is op 'feiten die voldoende ernstig en erg waren voor de betrokkenen die het hebben meegemaakt' (HLN, 10 nov 2017). Ook actrice Van Mieghem krijgt het woord in een DS-artikel van tien november en zij koppelt het ontbreken aan toestemming aan grensoverschrijdend gedrag. Echter haalt een slachtoffer in een HLN-artikel van tien november ook aan dat het niet altijd even vanzelfsprekend is om te zien wanneer er een grens overschreden wordt. Zijzelf zag dit namelijk pas achteraf in.

Zoals gezien in de literatuurstudie is het misbruik van hiërarchische autoriteit een belangrijk onderdeel van seksueel ongewenst gedrag op de werkvloer (MacKinnon, 1979, p. 218). De nieuwsmedia in deze periode maakt duidelijk dat in deze kwestie er sprake is van machtsmisbruik. Krantenartikelen geven meerdere keren aan dat De Pauw bij het voordoen van de daden een leidinggevende functie had. Er wordt vermeld dat hij in de entertainmentsector een machtige positie had en dat de vrouwen die seksueel grensoverschrijdend gedrag ervoeren voor hem werkten. Het benadrukken van dit machtsverschil geeft meer zwaarte aan de daden. Een andere strategie waarmee de media graviteit aan de seksueel overschrijdende daden van Bart De Pauw oproept is door zijn status als Vlaams schermgezicht te benadrukken. In een citaat haalt de CEO van VRT Paul Lembrechts de status en functie van De Pauw aan om zwaarte bij zijn beslissing achter het ontslag van De Pauw te zetten.

*"Het is niet met plezier dat je een sterk televisiemaker, geliefd in vele Vlaamse huiskamers aan de deur zet. We zouden wel gek zijn als we de samenwerking met **ons goudhaantje** van de zondagavond na 30 jaar stopzetten op basis van anekdotes, geruchten." (DS, 10 nov 2017)*

Vergelijkbaar gebruikt Lambrechts de aggregatie-strategie (zoals gezien in Joye & Maesele, n.g.w., p. 32) waarbij hij statistieken aanhaalt om een indruk van geloofwaardigheid te wekken. Zo beweert hij dat De Pauw 'honderden sms'en' gestuurd zou hebben. In realiteit zal dit niet het exacte aantal zijn, maar deze strategie wordt gebruikt om de zwaarte van de daden te accentueren. Daartegenover maken woorden als 'gedurende lange periodes', 'vaak grote hoeveelheden sms'en' duidelijk dat De Standaard niet op de hoogte is over het aantal berichten, wanneer en hoe lang deze gestuurd zouden zijn en dient dit als dramatisering.

Fase 2: de aanvang van de rechtszaak – van 6 tot 14 januari 2021

Context

Na het ontslag van De Pauw bij VRT door meldingen van grensoverschrijdend gedrag tegen hem, bericht de pers over de opstart van de rechtszaak door het parket. Na het gerechtelijk onderzoek moet De Pauw voor de rechtbank verschijnen wegens elektronische belaging en stalking. In deze periode komen er ook details over de slachtoffers vrij in de media. De pers lekt de namen van de slachtoffers één week voor de inleidende zitting van het proces van De Pauw. Bovendien komt er in deze fase vooral ‘gerechtelijke’ taal te pas. Ook dramatiseert de nieuwsmedia de rechtszaak en beeldt het dit af als een conflict tussen twee kanten.

“De vrouwen benadrukken dat ze de **strijd** in de rechtbank willen voeren.” (DS, 7 jan 2021)

Er nemen meerdere partijen het woord in de pers en die valt op te delen in twee kampen. Dit is te linken aan de framing van seksueel grensoverschrijdend gedrag als een schandaal (De Benedictis, Orgad, & Rottenberg, 2019; McDonald & Charlesworth, 2012). De Pauw representeert zichzelf maar ook zijn meerdere advocaten en zijn sympathisanten krijgen het woord. De slachtoffers nemen het woord als groep. De VRT en Liesbet Stevens, de adjunct-directrice van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen stellen zich ook burgerlijke partij voor de vrouwen.

Representatie van de slachtoffers

In deze periode maakt de pers kennis met de slachtoffers. De slachtoffers verliezen hun anonimiteit vanwege een perslek. Het Laatste Nieuws publiceerde ‘anonieme’ profielen van de slachtoffers die zich burgerlijk partij in de rechtszaak stelden op zes januari. Bijgevolg besloten de vrouwen om vervroegd naar buiten te komen in een publieke groepsverklaring. Na de verklaring worden in een artikel van De Standaard (6 jan 2021) alle negen vrouwen opgesomd. De lijst bestaat uit hun naam, professionele functie en in welke werkcontext ze in contact kwamen met De Pauw. Door hun functionaliteit en de werkcontext te schetsen maakt de journalist duidelijk dat het gaat om machtsmisbruik binnen de werksfeer. Ook Het Laatste Nieuws publiceert een opsomming met de functies, leeftijd en de manier waarop ze in aanraking kwamen met De Pauw. Echter koos de journalist voor de titel:

“*Zij dienden klacht in*” (HLN, 7 jan 2021)

Opmerkelijk is dat deze titel gekozen werd bij de opsomming van de slachtoffers. Door deze titel komt de focus te liggen op hoe de vrouwen actie ondernemen tegenover Bart De Pauw in plaats van hoe zij slachtoffer waren van zijn seksueel grensoverschrijdend gedrag. Wel krijgen in deze fase de vrouwelijke slachtoffers elk een gezicht en een persoonlijk verhaal. Op die manier maakt de nieuwsmedia gebruik van de personalisatie- en individualisatie- strategie (Joye & Maesele, n.g.w, p. 30). Details over de slachtoffers geven hun een persoonlijk gezicht en wekken sympathie op. Zo wordt meerdere keren benadrukt hoe jong de vrouwen waren wanneer de daden zich voordeden. Daarnaast komt de focus te liggen op één van de slachtoffers, Maaike Cafmeyer. Deze actrice speelde verschillende keren de echtgenote van De Pauw op scherm en was de eerste vrouw die het grensoverschrijdend gedrag van De Pauw tegenover haar meldde. Vanwege de nauwe samenwerking die ze met De Pauw had, komt zij meer in de belangstelling en wordt haar verhaal gedetailleerder dan de andere slachtoffers verteld en gedramatiseerd. Verder speelt ook de woordkeuze in de opsomming mee in het opwekken van sympathie voor de slachtoffers:

*“Volgens haar aanklacht bezorgde Bart De Pauw haar **nachtmerries** en ging ze met een **slecht gevoel** werken.”* (HLN, 7 jan 2021)

De representatie van de slachtoffers gebeurt dus via deze ophijsting maar ook via citaten van Liesbet Stevens, adjunct-directrice van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. Zij wordt verschillende keren geciteerd en op haar beurt dient zij ook als spreekbuis voor de slachtoffers. Haar instituut stelde zich dan ook op als burgerlijke partij in de rechtszaak. Ook advocaat An-Sofie Raes krijgt verschillende keren het woord in de nieuwsmedia, wanneer de media een weerwoord vragen tegen citaten van Bart De Pauw of zijn advocaten. Een andere manier waarop sympathie wordt opgewekt en wat anders is dan de vorige fase is dat er hier duidelijk gemaakt worden welke consequenties de daden van Bart De Pauw hadden op de vrouwen, zowel op mentaal als op professioneel vlak. Zo werd één vrouw uit de televisiereeks van De Pauw geschrapt nadat ze niet inging op zijn avances (HLN, 7 jan 2021) en zijn meerdere vrouwen uit de mediasector gestapt (DS, 7 jan 2021). Tenslotte komt, integendeel tot vorige periode hier één citaat aan bod van De Pauw waar er sprake is van ‘victim blaming’.

*“Hij zou haar klacht niet goed begrijpen. Omdat **ze zelf** ook **nooit** zou hebben **aangegeven** dat er een probleem was.”* (HLN, 7 jan 2021).

In deze citaat wordt de schuld bij het slachtoffer gelegd vermits zij niet aangaf dat De Pauws gedrag problematisch was voor haar.

Representatie van de dader

Sinds de start van de rechtszaak is het niet langer enkel De Pauw en zijn sympathisanten die het woord nemen maar ook meerdere advocaten zoals Michaël Verhaeghe. De representatie van De Pauw blijft dichotoom. Aan de ene kant maakt de pers gebruik van taal dat De Pauw weergeeft als ‘abnormaal’. Woordgebruik zoals ‘bestoken’, ‘spervuur aan sms’en’, ‘een meester in stimuleren’ maken De Pauw eerder afwijkend van normale mannen. Ook blijft de pers aanhalen dat het gaat om een gedragspatroon en dat er een ‘rode draad’ is in zijn acties. Aan de andere kant creëert de media nog steeds sympathie voor De Pauw. Zo richt De Pauw zich opnieuw naar de lezer en haalt hij o.a. aan hoe hij de rechtszaak ziet als kans om zijn verhaal te doen. Ook komt weer aan bod hoe De Pauw zijn recht van verdediging ontnomen werd. Wel zijn er verschillen met de vorige fase. In vergelijking met de vorige periode is de pers achterdochtiger naar De Pauw toe in plaats van de initiële houding van controversie en twijfel. De modaliteit-strategie (besproken in Joye & Maesele, n.g.w., p. 29) is van toepassing doordat de journalist twijfel zaait over wat de advocaten van Bart vertellen (vanwege woordgebruik ‘menen’).

*“Michaël Verhaeghe, een van de advocaten van De Pauw, **meent** dat zijn cliënt **alweer** veroordeeld wordt in de media, nog voor het debat in de rechtbank kan worden gevoerd.”* (DS, 6 jan 2021)

Daarbij halen in deze fase de advocaten ook aan dat zij en De Pauw de meldingen die ingediend zijn bij de VRT niet mogen inkijken, waardoor er volgens deze partijen sprake is van schending van de recht van verdediging. Dit is in tegenstrijd met de advocaat van de slachtoffers die aanhaalt dat de slachtoffers hun recht op anonimiteit en beroepsgeheim bezitten. Een nieuwe manier waarop De Pauw sympathie opwekt bij de lezers is door zijn gehoorzaamheid aan het rechtsproces te tonen. Hij brengt aan hoe hij zijn aanwezigheid bij de rechtszittingen belangrijk acht, hoe hij het oordeel van de rechtbank zal respecteren en zijn

verantwoordelijkheid zal nemen indien hij in de fout gegaan is. Zo stelt hij zich op als een gehoorzame burger. Zowel hij als zijn advocaten verwijzen meerdere keren in hun citaten naar het juridisch proces als enige en correcte bepaler van de acties van De Pauw. Ze geven aan dat het nu in de handen is van het recht en refereren naar de rechtbank als een ‘hogere, albepalende macht’. Ook regisseur Jan Verheyen wekt medeleven op voor Bart De Pauw door de focus te leggen op de contractbreuk die De Pauw erleverde. In tegenstelling tot de vorige periode geeft Verheyen wel aan dat Bart De Pauw schuldig is aan grensoverschrijdend gedrag en zag hij een aantal van de ongepaste berichten. Wel opmerkelijk is dat hij aanhaalt hoe iemand met de status van De Pauw niet zomaar werkverlies zou mogen ervaren.

*“[...] eigenlijk is het onverantwoord dat je de carrière van iemand - en laten we wel wezen, **niet zomaar iemand** - kaltstelt terwijl de rechtbank nog aan zijn werk moet beginnen.”* (HLN, 7 jan 2021)

Echter zijn er meerdere slachtoffers die door De Pauws gedrag ook hun carrière verloren zijn of zelfs uit de entertainmentsector zijn gestapt en daar verwijst Verheyen hier niet naar. Zo verloor Dymphne Poppe haar rol uit een televisiereeks met De Pauw na het voordoen van ongewenst seksueel gedrag.

De representatie van de dader zit ook vastgebonden tussen enerzijds een twijfelende houding van de pers tegenover hem en anderzijds het aanhalen van citaten van hem of zijn vrouw die zijn gedrag excuseren of minimaliseren. Een HLN-journalist illustreert dit door De Pauw te bekritisieren alsook op hetzelfde moment Barts opmerking aan te halen waarin hij een excuus voor zijn acties verwoordt.

*“Maar waarom hij dat dan **in godsnaam** had gedaan? Hij had - volgens zijn verklaring - te veel **gedronken**.”* (HLN, 7 jan 2021)

Ook de echtgenote wordt aan het woord gelaten, zij beschrijft Bart als een ‘speelvogel’ en benadrukt dat ze haar man kent. Op die manier labelt ze zichzelf als betrouwbare bron en minimaliseert ze zijn daden.

Representatie van de daad

In deze fase wordt het duidelijker welk soort seksueel geweld zich heeft voorgedaan. Zo moet De Pauw zich voor de rechtbank verantwoorden voor ‘belaging en stalking met elektronische communicatiemiddelen tegenover negen vrouwen’ (DS, 6 jan 2021). Waar er eerder vooral speculatie was over de sms’en die zich voordoen, wordt in deze periode zelfs op momenten de inhoud van de berichten openbaar. Sommige sms’en worden letterlijk geciteerd en worden in hun context geschetst alsook wie de sms’en ontving.

*“Wat zag je er weer smoking hot uit. Ik zou je willen neuken. Ik ben zelfs bereid me kaal te scheren en Make a Wish in te schakelen om deze droom te realiseren.” Het was dus Ella-June Henrard (28) die op een zondagochtend in mei 2017 wakker werd met dit **schunnige** tekstbericht van Bart De Pauw. Verzonden om 5.44 uur.”* (HLN, 7 jan 2021)

Niet alleen de context maar ook de inhoud van het sms’je illustreert de ongepastheid ervan. Bovendien beschrijft de journalist het zelf als ‘schunnig’. De pers schetst echter niet telkens dit plaatje. Zo kreeg ook een andere stagiaire berichten, in dit geval was het berichtverkeer wederzijds en wordt de vrouw enkel geciteerd als ze aangeeft dat ze er geen last van had. De reden dat ze zich als burgerlijk partij bij de rechtszaak aansluit is echter onbesproken. Wel blijft De Pauw zijn daden verbloemen. In deze fase schildert hij zijn daden af als een vorm van

'verliefdheid' en geen misdrijf. Op die manier verhult hij wat de slachtoffers ervoeren als stalking. In een citaat haalt Bart ook aan dat 'hij weleens voorbij een huis gereden zou hebben'. Nogmaals valt ook wel de betwijfelende houding van de pers te zien:

*"Als nieuwsanker Freek Braeckman vraagt hoe het dan zit met die stalking, antwoordt De Pauw **laconiek**: 'Ik zal weleens een huis voorbij hebben gereden.'" (HLN, 7 jan 2021)*

De media benadrukken ook hoe De Pauws daden initieel 'onschuldig' en 'amoureuze avances' waren maar 'escaleerden' tot lastigvallen en stalking (HLN, 7 jan 2021). Doordat de daden van De Pauw concreter worden, wordt ook de ernst van zijn daden via gerechtelijke termen duidelijk gemaakt. Zo zou De Pauw een maximumstraf van twee jaar cel krijgen, als hij schuldig wordt geacht. Ook laten journalisten meerdere keren Liesbet Stevens aan het woord en refereert zij naar het 'onderzoek van het Europese mensenrechteninstituut' dat de mentale consequenties van seksueel ongewenst gedrag aanduiden waaronder angstgevoel, slaapproblemen en een onveiligheidsgevoel. Daarnaast geeft ze aan dat vrouwen die ermee te maken hebben het vaak niet vertellen vanwege de schaamte en machtsmisbruik dat zich voordoet. Bij het citeren van Stevens wordt haar status als professor van seksueel strafrecht benadrukt en wordt ze op die manier geportretteerd als expert van de kwestie. Daarnaast wordt het element van machtsgebruik in deze fase ook voortuit geschoven. De nieuwsmedia spreken over een afhankelijkheidsrelatie tussen Bart De Pauw en de negen vrouwen. Niet alleen wordt dit duidelijk gemaakt door het schetsen van de context waarin de daden zich voordoen (met name alle slachtoffers waren "dames die voor of achter de schermen voor televisie werken of gewerkt hebben" (HLN, 7 jan 2021)), ook de vrouwen zelf waaronder Maaïke Cafmeyer vertelt dit via directe citatie:

*"Ik heb je toch nooit tegen je zin aangeraakt, waar heb je het over?', zegt hij dan. Zo komt hij ermee weg, ook al weet ik zeker dat elke man die **misbruik** maakt van zijn positie dat echt wel **wéét**." (HLN, 8 jan 2021)*

Ook is de pers in deze periode op de hoogte van het aantal slachtoffers. Zo gaat het in totaal over dertien vrouwen waaronder negen die zich burgerlijke partij stellen in de rechtszaak. Het benadrukken van het aantal vrouwen dat De Pauw heeft lastiggevallen toont de buitensporigheid en zwaarte van de daden. Een andere aggregatie-tactiek dat de pers toepast in deze periode is de focus leggen op de getallen van het aantal berichten. Zo zouden De Pauw en één van de vrouwen 'alles samen over een 3.000-tal tekstberichten in nog geen half jaar tijd' hebben uitgewisseld' (HLN, 7 jan 2021).

Fase 3: het verloop van de rechtszaak – van 13 tot en met 15 oktober 2021

Context

Op dertien oktober 2021 valt de eerste dag van de rechtszaak van De Pauw. De media rapporteren over het juridisch verloop van het proces. De eerste dag krijgen de advocaten van de slachtoffers het woord en vordert het openbaar ministerie één jaar gevangenisstraf met probatie-uitstel voor Bart De Pauw. De tweede procesdag pleiten de advocaten van De Pauw voor zijn vrijspraak en spreekt hij ook zelf. Zo biedt hij o.a. zijn excuses aan. Op het einde van die dag reageren de vrouwen op de excuses van De Pauw. Beide procesdagen bestaan uit pleidooien die de feiten beschrijven en betwisten. De periode eindigt met de rechter die een uitspraak zal doen over de zaak op 25 november.

De rechtszaak wordt in deze periode gedramatiseerd door de nieuwsmedia. De nieuwsmedia spreken nog steeds over twee kampen (De Pauw, zijn advocaten, sympathisanten versus de slachtoffers, hun advocaten); dit keer is er een chronologische indeling volgens de procesdagen. Woordkeuzes zoals 'woelig', 'bruuft' en 'bitsig' worden toegekend aan het proces en zo geven de media een conflictueus beeld van de rechtszaak weer. In een HLN-artikel (13 okt 2021) haalt de journalist aan dat de advocaten hier langer pleiten dan gebruikelijk is op assisen voor moordzaken. Op die manier benadrukken de media de zwaarte en de spanning van de rechtszaak.

Representatie van het slachtoffer

De representatie van de slachtoffers gebeurt vooral via advocaten An-Sofie Raes en Christine Mussche. Zij vertegenwoordigen alle vrouwen en houden de pleidooien. Echter nemen hier voor het eerst bepaalde vrouwen zelf individueel het woord. Op het einde van de rechtszaak komen Ellen Lloyd, Helena De Craemer, Liesa Naert naar voor om te reageren op het pleidooi van de advocaat van De Pauw. De nieuwsmedia maken in hun artikels telkens een onderscheid tussen de vrouwen die aanwezig zijn op de zittingen en de vrouwen die zich geen burgerlijke partij hebben gesteld. De aanwezige vrouwen worden geprezen (vermits zij 'de confrontatie' durven aangaan) en de afwezigen worden afgeschilderd als angstig.

Het personaliseren van de verhalen van de slachtoffers en het opwekken van sympathie door woordkeuzes pasten de journalisten al toe in de vorige fases. Deze tactieken komen ook hier te pas. De advocaten tonen in hun pleidooien hoe de vrouwen zich in een ongemakkelijke situatie bevonden, hoe De Pauw niet van ophouden wist en de vrouwen geen rust kregen. Zo wordt aangehaald hoe Maaike Cafmeyer psychologische hulp inschakelde. Woordkeuzes in de nieuwsmedia zoals 'bedreigd', 'doodsbang' en 'verstikkend' geven een gevoel van medeleven weer naar de slachtoffers. Ook met hun getuigenissen trachten de vrouwen zelf de emotionele belasting die ze hebben ervaren te tonen.

*“Wat je ook doet - neen, ja of misschien zeggen - het is nooit juist. Het voelt alsof je langzaam **gewurgd wordt door een slang**, alsof je de adem uit je lichaam voelt stromen.” (HLN, 15 okt 2021)*

De vrouwen worden in de pleidooien opgesteld als 'in een hoek geduwd', 'onwetend hoe ze eruit moesten geraken' en dit wordt verbonden met de aanhoudendheid en het machtsmisbruik van De Pauws gedrag. Zo komt in een citaat van één van de vrouwen aan bod hoe ze het gevoel had dat het antwoorden van de berichten van De Pauw deel van haar job was. Ook lekt de pers hoe enkele vrouwen in de eerste fase (na de publicatie van de meldingen) door De Pauw benaderd werden om te zwijgen. Volgens de advocaten van de slachtoffers zou De

Pauw bedreigd hebben met een proces van laster en eeroof. Advocaat Mussche schetste hoe dit de vrouwen onder druk zette om niet te praten.

Daarnaast tonen de media ook een nieuwe houding tegenover de slachtoffers. De krantenartikelen omvatten uitspraken die een sceptische houding tegenover de vrouwen illustreren. De uitspraken zijn veelal gemaakt door de advocaten van De Pauw, zij pleitten namelijk voor vrijspraak en betwisten de woorden van de vrouwen. Zo halen Barts advocaten aan dat verschillende vrouwen nog contact hadden met De Pauw nadat het seksueel ongewenst gedrag gestopt was.

*“De Pauw liet zijn ondervragers optekenen dat hij het **eigenaardig** vond dat deze klaagster na haar ontslag nog gezellig naar een etentje op Koeken Troef! afzakte. "Raar toch, als je dan eindelijk van je stalker af bent? Zo bang was ze dan toch precies niet?" (HLN, 13 okt 2021)*

*“Cafmeyer zou zelfs geholpen hebben een kot te regelen bij haar schoonfamilie in Nederland voor een zoon van De Pauw. [...] ‘Zou **een slachtoffer** dat voor **haar stalker** doen?’” (HLN, 13 okt 2021)*

Daaraan gekoppeld refereren de advocaten van De Pauw naar de verklaring van Jenka Van de Voorde. Zij stelde zich ook burgerlijke partij in de rechtszaak. Echter legde zij twee verschillende verklaringen af over haar ervaringen met De Pauw. Haar eerste verklaring toen ze gecontacteerd werd door de onderzoeksrechter was positief en daarin geeft ze aan niet met De Pauws stalking te maken hebben. In haar tweede verklaring geeft ze dit wel aan. De pers zette de eerste verklaring uiteen en laten de advocaten van De Pauw aan het woord om een antwoord te bieden aan de verschillen in de verklaringen (HLN, 15 okt 2021). Zij linken dit aan het feit dat Jenka na haar eerste verklaring met een andere vrouw gesproken had en bijgevolg beïnvloed werd om haar verhaal ‘aan te dikken’. Ook Jenka stuurde nog een bericht naar De Pauw na zijn ontslag waarin ze haar steun betuigde, wat volgens de advocaten toont dat haar tweede verklaring onwaar is.

Tenslotte is er ook in deze periode sprake van verschillende citaten die duiden op ‘victim blaming’. Zo ontkent de advocaat van De Pauw dat er sprake is van machtsmisbruik en haalt hij aan dat Helena De Craemer zelf nooit aangaf dat ze geen contact meer wilde. Op die manier wordt de schuld en de verantwoordelijkheid gelegd bij het slachtoffer en niet bij de dader om het gedrag te stoppen. Een HLN-journalist bekritiseert het kwetsbaar beeld dat van het slachtoffer opgesteld wordt en suggereert dat de mogelijkheid bestaat dat de vrouwen zelf op de daders gedrag inspeelden. Zo zou het weleens kunnen dat de vrouwen de macht van De Pauw gebruikten in plaats van De Pauw zelf.

*Duidelijk werd in de verf gezet, met veel materiaal, dat De Pauw zich opdrong. Veel minder werd aangehaald dat er mogelijks, minstens aanvankelijk door jonge vrouwen ook is gedacht: ‘**Hij kan misschien nog van pas komen, die ijdele zot.**’ (HLN, 14 okt 2021)*

Daarnaast haalt de HLN-journalist en de advocaat van De Pauw aan hoe seksueel ongewenst gedrag een ‘nadeel’ is van werken in de entertainmentindustrie.

“Doorheen de verhalen kwam een ongemakkelijke waarheid naar voren. Dat het enerzijds plezant is om jong en sexy te zijn, maar dat het ook nadelen heeft. “Deze dames werkten niet op een bank”, zeiden de advocaten van De Pauw op zeker

*ogenblik, waarmee ze bedoelden: showbizz is een speciaal wereldje. Je wordt betaald en geroemd om je acteer capaciteiten, maar ook om je schoonheid en sexappeal. Iedereen wil een stukje van je. Dan **sta je maar beter sterk in je schoenen om daar zonder kleerscheuren mee om te gaan.***" (HLN, 15 okt 2021)

Representatie van de dader

In deze periode legt de pers een driedelig beeld van de dader voor. Zo schetsten de advocaten van de slachtoffers en de procureur een beeld van De Pauw als een 'seriële stalker', als een 'zielige man' en als een 'slachtoffer van collaboratieve storytelling'. In alle cases lijkt hij verschillend van 'normale mannen' en maken de media gebruik van de impersonalisatie-tactiek (Joye & Maesele, n.g.w., p. 31). Zo komt in de nieuwsmidia opnieuw aan bod hoe zijn gedrag een patroon is en bij elk vrouw hetzelfde is; beginnende met complimenten en eindigend in seksueel getinte, ongepaste berichten. De journalisten en advocaten portretteren hem als een 'seriestalker die al vijftien jaar bezig is'. Daarnaast ontstaat er een narratief in de pers, gecreëerd door de advocaten van de slachtoffers en De Pauw zelf over hoe hij van kleins af aan een onzekere jongen was en hoe met zijn bekendheid zijn omgang met vrouwen er niet op vooruit ging. Een HLN-journalist noemt De Pauw:

*"Een **zielige** man ook, die melancholisch werd als zijn pijlen wéér maar eens doel misten. 'Als je niet wil afspreken, spring ik van het dak'."* (HLN, 14 okt 2021)

Woorden zoals 'onzinnig', 'kleverige aanbieder' en 'hunkerend naar aandacht' komen aan bod om het zielig beeld van De Pauw te illustreren. De procureur van de rechtszaak haalt aan hoe De Pauw geen monster maar een zielig persoon is:

*"Bart De Pauw is **geen Harvey Weinstein**. Hij is geen monster, eerder een man met een zielige kant. Iemand die hunkert naar de aandacht van jongere vrouwen, terwijl hij zelf alleen maar ouder wordt. "Zielig" maakt hem menselijk, maar dat praat hem niet vrij. Een zielig persoon kan ook veel overlast veroorzaken. Hij moet aan zichzelf werken."* (DS, 13 okt 2021)

De literatuuraanbeveling om de dader te normaliseren wordt niet volledig opgevolgd. De Pauw is in dit beeld nog steeds een 'ongewoon' geval. Hij lijdt aan een tekort aan zelfzekerheid die hem drijft tot deze daden en de procureur schrijft hem psychologische begeleiding voor. Desondanks dat het een 'menselijke' eigenschap is, wordt het in deze manier gebruikt om De Pauw te distantiëren van 'normale' mannen. Ten derde wordt De Pauw slachtoffer van activisme. In de woorden van de advocaten gaat het om 'collaboratieve storytelling' waar de vrouwen elkaar beïnvloeden en hun verhalen zouden afstemmen op elkaar. Hij tracht dit aan te tonen door te wijzen op hoe Jenka's initiële getuigenis voor het in contact komen met andere vrouwen anders was dan haar getuigenis na het in contact komen met andere vrouwen. De advocaten houden geen rekening met andere factoren die hierin konden meespelen. De vrouwen zouden elkaar hebben beïnvloed en allemaal samen als één groep een activistisch verhaal hebben opgemaakt. De advocaten pleiten er dan ook voor dat elke vrouw individueel bekeken moeten worden.

Verder is de pers wederom verdeeld in het wekken van zowel scepticisme en sympathie naar de dader toe. Zo neemt De Pauw op het einde van de tweede procesdag het woord en excuseert hij zich tegenover de vrouwen. Deze excuses nemen de slachtoffers niet aan. Ook de journalisten beweren dat zijn excuses voorbereid werden door zijn advocaten en schrijven

het af als manier om zijn onschuld te benadrukken. Daarnaast valt te lezen in een DS-artikel hoe de journalist de methode van de advocaten van De Pauw bekritiseert:

*“Zij vragen de vrijspraak en vinden dat het dossier op los zand gebouwd is. Om dat aan te tonen, probeerden ze de verklaringen van de vrouwen één voor één onderuit te halen. **Soms gingen ze daarbij erg ver.**”* (DS, 14 okt 2021)

*“Ella-June Henrard, bijvoorbeeld, kreeg het **hard te verduren**. Verhaeghe **beschuldigde** de actrice van ‘valsheid in geschriften’.”* (DS, 14 okt 2021)

In zijn taalgebruik toont de journalist dat hij de methodiek van de advocaten verregaand vindt. Daartegenover halen de journalisten aan dat de dader op de eerste procesdag stilzwijgend de pleidooien van de advocaten acht uur lang moest aanhoren en dat hij op de tweede procesdag emotioneel werd alsook intussen therapie aan het volgen is. Ook De Pauw tracht in zijn betoog sympathie voor zichzelf op te wekken door aan te geven dat hij enkel de intentie had om geliefd te zijn bij de vrouwen, dat hij de vrouwen fout aangevoeld heeft en dat hij nu beseft dat zijn gedrag ongepast was. Het is rond dat schuldbesef dat in de rechtszaak en nieuwsmedia controversie was. Zo pleitten de advocaten van De Pauw op de tweede procesdag tot op het einde voor zijn vrijspraak. Zijn excuses op het einde van die procesdag zijn dan ook in strijd met zijn advocaten die de getuigenissen van de vrouwen betwistten en zijn gedrag excuseren of relativieren. In de pers is er dan ook weinig begrip voor zijn excuses.

Representatie van de daad

In deze fase worden de daden van De Pauw door de advocaten van de slachtoffers uitgebreid toegelicht en worden ze dan weer door de verdediging betwist. Zo blijft er op die manier onduidelijkheid over wat er exact gebeurd is tussen de dader en de slachtoffers. Zo maken de advocaten van de slachtoffers de sms-conversaties tussen De Pauw en de slachtoffers volledig publiek. Waar in de tweede fase enkel korte zinnen van de sms-conversaties geciteerd werden, publiceren de media op dertien oktober volledige sms-conversaties die zich voordeden tussen De Pauw en Liesa Naert, Ella-June Henrard, Lize Feryn. De conversaties vormen bewijsstukken van de ongepastheid voor de burgerlijke partij. Echter de advocaten van De Pauw verwerpen enkele van deze bewijsstukken waaronder de sms-conversaties met Liesa Naert. Liesa Naert schreef de sms'en namelijk op in een schriftje en had de gsm met de originele berichten niet meer. Naast de berichten van Liesa Naert haalt de verdediging ook aan dat de meerderheid van de burgerlijke partijen geen berichten meer hadden omdat ze deze zijn kwijtgespeeld of omdat ze een nieuwe gsm hebben. Daartegenover beweert de verdediging dat zij in De Pauws gsm hebben gekeken en geen pornografische berichten zagen en een wederzijdsheid in het contact opmerkten. De advocaten concluderen bijgevolg dat meer vrouwen geen bewijzen van de stalking hebben dan vrouwen die het wel hebben. De ergst verzonden sms is volgens hen diegene die De Pauw naar Ella-June Henrard stuurde.

*“Bij die contacten kunnen we een paar zaken vaststellen”, zei Verhaeghe. ‘Ten eerste is er geen sprake van pornografische berichten. ‘Ik wil u neuken’ kunt u in die contacten niet terugvinden. In werkelijkheid was het **zeer jammerlijke bericht** gericht aan Ella-June Henrard.’”* (DS, 14 okt 2021)

Op die manier bestempelen de advocaten dit bericht als een uitschieter en zou De Pauw geen stalker zijn. Opmerkelijk is ook dat de advocaten het als een ‘jammerlijke bericht’ beschrijven, zo lijkt het seksueel overschrijdend gedrag triviaal. Dit is niet de enige uitspraak die gemaakt wordt in deze periode dat seksueel overschrijdend gedrag niet ernstig neemt. Zo haalt ook een HLN-journalist aan dat het een feit is dat er geen sprake is van fysieke overschrijdingen en bijgevolg dus relativering in de rechtszaak nodig is.

*“Toch moet je ook nog kunnen relativëren, in de verhalen over vernedering en schade en psychisch leed. Cru gesteld: **er is niemand dood**. Dat was ook de nagel waar de verdediging op klopte. **“Wat zitten we hier eigenlijk in een rechtbank te doen?”**, was de teneur. [...] Maar hoe ga je het seksuele verkeer juridisch regelen, los van **evidenties als 'niet raken aan fysieke integriteit'**? [...] Hoe hard moet de wet zich moeien met lust, wat altijd een milde staat van krankzinnigheid is?”* (HLN, 15 okt 2021)

Niet alleen verbloemen de advocaten en de journalisten het seksueel ongewenst gedrag van De Pauw, bovendien heerst er onwetendheid over wanneer er sprake is van ‘stalking’, waar de grens ligt met flirten en hoe dit op strafrechtelijke vlak aangepakt wordt. In de plaats van experten aan het woord te laten, speculeren de journalisten hierover. Ze wijzen erop dat deze rechtszaak daarin voor het eerst een symbooldossier vormt en zou moeten bepalen voor toekomstige zaken waar de grens ligt.

*“Het is dáár dat het proces maatschappelijk zeer interessant wordt. Inzet van deze zaak, voor ons allen, **is dat begrippen als 'stalking' nu concreet gedefinieerd moeten worden**. Voelt een sms die 's nachts wordt gestuurd dreigender aan dan één die 's middags komt? Is 900 sms'en in drie weken tijd iets dat we strafbaar moeten maken? Hoeveel is te veel? Mag dat: een veertiger met aanzien die contact zoekt met een stagiaire, of is dat altijd machtsmisbruik?”* (HLN, 14 okt 2021)

Zoals aangegeven in dit citaat is er ook controverse in deze periode of De Pauws daden al dan niet machtsmisbruik waren. Zo concludeert de procureur (samen met de advocaten van De Pauw) op het proces dat er onvoldoende elementen zijn om te spreken van machtsmisbruik. Dit is in tegenstrijd met het beeld van de ondergeschikte vrouwen dat de journalisten reeds in de vorige periodes schetsten en de advocaten van de slachtoffers ook in deze periode aanhalen. Volgens advocaat Mussche waren de vrouwen nog jong en financieel afhankelijk wanneer de daden zich voordeden en zouden ze dan ook niets doen of zeggen tegenover De Pauw over zijn gedrag vermits zij zich in een onderdanige rol bevonden. Bovendien is het in deze periode dat de vrouwen zelf tijdens het proces het woord nemen en aangeven waar voor hen de grenzen lagen. Zo gaf Liesa Naert aan dat het ontbreken van expliciete ‘nee’ geen toestemming tot dit soort gedrag betekent. Tenslotte worden aan de daden van De Pauw situationele schuld toegekend. De rechtszaak wordt door de advocaten van De Pauw beschreven als een ‘uit de hand gelopen proces’. Dit kennen ze toe aan verschillende factoren. Zo zou de beslissing van de CEO van VRT om De Pauw te ontslaan hebben geleid tot de rechtszaak (en niet de daden van De Pauw). Zo zouden de vrouwen in de #MeToo-tijdsgeschiedenis elkaar hebben aangezet tot het creëren van een ‘slecht’ plaatje rond De Pauw en zijn het niet De Pauws daden die hiertoe leiden.

Fase 4: het vonnis van de rechtszaak – van 25 tot en met 27 november 2021

Context

Op 25 november 2021 acht de correctionele rechtbank Bart De Pauw schuldig aan belaging van vijf vrouwen en het cyberstalken van één vrouw. De Pauw krijgt wel een vrijspraak voor de zeven andere vrouwen. De verschillende partijen, enerzijds De Pauw en zijn advocaten en anderzijds de slachtoffers en hun advocaten blijven elk de zaak naar zich toekennen. De Pauw en zijn advocaten benadrukken dat hij voor de meeste vermeende feiten vrijgesproken is en de vrouwen halen aan dat zij zich opgelucht voelen omdat de rechtbank erkent dat zijn gedrag strafbaar is. De dag dat het vonnis valt wordt in de media gedramatiseerd. Een HLN-kop van 25 november 2021; “na vier jaar welles nietes valt het doek” illustreert dit.

Representatie van de slachtoffers

De rechter acht De Pauw schuldig aan het stalken van vijf vrouwen en het cyberstalken van één vrouw. De ervaringen van zes vrouwen die zich afspeelden in tien jaar tijd zijn juridisch bewezen. Bijgevolg geven de slachtoffers aan een gevoel van erkenning en bevestiging te hebben over wat hen overkomen is. Ze hebben hoop dat er geen nieuwe slachtoffers van het grensoverschrijdende gedrag van De Pauw zullen vallen. Aan de straf zelf besteden de advocaten en slachtoffers niet veel aandacht. Volgens hen is dit niet relevant en toont het vonnis reeds aan dat het gedrag fout was. Titels zoals “Eindelijk erkenning voor slachtoffers” (DS, 25 nov 2021), “Bij de vrouwen overheerst het gevoel van erkenning” (DS, 25 nov 2021) schetsen hun triomferend beeld. Ook hun advocaten zetten de slachtoffers op een zegevierende wijze in de verf:

*“Het is overigens dankzij de **moed**, getuigenissen en bewijsstukken van al deze vrouwen dat dit gedrag aan het licht is gekomen en dat deze veroordeling volgt”* (DS, 25 nov 2021)

Voor het gedrag van De Pauw tegenover de zeven andere vrouwen (actrices Maaïke Cafmeyer en Lize Feryn, journaliste Cathérine Ongenae en ex-medewerksters Dymphne Poppe, Jenka Van de Voorde en Helena De Craemer en nog één andere vrouw) volgt wel een vrijspraak. In de kranten wordt dit toegewezen aan andere redenen afhankelijk van het geval. Bij sommige vrouwen zijn de feiten niet aangetoond, omdat er geen berichten bewaard waren. Bij sommige vrouwen is het niet aangetoond dat de rust van de vrouwen verstoord was en bij enkele is niet aangetoond dat De Pauw wist dat hij de rust van de vrouwen verstoort. Advocaat Mussche concludeert dat de criteria dat de rechters zetten voor belaging veeleisend zijn. Desondanks dat De Pauw vrijuit is gegaan voor de meldingen van deze zeven vrouwen, geven ook deze vrouwen aan tevreden te zijn. Zij hebben begrip voor het element van twijfel en geven aan erkenning te voelen. Hun ervaringen kwamen namelijk overeen met de ervaringen van de andere vrouwen, waarvoor De Pauw strafbaar bevonden is.

Journalisten besteden in hun artikels aparte paragrafen aan Maaïke Cafmeyer. Zij was diegene die als eerste naar de VRT stapte om De Pauws ongewenst gedrag te melden. De journalisten vinden het dan ook opmerkelijk hoe De Pauw geen veroordeling krijgt voor haar ervaringen. Er wordt aangehaald dat de rechters dit deden vanwege de ‘liefdesrelatie’ tussen hen, het feit dat zij nog contact had met hem na de feiten en dat hij niet wist dat hij haar rust verstoort.

Representatie van de dader

Bart De Pauw is teleurgesteld in het oordeel van de correctionele rechtbank van Mechelen, zo geeft hij aan in verschillende kranten op 25 november. Toch trachten zijn advocaten hem in

een positief daglicht te zetten. Dit doen ze door te benadrukken dat hij niet schuldig is aan de belaging van zeven vrouwen. Ze halen aan dat De Pauw vrijuit gaat voor de meerderheid van de meldingen van de vrouwen, namelijk zeven van de dertien. De advocaat tracht met het gebruik van cijfers aan te tonen dat De Pauw geen stalker is.

De kranten portretteren in deze periode enerzijds een negatief beeld van de dader. Zo haalt een DS-artikel van 25 nov 2021 aan dat De Pauw nu een strafblad heeft. Ook krijgt De Pauw kritiek te verduren vanwege zijn tekort aan schuldbesef.

*“De feiten getuigen van **gebrekkelig normbesef**. Beklaagde had geen oog voor de vraag van de benadeelden om hen niet lastig te vallen, maar focuste zich enkel op zijn nood aan bevestiging en zijn drang om graag gezien te worden’, staat in het vonnis over Bart De Pauw te lezen.” (DS, 25 nov 2021)*

Anderzijds wekken de kranten wederom sympathie op voor De Pauw. Zo citeren ze meermaals de advocaten en de dader over de zwaarte van de straf. De Pauw is namelijk veroordeeld voor een gevangenisstraf van zes maanden met uitstel. De advocaten en raadsman worden aan het woord gelaten en beweren dat deze strafmaat bijzonder streng is. Verder maken de journalisten gebruik van de impersonalisatie-tactiek in deze periode (Joye & Maesele, n.g.w., p. 31). Zo houdt de advocaat van De Pauw vol in een artikel van De Standaard op 25 november dat De Pauw slachtoffer is van de tijdsgeest die de #MeToo-beweging gecultiveerd heeft. De advocaat haalt aan dat deze zaak niet in de rechtbank hoorde omdat het gaat over incidenten van jaren geleden. Hij beweert dat de zaak-De Pauw zijn naam gekregen heeft vanwege de uitbraak van de #MeToo-beweging. Op die manier wordt De Pauw afgebeeld als een ‘slachtoffer’ van de consequenties van het #MeToo-initiatief. De dader wordt gebruikt als ‘kop van Jut’ voor de #MeToo-beweging:

*“We kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat Bart de **rekening betaalt** voor de veranderende tijdgeest, voor de slinger die volledig naar de andere kant is doorgeslagen.” (DS, 25 okt 2021)*

Representatie van de daad

De Pauw is schuldig aan stalking (of belaging) van vijf vrouwen en aan cyberstalking (of elektronische belaging) van één vrouw. Uit de krantenartikelen blijkt dat er drie criteria voldaan moeten zijn om te spreken over (elektronische) belaging. Dit misdrijf heeft betrekking op de volgende elementen: de verstoring van de rust van de slachtoffers, de dader is zich bewust van deze storing en de feiten zijn wel degelijk gebeurd. Om te spreken over stalking, moet de dader dus de intentie hebben om overlast bij het slachtoffer te veroorzaken. De Pauw is maar bij één vrouw schuldig bevonden voor elektronische overlast (cyberstalking). Dit is opmerkelijk vermits de media in de eerste periode vooral rapporteerde over ongepast berichtverkeer van De Pauw naar alle vrouwen. De sms-conversaties waren een terugkerend thema in de pers over alle periodes heen en De Pauw wordt uiteindelijk slechts in enkele gevallen veroordeeld voor zijn berichten. Zo is hij bij Liesa Naert veroordeeld omdat hij ongewild binnendrong op haar kot en niet voor de ongepaste berichten die ze kreeg. Ook Helena De Craemer kreeg een hoeveelheid ongepaste berichten tijdens en na het werken met De Pauw en toch besloot de rechter dat er in dit geval geen sprake was van elektronische belaging. De journalisten laten citaten aan bod die stellen dat de rechters met de drie criteria een ‘hoge maatstaf’ hebben gezet voor belaging. Daarbij haalt de journalist zelf aan dat de rechtbank geen rekening houdt met de vraag of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag. De journalisten concluderen dat

de rechtbank zich niet heeft uitgesproken over de inhoud van de berichten en of deze al dan niet vallen onder seksueel ongewenst gedrag.

*“Hoe de Metoo-beweging heeft blootgelegd dat ook grijze zones hun rol spelen, hebben de rechters duidelijk niet meegenomen in hun oordeel. Onder meer bij Helena De Craemer, een stagiaire bij De Pauws productiehuis Koeken Troef die honderden berichten kreeg van hem, stellen de rechters: ‘**Het gaat voor deze rechtbank niet om de vraag of er grensoverschrijdend gedrag werd gesteld door beklagde.**” (DS, 25 nov 2021)*

Echter de advocaat van de slachtoffers ziet en portretteert het vonnis in de media als bewijs dat grensoverschrijdend gedrag niet langer ongestraft is, zelfs niet bij een bekende televisiemaker. Ook een HLN-journalist (25 nov 2021) haalt aan dat De Pauw-zaak een symbooldossier is op vlak van grensoverschrijdend gedrag:

*“Maar ook voor de maatschappij maakt het uit: wordt De Pauw veroordeeld, dan is het signaal dat **grensoverschrijdend gedrag niet (langer) ongestraft passeert.** Wordt hij vrijgesproken, lijkt het zo een vaart niet te lopen.” (HLN, 25 nov 2021)*

Toch reflecteren de journalisten de veroordeling van De Pauw als een “les voor de #MeToo-beweging”. Zo wijden enkele DS-journalisten een krantenartikel op 27 november aan de vraag wat de maatschappelijke impact van het vonnis van de zaak-De Pauw is. In het artikel worden twee experts (met name een docent van seksueel strafrecht en een ombudsvrouw over gender) aan bod gelaten om het effect van de zaak in te schatten. Beide experts verwachten dat de zaak een sensibiliserend effect gaat hebben en er meer vragen over seksueel overschrijdend gedrag zouden opduiken. De zaak zou ook een illustrerend effect kunnen hebben dat als iemand met een hoge status een vonnis kan krijgen voor seksueel grensoverschrijdend gedrag dat dan alle daders een vonnis kunnen krijgen. De journalisten halen ook aan dat mensen die met belaging te maken krijgen, uit deze rechtszaak juridische lessen kunnen halen. Zo is uit de zaak-De Pauw gebleken welke drie criteria nodig zijn om te spreken over belaging en kunnen de slachtoffers bewijsmateriaal verzamelen. De journalist geeft in het DS-artikel zelf de nodige tips om het slachtoffer te helpen. Royal (2019) identificeerde het presenteren van informatie en tips zelfs als één van de belangrijke richtlijnen voor journalisten om seksueel grensoverschrijdend gedrag te representeren.

*“**Als slachtoffer moet je tonen dat er een duidelijk fysiek spoor bestaat van wat je is overkomen. Zoek een klankbord, bespreek met die persoon wat je meemaakt, toon berichten aan mensen en laat zien wat het gedrag van de dader met je doet. Als die dader je alleen mondeling lastigvalt, mail of stuur hem dan een bericht dat je er niet mee gediend bent.**” (DS, 27 nov 2021)*

Langs de andere kant kan de zaak-De Pauw ook een afschrikkend effect hebben voor mensen om een klacht neer te leggen. Zo zijn er namelijk ook zeven vrouwen waar De Pauw vrijuit voor gaat omdat de drie criteria niet allemaal voldaan zijn. Ook kregen de slachtoffers te maken met veel haatspraak, wat kan leiden tot slachtoffers die hun ervaringen stilzwijgen. Verder betwijfelden de advocaten van De Pauw openlijk in de media of seksueel ongewenst gedrag dat de MeToo-beweging aan de kaak stelt wel in de rechtbank hoort. Daarmee lijken de advocaten te insinueren dat seksueel grensoverschrijdend gedrag triviaal is. Daarbij haalt één van de experts aan dat grensoverschrijdend gedrag niet altijd strafbaar is, maar dat het soms over grijze zones gaat die schadelijk maar geen misdrijf zijn. Dat betekent niet dat de media seksueel ongewenst gedrag compleet afschildert als triviaal. Integendeel wordt er aangehaald dat het even goed problematisch gedrag is en dat er op de werkvloer nagedacht moet worden

hoe dit vermeden kan worden. Ook in een HLN-artikel zie je de tweestrijd van de journalist tussen het representeren van seksueel ongewenst gedrag als ernstig versus triviaal. Zo zet de journalist seksueel overschrijdend gedrag tegenover andere zedenmisdrijven en concludeert dat belaging minder erg is. Toch haalt de journalist tegelijk aan dat belaging ook vergaande negatieve consequenties kan hebben voor de slachtoffers.

*“Bart De Pauw is geen monster, geen seksueel roofdier. De feiten kaderen wél in de seksuele sfeer, maar zijn **geen echte zedenmisdrijven** zoals we die hier gewoonlijk zien.’ Juridisch gaat het hier over 'stalking' en 'elektronische overlast'. Aanklachten die minder ernstig zijn dan 'aanranding' maar een grote verdienste van dit proces is de erkenning dat je ook zónder iemand aan te raken, **diens leven danig in de war kan sturen.**” (HLN, 25 nov 2021)*

Tenslotte is er ook speculatie over de component van het machtsmisbruik bij het ongewenst gedrag van De Pauw. Zo stellen de rechters dat het feit dat De Pauw hun leidinggevende was niet voldoende is om te beweren dat er sprake is van machtsmisbruik. Een HLN-journalist haalt zelfs aan dat de vrouwen misbruik hadden kunnen maken van de macht van De Pauw.

*“Het is bovendien naïef om aan te nemen dat oudere mensen altijd meer macht hebben dan jonge. **Twintigers** kunnen seksueel **een enorme macht** hebben over 'de geile bok.’” (HLN, 25 nov 2021)*

CONCLUSIE

Dit onderzoek vult de leemte van Vlaams onderzoek naar de media-representatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de #MeToo-context op. Er gebeurde een kwalitatief discoursanalyse om te kijken hoe de Vlaamse nieuwsmedia ongewenst seksueel gedrag representeerde. De focus kwam te liggen op de zaak van Bart De Pauw, de eerste #MeToo-zaak in Vlaanderen. De centrale onderzoeksvraag luidde:

Hoe wordt seksueel overschrijdend gedrag gerepresenteerd in de Vlaamse nieuwsberichtgeving rond de #MeToo-zaak van Bart De Pauw?

Media zijn één van de belangrijke spelers die de verkrachtingscultuur bestendigen. De verkrachtingscultuur wordt gedefinieerd als deel van de samenleving die seksueel geweld normaliseert en slachtoffers verwijt voor het neerleggen van klachten (Buchwald, Fletcher & Roth, 1993; Phillips, 2017). Dit zien we terugkomen in de media-representatie van de dader, slachtoffer en de daden doorheen de verschillende periodes, gaande van het ontslag van De Pauw tot de aanvang, verloop en het vonnis van de rechtszaak. Aan de hand van de collectivisatie en impersonalisatie-tactiek (Joye & Maesele, n.g.w, p. 31) waar de slachtoffers worden geportretteerd als een grote groep anonieme vrouwen creëren de journalisten afstand tussen de slachtoffers en de lezers. Ook nemen de media een sceptische houding aan tegenover de slachtoffers. Het is namelijk in deze periode dat de advocaten van De Pauw geciteerd worden en zij betwisten en trekken de woorden van de slachtoffers in twijfel. Ook op vlak van taalgebruik dienen de media aandachtig te zijn. Zo kan het taalgebruik de geloofwaardigheid van het verhaal van het slachtoffer ondermijnen (Franiuk et al., 2008, p. 792; Judd, & Eastaer, 2013, p. 4). De media gebruiken herhaaldelijk het woord 'beschuldiger', 'klachten' en 'aanklagen' bij het spreken over de meldingen van seksueel overschrijdend gedrag van De Pauw die enkele vrouwen indienden bij de VRT. Er is dus geen sprake van een strafklacht tegen De Pauw en alsnog beelden de media de slachtoffers af als beschuldigers. Dit legt de focus op wat zij doen in plaats van wat hun is aangedaan (Royal, 2019). Royal (2019) raadt ook aan om victim-blaming te vermijden in het rapporteren over seksueel geweld. Victim blaming valt op te delen in beschuldiging verplaatsen van de dader naar het gedrag, uiterlijk, karakter van het slachtoffer of de situatie waarin het slachtoffer zit (Burt, 1991). Behalve in de eerste periode komen er citaten aan bod van De Pauw en/of zijn advocaten waar er sprake is van 'victim blaming'. Zo citeert de media De Pauw in de tweede en derde periode waarin hij zegt dat het slachtoffer zelf niet aangaf dat zijn gedrag problematisch was of aangaf dat ze wou dat het contact stopte. Zo legt De Pauw de verantwoordelijkheid bij het slachtoffer om zijn gedrag aan banden te leggen (en niet bij zichzelf). Ook valt op hoe in de derde periode een journalist van HLN (15 nov 2021) beweert dat seksueel ongewenst gedrag het gevolg is van te werken in de 'showbizz'. De entertainmentsector wordt geportretteerd als een aparte wereld waar je sterk in je schoenen moet staan en je schoonheid en sexappeal als werkcriteria gelden. Dit is problematisch want zoals we gezien hebben in de literatuurstudie is seksueel ongewenst gedrag niet exclusief aan de entertainmentsector maar is het een structureel probleem over heel de maatschappij. Seksisme en seksueel geweld is alomtegenwoordig (Bates, 2016, pp. 19-23) en verschillende auteurs zagen dat in mannelijk gedomineerde werkplaatsen waaronder de bouw, de politie en het leger seksueel ongewenst gedrag zich ook vaak manifesteert (Thornton, 2002; McLaughlin, Uggen, & Blackstone, 2012).

Doorheen alle periodes tonen de media een dichotome representatie van Bart De Pauw tussen enerzijds het wekken van sympathie en anderzijds het afbeelden van De Pauw als 'afwijkend'. In Royal (2019)'s analyse staat om beide representaties te vermijden. Zowel representaties die het gedrag van de dader excuseren of een nauw beeld van hem schetsen zijn volgens Franuik (2008b) en Burt (1991) verkrachtingsmythes. Het zien van deze verkrachtingsmythes zorgt ervoor dat het publiek een apathische attitude tegenover het slachtoffer aanneemt en de schuld van de dader wegtrekt. Verkrachtingsmythes kunnen een facilitator van seksuele agressie zijn en dienen het voordoen van seksueel geweld in onze cultuur (Franuik, 2008b). Het creëren van afstand tussen de acties en de dader en het creëren van sympathie voor de dader zou dan ook vermeden moeten worden (Royal, 2019). De dader en zijn acties moeten visibel gemaakt worden. Toch tonen de media een sympathie opwekkend frame voor De Pauw door hem te portretteren als vader, echtgenoot en bekende televisiemaker. De media laten De Pauw zelf ook meerdere keren aan het woord. In zijn directe citaten haalt hij aan hoe hij zijn werk verloren is zonder zich te kunnen verdedigen. Citaten in een tekst zijn vaak expliciete articulaties van een discours of beweringen (Joye & Maesele, n.g.w.). Ook sympathisanten van hem zoals regisseur Verheyen, acteur Marc van Eeghem dragen bij aan dit sympathie opwekkende frame. Verder worden in alle periodes het gedrag van De Pauw geminimaliseerd of geëxcuseerd. Zo maakten de media in de eerste periode gebruik van woorden zoals 'flirterig' om de berichten die de vrouwen krijgen te benoemen. In de tweede periode laten ze de echtgenote van De Pauw aan het woord en zij beschrijft Bart als 'speelvogel' en minimaliseert ook op die manier zijn gedrag. Daarnaast portretteren de media het gedrag van De Pauw als een 'gedragsspatroon' dat zich herhaaldelijk voordoet en al vijftien jaar bezig is. Vanaf de derde periode wordt het woord 'seriële stalker' en 'zielige man' gebruikt voor De Pauw. Dit is problematisch vermits De Pauw in beide gevallen op die manier verschillend wordt van 'normale' mannen (hetzij door zijn ernstig zelfzekerheidstekort dat hem drijft tot het plegen van seksueel ongewenst gedrag, hetzij door zijn 'gedragsspatroon' dat deel is van zijn karakter). Het zou de mythe in stand houden dat seksueel geweld geen structureel probleem is (Royal, 2019). De Vlaamse media delen in dit geval eerder het frame van de zaak als een schandaleus verhaal met De Pauw als een 'rotte appel' (Sundaram & Jackson, 2018, p. 2), in plaats van het patriarchaal, seksistisch systeem dat de #MeToo-beweging en ook deze zaak toont. Op die manier dragen de media niet echt bij tot het creëren van sociale verandering. De media brengen zelfs doorheen de verschillende periodes een negatief beeld van de #MeToo-beweging. De intentie van de #MeToo-beweging was om de systematische stilte rond het voordoen van grensoverschrijdend seksueel gedrag te doorbreken. Toch tonen de media het als een 'uit de hand gelopen campagne'. De pers past namelijk de impersonalisatie-tactiek toe op De Pauw door te beweren dat hij slachtoffer is van de gevolgen van de #MeToo-beweging en de huidige tijdsgeest (Joye & Maesele, n.g.w., p. 31). De Pauw wordt gebruikt als 'kop van Jut' van de #MeToo-beweging, om te tonen dat er in België ook geen plaats is voor seksueel ongewenst gedrag. In de derde periode spreken de advocaten van De Pauw over 'collaboratieve storytelling' waar de vrouwen een activistische groep zouden vormen en elkaar beïnvloeden in hun getuigenissen. De pers creëert op die manier wederom distantie tussen De Pauw en zijn daden en wekt sympathie op voor hem. De Vlaamse media dienen als een obstakel voor de feministische #MeToo-beweging.

Over het seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt controversieel gerapporteerd en volgen de media ook niet alle richtlijnen zoals Royal (2019) die uitlijnde. Naargelang de tijd passeert en de rechtszaak verloopt, brengen de media meer duiding over welke feiten en soort seksueel geweld zich voorgedaan heeft. Waar er in de eerste periode nog veel gespeculeerd wordt rond

de feiten die De Pauw gepleegd heeft, komen in andere periodes de context en inhoud van het ongepast berichtverkeer ter sprake. Op het einde van de rechtszaak krijgt De Pauw een veroordeling voor belaging en elektronische overlast. Dit valt te linken aan de 'quid pro' seksuele intimidatie (Welsh, 1999, p. 170) of aan seksuele gebaren en/of opmerkingen die een seksueel vijandige omgeving produceren (Chamberlain, Crowley, Trope & Hodson, 2008, p. 265). Wel valt op dat doorheen alle periodes er niet altijd correct taalgebruik is om het grensoverschrijdend gedrag te benoemen en kaderen. In de eerste periode verbloemen de media soms zijn daden door te citeren hoe De Pauw spreekt over 'flirterige' berichten. In de tweede periode schildert De Pauw zijn daden af als een vorm van 'verliefdheid' (en dus geen misdrijf). In de derde periode benoemen de advocaten zelfs een ongepast bericht als 'jammerlijk'. Een journalist (HLN, 15 okt 2021) haalt aan dat er geen 'evidenties' zoals fysieke overschrijdingen zijn en daardoor het lastig is om dit op te lossen in een juridisch proces. In al deze gevallen komt de verkrachtingsmythe naar voor dat seksueel geweld triviaal is (Burt, 1991). Op die manier lijkt het seksueel ongewenst gedrag eerder een gemakkelijke seksuele actie of van weinig ernst, in plaats van een ongepast misdrijf.

Aan de andere kant tonen de media ook een beeld van seksueel ongewenst gedrag als een ernstig en diepgaand probleem en dienen ze als een rugsteun voor de #MeToo-beweging door het brengen van een bewustzijn. De media brengen doorheen de verschillende periodes een narratief dat persoonlijke verhalen van de slachtoffers toont en de media leggen de focus op wat de vrouwen meegemaakt hebben. Het is in de tweede periode dat de media kennis maken met de slachtoffers en een duidelijke personalisatie- en individualisatie-strategie toepassen (Joye & Maesele, n.g.w., p. 30). Hun namen, leeftijd en functies komen ter sprake. Door het plakken van een persoonlijk gezicht op de slachtoffers wekken de media sympathie op voor hen. Dit wordt voortgezet in de derde periode waar in de pleidooien door de advocaat van de slachtoffers de mentale consequenties en de emotionele belasting van het seksueel ongewenst gedrag voor de slachtoffers benadrukt wordt. Ook wordt de pers doorheen de periodes achterdochtiger tegenover De Pauw. Waar ze initieel speculeren dat De Pauw onterecht ontslagen is, wordt er in de periodes daarna vooral kritisch omgegaan met zijn uitspraken. Zo wordt in de tweede periode de modaliteit-strategie toegepast waar de journalist de citaten van De Pauw en zijn advocaten in twijfel brengt (Joye & Maesele, n.g.w., p. 29). Na het vonnis waarin De Pauw schuldig geacht wordt aan (elektronische) belaging, schetsen de journalisten een negatief beeld van hem. Ze bekritisieren zijn tekort aan schuldbesef. Verder tonen de media de ernst en complexiteit van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zo wordt duidelijk gemaakt dat het om job-gerelateerde seksuele intimidatie gaat door aan te geven dat alle slachtoffers tijdens het werken in filmproducties met of voor De Pauw te maken kregen met zijn gedrag en dat De Pauw zich in een leidinggevende positie bevond. Het machtsmisbruik is ook een terugkomend element in de rapportering van de zaak-De Pauw: enkele vrouwen haalden aan dat ze na zijn gedrag uit de entertainmentsector gestapt zijn. Opmerkelijk is dat de procureur in de derde periode beweert dat er onvoldoende elementen zijn om te concluderen dat De Pauw zijn macht misbruikte. In tegenstelling met het Belgisch strafrecht waarin staat dat als de dader gezag uitoefent over het slachtoffer er sprake zou zijn van een zwaardere straf. Ook de aggregatie-tactiek gebruiken de media (het gebruik van statistieken) om de indruk van geloofwaardigheid en de indruk van ernst van De Pauws daden te benadrukken. In de tweede periode bieden gerechtelijke termen (zoals het aangeven dat De Pauw een maximumstraf van twee jaar heeft) en experts zoals professor van seksueel strafrecht en de adjunct-directeur van VRT-inzicht in seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook wordt in de vierde periode duidelijk dat op juridisch vlak (elektronische) belaging dient te

voldoen aan drie criteria. Dit misdrijf heeft betrekking op de volgende elementen: de verstoring van de rust van de slachtoffers, de dader is zich bewust van deze storing en de feiten zijn wel degelijk gebeurd. De media eindigen in de laatste periode met te tonen dat grensoverschrijdend gedrag niet langer straffeloos kan passeren. De zaak heeft dus een groot symboolwaarde.

Er zijn veel vragen die nog te onderzoeken vallen met betrekking tot seksueel ongewenst gedrag en de mediarepresentatie. Sommige hebben te maken met de methodiek en anderen brengen vooruitgang op vlak van het onderzoeksdomein. Dit onderzoek voerde de kritische discoursanalyse uit. De meest voorkomende kritieken op de kritische discoursanalyse zijn dat de aanpak van het onderzoek te gemakkelijk in staat is om bevindingen te ontdekken die de onderzoeker verwacht te vinden en dat de aanpak methodologische nauwkeurigheid mist (Frantz, 2003). Elk sociaalwetenschappelijk onderzoek is echter gebaseerd op aannames die de bevindingen beperken en sturen, het is gewoon vereist dat deze achterliggende veronderstellingen goed onderbouwd zijn (Frantz, 2003, p. 1). In dit onderzoek dient de literatuurstudie voor het blootstellen van de bevindingen die verwacht werden in dit onderzoek en diende de empirische leidraad als middel om methodologisch grondig te werk te gaan. Toch blijven de limieten van dit onderzoek liggen bij de veronderstelling dat elke onderzoeker eigen discourses en representaties zou zien en het discours en de representatie dat de journalist kan verkeerd interpreteren. De hoofdfocus lag in dit onderzoek op het blootleggen van de algemene patronen van de representatie van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de Vlaamse nieuwsmedia. De meest gelezen kwaliteits- en populaire kranten werden geanalyseerd, wel kunnen andere kranten een ander perspectief brengen. Bijgevolg kan een soortgelijk onderzoek van alle kranten ook van toepassing zijn. Dit onderzoek focust zich bovendien slechts op één zaak, met name de zaak-De Pauw. Wat met de rapportering rond andere Belgische daders binnen de cultuur- en media-industrie die seksueel overschrijdend gedrag hebben gepleegd? Zo is Jan Fabre, een bekende Vlaamse theatermaker veroordeeld voor seksueel ongewenst gedrag (Bonneure, 2022). Representeren de Vlaamse media het seksueel overschrijdend gedrag van Fabre anders dan in de zaak-De Pauw? De namen van de daders zijn in deze zaken opmerkelijk en daarom dat er zich zoveel media-aandacht rond manifesteert, maar hoe representeren de media seksueel ongewenst gedrag in andere sectoren naast de entertainmentindustrie door 'dagdagelijkse' personen? Met deze nieuwe inzichten kan toekomstig onderzoek aan de slag.

REFERENTIES

- AD. (2021, 6 januari). Belgische actrices betichten tv-gezicht Bart De Pauw van #metoo-praktijken. *AD*. <https://www.ad.nl/show/belgische-actrices-betichten-tv-gezicht-bart-de-pauw-van-metoo-praktijken~ab9971d8/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Antonissen, D. (2021, 7 januari). ONZE OPINIE. De zaak De Pauw wordt een symbooldossier. Maar op welke manier? *HLN*. <https://www.hln.be/binnenland/onze-opinie-de-zaak-de-pauw-wordt-een-symbooldossier-maar-op-welke-manier~a1ed8cd0/>
- Askanius, T. & Hartley, J. M. (2019). Framing Gender Justice: A comparative analysis of the media coverage of #metoo in Denmark and Sweden. *Nordicom Review*, 40(2), 19–36. <https://doi.org/10.2478/nor-2019-0022>
- Bates, L. (2016). *Everyday Sexism: The Project that Inspired a Worldwide Movement*. MacMillan.
- Benedict. (1992). *Virgin or vamp: how the press covers sex crimes*. Oxford University Press.
- Bonneure, K. (2022, 2 mei). Werk van Jan Fabre blijft hangen in Vlaams Parlement, mét een woordje uitleg. *VRTNWS*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/05/02/werk-van-jan-fabre-blijft-hangen-in-vlaams-parlement/>
- Buchwald, E., Fletcher, P. R., & Roth, M. (1993). *Transforming a rape culture*. Minneapolis, MN: Milkweed Editions.
- Burt, M. R. (1991). Rape myths and acquaintance rape. In A. Parrot & L. Bechhofer (Eds.), *Acquaintance rape: The hidden crime* (pp. 26-40). New York: John Wiley.
- Brownmiller, S. (1993). *Against our will: Men, women, and rape*. Ballantine Books.
- Chamberlain, L. J., Crowley, M., Tope, D., & Hodson, R. (2008). Sexual Harassment in Organizational Context. *Work and Occupations*, 35(3), 262–295. <https://doi.org/10.1177/0730888408322008>
- CIM. (2021, maart). *CIM Press Brand Report 2021 (Publ. March 2021)*, *De Standaard*. Geraadpleegd op 10 april 2022 via <https://www.cim.be/nl/pers?date=2021%20-%20March&universe=Dutch>
- CIM. (2021, maart). *CIM Press Brand Report 2021 (Publ. March 2021)*, *Het Laatste Nieuws + De Nieuwe Gazet*. Geraadpleegd op 10 april 2022 via https://www.cim.be/brandReport/2021%20-%20Stated_HetLaatsteNieuws+DeNieuweGazet.pdf
- Cuklanz, Lisa. 1996. *Rape on Trial: How the Mass Media Construct Legal Reform and Social Change*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Connell, R. W. (2002). On hegemonic masculinity and violence: Response to Jefferson and Hall. *Theoretical criminology*, 6(1), 89-99. <https://doi.org/10.1177/136248060200600104>
- Danesi, M. (2013). *Encyclopedia of media and communication*. Toronto: University of Toronto Press.
- Datla, A. (2020, 16 november). *Leading with empathy: Tarana Burke and the making of the Me Too Movement*. *Harvard Kennedy School*. Geraadpleegd op 24 oktober 2021 via

<https://case.hks.harvard.edu/leading-with-empathy-tarana-burke-and-the-making-of-the-me-too-movement/>

- De Benedictis, S., Orgad, S., & Rottenberg, C. (2019). #MeToo, popular feminism and the news: A content analysis of UK newspaper coverage. *European Journal of Cultural Studies*, 22(5–6), 718–738. <https://doi.org/10.1177%2F1367549419856831>
- De Smedt, J., Beckers, K., Kuypers, I., Van Aelst, P., & Walgrave, S. (2015, september). *Meer van hetzelfde? Een longitudinaal onderzoek naar de gelijkenis van het nieuws in de Vlaamse kranten (1983-2013)* [nieuwsbrief]. Geraadpleegd op 5 november, 2021 via <https://www.steunpuntmedia.be/wp-content/uploads/2015/09/Nieuwsmonitor-23.pdf>
- Durham, M. G. (2021). *MeToo: The Impact of Rape Culture in the Media*. John Wiley & Sons.
- Droeven, V. (2020, 9 september). *Vlaanderen krijgt eerste #MeToo-proces*. De Standaard. Geraadpleegd op 24 oktober 2021 via https://www.standaard.be/cnt/dmf20200908_97902456
- Droeven, V. (2020, 24 oktober). “Bart De Pauw kiest voor een trial by media, niet de vrouwen”. *De Standaard*. https://www.standaard.be/cnt/dmf20201023_97596571
- Evans, A. (2018). #MeToo: A Study on Sexual Assault as Reported in the New York Times. *Occam's Razor*, 8(3), 11–17.
- Erickson, K. (2019). Framing Feminism: How U.S. and French Media Frame #MeToo and #BalanceTonPorc from a Feminist Perspective. *WWU Honors College Senior Projects*, 119. https://cedar.wvu.edu/wwu_honors/119
- Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. Londen: Arnold.
- Fernandez, L., Lawrence, H., & Stabile, B. (2020). The Disappearing Accused: Rhetoric, Narrative, and Campus Sexual Assault. *Rhetoric Review*, 39(2), 230-245. <https://doi.org/10.1080/07350198.2020.1728833>
- Franiuk, R., Seefeldt, J. L., & Vandello, J. A. (2008a). Prevalence of Rape Myths in Headlines and Their Effects on Attitudes Toward Rape. *Sex Roles*, 58(11–12), 790–801. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9372-4>
- Franiuk, Seefeldt, J. L., Cephess, S. L., & Vandello, J. A. (2008b). Prevalence and Effects of Rape Myths in Print Journalism. *Violence Against Women*, 14(3), 287–309. <https://doi.org/10.1177/1077801207313971>
- Frantz, R. S. (2003). In defense of critical discourse analysis. *Studies in Applied Linguistics and TESOL*, 3(2). <https://doi.org/10.7916/salt.v3i2.162>
- Fowler, R. (2013). *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. Routledge.
- Gaskins, B., & Jerit, J. (2012). Internet News. *The International Journal of Press/politics*, 17(2), 190–213. <https://doi.org/10.1177/1940161211434640>
- Ghadery, F. (2019). #Metoo—Has the ‘sisterhood’ finally become global or just another product of neoliberal feminism? *Transnational Legal Theory*, 10(2), 252–274. <https://doi.org/10.1080/20414005.2019.1630169>

- Gill. (2003). From sexual objectification to sexual subjectification: The resexualisation of women's bodies in the media. *Feminist Media studies*, 3(1), 100–106. <https://doi.org/10.1080/1468077032000080158>
- Gill, R., & Orgad, S. (2018). The shifting terrain of sex and power: From the 'sexualization of culture' to #MeToo. *Sexualities*, 21(8), 1313–1324. <https://doi.org/10.1177/1363460718794647>
- Goldsmith Kasinsky, R. (1998). Tailhook and the construction of sexual harassment in the media. "Rowdy boys" and women who make a difference. *Violence Against Women*, 4(1), 81–99. <https://doi.org/10.1177/1077801298004001006>
- Greer, C. (2003). *Sex Crime and the Media: Sex offending and the press in a divided society*. Cullompton, Devon; Portland, Oregon: Willan Publishing.
- Gruber, J. E. (1992). A typology of personal and environmental sexual harassment: Research and policy implications for the 1990s. *Sex Roles*, 26(11), 447–464. <http://doi.org/10.1007/bf00289868>
- Hall, S. (Ed.). (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices* (Vol. 2). Sage.
- Harvey. (2020). *'feminist media studies'*. Polity Press.
- Heremans, T., & Droeven, V. (November 9, 2017). VRT breekt volledig met Bart De Pauw na beschuldigingen van grensoverschrijdend gedrag en seksuele intimidatie. *De Standaard*. Geraadpleegd op 21 november, 2021 via https://www.standaard.be/cnt/dmf20171109_03178485
- Herman, D. F. (1979) The Rape Culture. In J. E., Freeman (Ed). *Women: A feminist perspective* (pp. 45- 53). Palo Alto, CA: Mayfield.
- Hindes, S. & Fileborn, B. (2020). "Girl power gone wrong": #MeToo, Aziz Ansari, and media reporting of (grey area) sexual violence. *Feminist Media studies'*, 20(5), 639–656. <https://doi.org/10.1080/14680777.2019.1606843>
- Hijmans, E. (1996). Logic for qualitative media content analysis: A typology. *COMMUNICATIONS-SANKT AUGUSTIN THEN BERLIN-*, 21, 93-108.
- Joye, S. (2010). News discourses on distant suffering: a Critical Discourse Analysis of the 2003 SARS outbreak. *Discourse & Society*, 21(5), 586–601. <https://doi.org/10.1177/0957926510373988>
- Joye, S., & Maesele, P. (z.d.). *Critical Discourse Analysis: The articulation of power and ideology in texts*. [Niet gepubliceerd werk].
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. J. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. Sage.
- Judd, K., & Easteal, P. (2013). Media reportage of sexual harassment: the (in) credible complainant. *Denning Law Journal*, 25(1), 1-17.
- Lewis, J. (2014). *Beyond consumer capitalism: Media and the limits to imagination*. John Wiley & Sons.

- Keygnaert, I. (2021, 15 juni). *DE UN-MENAMAIS STUDIE: BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN & AANBEVELINGEN VOOR PREVENTIE VAN EN RESPONS OP SEKSUEEL GEWELD IN BELGIË*. Geraadpleegd via <https://www.ugent.be/nl/actueel/bijlagen/seksueel-geweld-belgie-aanbevelingen-1>
- Kosloski, A.E., Diamond-Welch, B. K., & Mann, O. (2018). The Presence of Rape Myths in the Virtual World: A Qualitative Textual Analysis of the Steubenville Sexual Assault Case. *Violence and Gender*, 5(3), 166–173. <https://doi.org/10.1089/vio.2017.0067>
- Lagast, C. (2017, 13 november). Al meer dan tien slachtoffers meldden zich, maar niemand wilde gerechtelijk onderzoek tegen De Pauw. *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd op 22 november, 2021 via https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20171113_03183306
- Lockyer, S. & Savigny, H. (2020). Rape jokes aren't funny: the mainstreaming of rape jokes in contemporary newspaper discourse. *Feminist Media studies*, 20(3), 434–449. <https://doi.org/10.1080/14680777.2019.1577285>
- Loisen, J., Joye, S., & Verstraeten, H. (2016). *Communicatie & media: een inleiding tot communicatiewetenschappen: onderzoek en theorie*. Acco.
- Lonsway K.A. & Fitzgerald, L.F. (1994). Rape myths In review. *Psychology of Women Quarterly* (18), 133–164
- MacKinnon, C. A., & MacKinnon, C. A. (1979). *Sexual harassment of working women: A case of sex discrimination*. Yale University Press.
- MacKinnon, C.A. (2018, 4 juni). *Ask a Feminist: Sexual Harassment in the Age of #MeToo*. Geraadpleegd op 23 okt 2021 via <http://signsjournal.org/mackinnon-metoo/>
- Mans. (2016). *Stille waters, diepe gronden. De representatie van de d/Dove persoon in De Standaard, De Morgen, Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad: een kritische discoursanalyse*. KU Leuven. Faculteit Sociale Wetenschappen.
- McDonald, P., & Charlesworth, S. (2013, maart). Framing sexual harassment through media representations. In *Women's Studies International Forum* (Vol. 37, pp. 95-103). Pergamon.
- McLaughlin, H., Uggen, C., & Blackstone, A. (2012). Sexual harassment, workplace authority, and the paradox of power. *American sociological review*, 77(4), 625-647. <https://doi.org/10.1177%2F0003122412451728>
- Mendes, K., Ringrose, J., & Keller, J. (2018). #MeToo and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminist activism. *European Journal of Women's Studies*, 25(2), 236–246. <https://doi.org/10.1177%2F1350506818765318>
- Metsch, F. (2018, 24 juni). *The Interaction of Social Movements with the Framing of Sexual Violence in the U.S. Online Press* [Pre-master project]. Geraadpleegd op 17 november, 2021 via <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/371185>
- Milano, A. [@Alyssa_Milano]. (2017, 15 oktober). *If you've been sexually harassed or assaulted write 'me too' as a reply to this tweet*. [Tweet]. Twitter. https://twitter.com/Alyssa_Milano/status/919659438700670976
- Mortelmans, D. (2018). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden (5e druk ed.)*. Acco.

- Naik, M. G., Rodrigues, U. M., & Rani, P. (2020). Mainstream Media's Framing of #MeToo Campaign in India. *Multidisciplinary Journal of Gender Studies*, 9(1), 79-106. <http://doi.org/10.17583/generos.2020.4902>
- Neal, A. (2015). *The role of euphemisms in language comprehension: The taboo topic of rape*. Undergraduate. Ohio State University.
- Nicolaou, E. & Smith, C.E. (2019, 5 oktober). A #MeToo Timeline To Show How Far We've Come — & How Far We Need To Go. *Refinery29*. Geraadpleegd op 24 oktober 2021 via <https://www.refinery29.com/en-us/2018/10/212801/me-too-movement-history-timeline-year-weinstein>
- Osepashvili, D. (2019). The Print Media News in the Era of Media Convergence The End of Traditional Media or Future Development as a Global Challenge? (Comparative Analysis of Georgian and Lithuanian Media). In T. Makarychev & A. Krüssmann (Ed.), *Europe in the Caucasus, Caucasus in Europe* (pp155-174). Columbia University Press
- Pennington, R., & Birthisel, J. (2016). When new media make news: Framing technology and sexual assault in the Steubenville rape case. *New Media & Society*, 18(11), 2435–2451. <https://doi.org/10.1177%2F1461444815612407>
- Peters, M. A., & Besley, T. (2019). Weinstein, sexual predation, and 'Rape Culture': Public pedagogies and Hashtag Internet activism. *Educational Philosophy and Theory*, 51(5), 458-464. <https://doi.org/10.1080/00131857.2018.1427850>
- Phillips, N. D. (2017). *Beyond blurred lines: Rape culture in popular media*. Rowman & Littlefield.
- Recto verso. (2018, september). *Open brief: #metoo en Troubleyn/Jan Fabre* [Persbericht]. Geraadpleegd op 21 november 2021 via <https://www.rektoverso.be/artikel/open-brief-metoo-en-troubleynjan-fabre>
- Richardson, J. E. (2007). *Analysing Newspapers: An Approach from Critical Discourse Analysis*. Palgrave Macmillan: New York.
- Royal, K. (2019). Journalist guidelines and media reporting in the wake of# MeToo. In B. Fileborn, R. Loney-Howes (Ed.), *#MeToo and the Politics of Social Change* (pp. 217-234). Palgrave Macmillan, Cham.
- Saerens, Z. (2017, 10 november). Hilde Van Mieghem: "Ik ken slachtoffers. Zij zijn nu bang, willen onderduiken en slapen niet". *VRTNWS*. Geraadpleegd op 22 november 2021 via <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2017/11/10/hilde-van-mieghem---ik-ken-slachtoffers--zij-zijn-bang--willen-o/>
- Sauer, B., & Bohman, C. K. (2017, 30 december). *A frame analysis of the #MeToo movement and perception of sexual harassment within Austrian media* [onderzoekspaper]. Geraadpleegd op 25 maart, 2020 via https://www.academia.edu/35673081/RESEARCH_PAPER_Metoo_and_the_Media_Framing_of_Sexual_Harassment_A_frame_analysis_of_the_Metoo_movement_and_perception_of_sexual_harassment_within_Austrian_media
- Setoodeh, R. (2015, 6 oktober). Ashley Judd Reveals Sexual Harassment by Studio Mogul (EXCLUSIVE). *Variety*. Geraadpleegd op 24 oktober 2021 via

- <https://variety.com/2015/film/news/ashley-judd-sexual-harassment-studio-mogul-shower-1201610666/>
- Simões, R.B. & Silveirinha, M. J. (2019). Framing street harassment: legal developments and popular misogyny in social media. *Feminist Media Studies*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/14680777.2019.1704816>
- Shaw, S., Nye, E., Jamel, J. & Flowe, H. (2009) *The print media and rape*. Geraadpleegd via <https://thepsychologist.bps.org.uk/volume-22/edition-10/online-only-article-print-media-and-rape>
- Suarez, E., & Gadalla, T. M. (2010). Stop Blaming the Victim: A Meta-Analysis on Rape Myths. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(11), 2010–2035. <https://doi.org/10.1177/0886260509354503>
- Steiner, L. (1995). Judging the judges: Journalists and standpoints. *New Jersey Journal of Communication*, 3(2), 133–150. <https://doi.org/10.1080/15456879509367284>
- Stevens, L. (2002). *Strafrecht en seksualiteit: de misdrijven inzake aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, ontucht, prostitutie, seksreclame, zedenschennis en overspel*. Antwerpen: Intersentia.
- Stevenson, K. (2000). Unequivocal victims: The historical roots of the mystification of the female complainant in rape cases. *Feminist Legal Studies*, 8(3), 343–366. <https://doi.org/10.1023/A:1009270302602>
- Taylor, J. (2020). *Why women are blamed for everything: exposing the culture of victim-blaming*. Hachette UK.
- Tielens, F. (September 13, 2018). Danseressen keren zich tegen Jan Fabre. *De Standaard*. Geraadpleegd op 21 november, 2021 via https://www.standaard.be/cnt/dmf20180912_03739526.
- Thacker, L. (2017). Rape Culture, Victim Blaming, and the Role of Media in the Criminal Justice System. *Kentucky Journal of Undergraduate Scholarship (KJUS)*, 1(1). <https://encompass.eku.edu/kjus/vol1/iss1/8>
- Thornham. (2007). *Women, feminism and media*. Edinburgh university press.
- Thornton, M 2002, Sexual Harassment losing Sight of Sex Discrimination. *Melbourne University Law Review* 26(2) 422-444. <https://ssrn.com/abstract=1655483>
- Van Dijk, T. A. (1983). Discourse analysis: Its development and application to the structure of news. *Journal of communication*, 33(2), 20-43.
- Vanden Houte, P. (2017, 25 november). De #metoo-economie. *De Standaard*, 8. Geraadpleegd op 2 november 2021 via https://www.standaard.be/cnt/dmf20171124_03206642
- Van Zoonen. (1994). *'feminist media studies'*. Sage.
- VRG. (2021). *Rapport Mediaconcentratie 2021*. Geraadpleegd op 10 december 2021 via <https://www.vlaamseregulatormedia.be/en/node/71386>

- Walgraeve. (2019). *#YouToo? Hoe Vlamingen omgaan met frames in de berichtgeving over #MeToo In Vlaanderen*. KU Leuven. Faculteit Sociale Wetenschappen.
- Waterhouse-Watson. (2016). News media on trial: towards a feminist ethics of reporting footballer sexual assault trials. *'feminist media studies'*, 16(6), 952–967. <https://doi.org/10.1080/14680777.2016.1162827>
- Welkenhuysen. (2019). *'Seksueel grensoverschrijdend gedrag op het werk' in de media: meer dan enkel #MeToo?* KU Leuven. Faculteit Rechtsgeleerdheid.
- Wellens. (2018). *Een seksueel roofdier, grappenmaker, goede collega of gewoon een profiteur? Retorische analyse van de opiniestukken over Bart De Pauw*. KU Leuven. Faculteit Sociale Wetenschappen.
- Willekens, M., Siongers, J., & Lievens, J. (2018). Waar ligt de grens? Grensoverschrijdend gedrag in de cultuur- en mediasector. Onderzoeksgroep CuDOS, vakgroep Sociologie, Universiteit Gent.

BIJLAGEN

Bijlage 1: ankerpunten uit het werk van Joye & Maesele

1) Woordkeuze

- Semiotische keuzes: gemotiveerde keuzes
- Factueel en objectief - Gekleurd en subjectief
- Connotaties (bijvoorbeeld "huis" vs. "thuis")
- Adjectieven, superlatieven, metaforen, (positieve, neutrale of negatieve) toon, ...
- Overlexicalisation (bijvoorbeeld "male nurse")

2) Transitiviteit

- Hoe evenementen en processen al dan niet verbonden worden met subjecten en objecten
- Vb: "50 verplegers werden gisteren ontslagen"
 - Passieve werkwoordsvorm = actor blijft uit beeld, alsof het de natuurlijke gang van zaken is
 - Focus op effect, niet proces
- Vb: "U zal instaan voor" vs "U moet instaan voor"
 - Werkwoordvormen

3) Nominalisatie

- Zelfstandig naamwoord vervangt proces. Transformeren van een werkwoord, een proces naar een zelfstandig naamwoord
 - Vb: "Een sanering zal doorgevoerd worden", "De repatriëring gaat door zoals voorzien", ...
- Verhult 'verantwoordelijke' voor en 'getroffene' door proces, depersonalisering

4) Modaliteit

- Relatie tussen spreker en statements o.a. in verband met 'echtheidsgehalte' van statements, zekerheid, ...
 - Vb: "het is koud", "ik vind het koud", "misschien is het toch een beetje koud"
 - Vb: "aderverkalking is een aanval op alle aders in het gehele lichaam" en "aderverkalking kan een aanval zijn op alle aders in het gehele lichaam"
 - Vb: "misschien", "eventueel", ... - "zeker", "absoluut", ...
- In mediacontext: geloofwaardigheid van een bron, expert, ...
- Quoting verbs: woorden gebruikt om te beschrijven hoe iemand heeft gesproken
- Neutraal: 'zeggen' of 'melden'
 - Bv: "hij zei", "zij declareerde", "hij mopperde", "zij stamelde", ...

5) Representatieve strategieën

- Semiotische en visuele keuzes om personen te representeren
- Focussen op of negeren van bepaalde aspecten van identiteit
 - "Muslim man arrested for fraude" <> : "Father of two daughters arrested for fraude" => Otherness (<> 'one of us', humanized (S2))

6) Representatie van personen

- Impersonalisatie: niet bij naam noemen van individu/instituut, maar verwijzen naar groter geheel om statement meer gewicht te geven

- Bv “België zegt neen tegen Europa” vs “Ivo Belet zegt neen tegen voorstel van Europees commissaris”
 - Individualisatie: afstand verminderen, empathie, concreter en persoonlijker, ...
 - Functionaliseren: vermelden van functie, titel, ... om meer autoriteit, status en legitimiteit
 - Bv “De Russische president Poetin...”, “Financieel expert bij de Centrale Bank X zegt dat de crisis voorbij is”, ...
 - Anonimisering: mate van onzekerheid (“volgens getuigen”)
 - Aggregatie: indruk objectieve statistieken en cijfers
- 7) Visuele semiotische keuzes
- Bepaalde aspecten in composities trekken de aandacht met bepaalde betekenis
 - Culturele symbolen, grootte, kleur, focus, toon, diepte, long shot vs close-up, ...

Bijlage 2: leidraad voor analysering van data

Presentatie slachtoffer	
<i>Woordkeuze</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe wordt het slachtoffer benoemd? (+) 'overlevende', 'vrouwen in aanraking met seksueel ongewenst gedrag' (-) 'beschuldiger' - Is er sprake van genderstereotypering (clichés – archetype)? Bv. 'verleidster' of 'man hatende vrouw' - Worden er seksualiserend, neerbuigende of infantiliserende termen voor het vrouwelijk slachtoffer gebruikt? Bv. knap, flirtierig, schattig, kinderlijk - Is er indicatie van de genderrol-aanname van vrouwelijk beperkte seksuele keuzevrijheid (passiviteit)? - Wordt er gebruik gemaakt van woorden die 'schuld' indiceren van het slachtoffer? Bv. zij liegt, had geen leed, ze wou het of vond het leuk en verdiende het, daagde het uit, etc. - Wordt haar gedrag (drinken, allen wandelen, datingapp), uiterlijk (onthullend kledij), karaktertrek (kwetsbaar, naïef) benadrukt? - Wordt er gebruik gemaakt van woorden die sympathie activeren voor het slachtoffer?
<i>Transitiviteit</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Werkwoordvormen: is het slachtoffer passief of actief geportretteerd? - Titel: waar ligt de focus? Slachtoffer aangehaald?
<i>Nominalisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Wordt er een zelfstandig naamwoord i.p.v. werkwoord gebruikt? Bv. er was seksueel overschrijdend gedrag i.p.v. xxx werd seksueel geïntimideerd
<i>Modaliteit</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Indien citatie slachtoffer: neutraal (zegt/vertelt/beweert) <> subjectief (stamelt, moppert) - Is er sprake van twijfel bij het aanbrengen van het citaat van het slachtoffer?
<i>Individualisatie & collectivisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Gaat het om 1 slachtoffer? - Welke bronnen aan bod? Krijgt het slachtoffer zelf een stem (of niet – dehumanisering)? - <> gaat het om groep slachtoffers? Wie spreekt voor de groep?
<i>Impersonalisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Wordt er een persoonlijk verhaal opgehangen aan slachtoffer(s)?
<i>Functionalisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Wordt de functie van slachtoffer benoemt? - Zijn het vooral 'perfecte' slachtoffers? Met name: rijke, wit en uit entertainment en mode/cultuurindustrie
<i>Anonimisering & aggregatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Is het slachtoffer anoniem? Of wordt de naam aangehaald?

- Is er gebruik van cijfers (om zwaarte van incident te tonen)?

Presentatie dader

<i>Woordkeuze</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Is er sprake van genderstereotypering? Bv. dader als monster, pervers, psychopaat, onmenselijk, 'slecht' of andere vervoegingen die de dader abnormaliseren of 'vreemde'-angst (onbekende)? - Worden er woorden gebruikt die schuld bij dader leggen? - Worden er woorden gebruikt die schuld van dader ontkennen? Bv. excuses van zijn gedrag/hij bedoelde het zo niet - Worden er woorden gebruikt die sympathie creëren voor de dader? - Is er indicatie van de genderrol-aanname van oncontroleerbare mannelijke seksualiteit ('man is van nature seksueel agressief')?
<i>Transitiviteit</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Werkwoordvormen: is de dader actief of passief?
<i>Nominalisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Is er verhulling van de dader door gebruik van zelfstandig naamwoord in plaats van werkwoord?
<i>Modaliteit</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Indien citaat dader of spreekbuis voor dader: neutraal (zegt/vertelt/beweert) <> subjectief (stamelt, moppert, roept) - Is er sprake van twijfel bij het aanbrengen van het citaat van de dader?
<i>Individualisatie & collectivisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Welke bronnen aan bod? Krijgt de dader een stem? Op welke manier?
<i>Impersonalisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Worden er persoonlijke details over de dader gedeeld? Persoonlijk verhaal opgehangen? - <> Of eerder distantiëren?
<i>Functionalisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Wordt de status/functie van dader aangebracht? Gaat het om een machtsverhouding/machtsmisbruik? - Gaat het om 'merkwaardige' dader?
<i>Anonimisering & aggregatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Is de dader anoniem? Of naam publiek?

Presentatie seksueel geweld

<i>Woordkeuze</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe wordt 'seksueel overschrijdend gedrag' beschreven? Welke andere woorden worden er gebruikt voor 'seksueel ongewenst gedrag'? - Gaat het over zeldzaam/extreem geval? Welk soort geweld? - Welke definiëringen worden er gebruikt rond het seksueel geweld? Is er overeenstemming over de handeling? Of geven verschillende actoren verschillende definitie? - Is er sprake van eufemisme: het geweld als minder geladen (bv. strelen, aaien)?
-------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Zijn er woorden die indiceren dat het seksueel overschrijdend gedrag triviaal of natuurlijk is? ('niet zo'n groot probleem, van weinig waarde) - Is er indicatie van de genderrol-aanname van de culturele conditionering van normatief heteroseksueel gedrag als agressief? - Wordt de daad toegekend aan situationele schuld (situatie beschreven en schuld daaraan toegewezen)?
<i>Transitiviteit</i>	/
<i>Nominalisatie</i>	/
<i>Modaliteit</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Wordt het seksueel geweld beschreven als een 'feit'? Of is er ruimte voor twijfel?
<i>Impersonalisatie</i>	(Zie functionalisatie)
<i>Individualisatie & collectivisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Wordt het seksueel ongewenst gedrag gepresenteerd als een daad van één individu tegen een ander individu? - Of binnen een organisatie/industrie? - Of als systematisch voordoend probleem binnen samenleving?
<i>Functionalisatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Worden er andere actoren naast het slachtoffer/de dader aangehaald? En welke functies hebben zij? - Extra stemmen om te polariseren? Of om zwaarte aan verhaal toe te voegen?
<i>Anonimisering & aggregatie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Zijn er getuigen? Worden deze anoniem gehouden? - Hoeveel? Nummers versterken/geven zwaarte

Bijlage 3: dataverzameling

Fase 1

Periode 1: **20 artikels** (van een totaal van 38)

9-11 november 2017 bart De Pauw - De Standaard	
29 resultaten	
Relevant: 14	Niet relevant: 15
<ul style="list-style-type: none"> - VRT breekt volledig met Bart De Pauw na beschuldigingen van grensoverschrijdend gedrag en seksuele intimidatie De Standaard - Bart De Pauw reageert: 'De lucht rond mij is zo troebel, ik zie die heel graag opgeklaard' De Standaard - Vrouwelijke medewerkers Bart De Pauw publiceren steunbetuiging (Antwerpen) De Standaard - Stalking, flirterige sms'en en ongevraagd bezoek De Standaard - 'Maandenlang sms'te hij: ik wil met u naar bed' De Standaard - Regisseur Jan Verheyen verdedigt vriend Bart De Pauw: 'Wat nu gebeurt, is onomkeerbaar en niet in verhouding' De Standaard - VRT-topman: 'Bart De Pauw gebruikte soms andere simkaarten' De Standaard - Marc Van Eeghem: 'VRT kan drie vierde van zijn personeel ontslaan' De Standaard - Gatz: 'Ga ervan uit dat VRT niet over één nacht ijs is gegaan' De Standaard - Bart De Pauw: 'Soms stuur je al eens een dronken sms'je' De Standaard (reactie van de dader!) - Hilde van Mieghem: 'Ik ken slachtoffers. Zij willen onderduiken en slapen niet' De Standaard - Tom Lenaerts: 'Kan mij dit niet voorstellen van Bart, maar beseft dat VRT dit niet lichtzinnig doet' De Standaard - Ceo VRT: 'Het zou mooi zijn als De Pauw stopt met ontkennen en knieval doet' De Standaard - Parket start zelf met onderzoek naar Bart De Pauw De Standaard 	<ul style="list-style-type: none"> - Al twintig jaar aan de top van de televisiewereld: hier kennen we Bart De Pauw van De Standaard - Grote schoonmaak De Standaard - Koning van de zondagavond De Standaard - Stalking, flirterige sms'en en ongevraagd bezoek De Standaard (herhaling) - VRT zette eerder al medewerker aan de deur voor grensoverschrijdend gedrag De Standaard - 'Iemand zegt "metoo", en een bekende figuur is dood' De Standaard (interview – opinie) - Dit zendt de VRT zondag uit in plaats van 'Twee tot de Zesde Macht' De Standaard - 'Iemand zegt "metoo", en een bekende figuur is dood' De Standaard - Waarom 'Vlaanderens favoriete schoonzoon' met veel wegkomt De Standaard (herhaling) - 'Ik ga ervan uit dat VRT over voldoende argumenten beschikt' De Standaard (herhaling) - 'We zijn niet over één nacht ijs gegaan' De Standaard (interview – geen neutrale berichtgeving) - Waarom 'Vlaanderens favoriete schoonzoon' met veel wegkomt De Standaard (interview) - Diane Waumans: 'Ethiek is geen rechtspraak' De Standaard (opinie) - Waarom de autolobby blijft winnen, u de dure cadeaus van de overheid betaalt en er voor kippen geen hemel bestaat De Standaard - Bart De Wever waarschuwt voor 'trial by media' in zaak-De Pauw De Standaard

9 - 11 november 2017 Het Laatste Nieuws	
9 resultaten	
Relevant: 6	Niet relevant: 3
<ul style="list-style-type: none"> - "Geen fysieke aanrakingen, laat dat duidelijk zijn" - 2 klachten en van het scherm - Oprecht als geslagen hond - Van 'karaktermoord' tot wie volgt? - "De VRT kan drie vierde van zijn personeel ontslaan" - Vrouwen getuigen: "hij sms'te midden in de nacht: ik wil je n**ken" 	<ul style="list-style-type: none"> - 2 klachten en van het scherm (herhaling) - Twee tot de zede macht onmiddellijk afgevoerd - 32 jaar top-tv

Fase 2

Periode 2: **14 artikels** van in totaal 25 artikels

6-14 januari 2021 bart De Pauw - De Standaard	
16 artikels	
Relevant: 7	Niet relevant: 9
<ul style="list-style-type: none"> - Maaïke Cafmeyer, Lize Feryn en zeven andere vrouwen treden naar buiten in zaak-De Pauw De Standaard - Advocaat Bart De Pauw: 'Veroordeeld nog voor het proces is begonnen' De Standaard - Bart De Pauw 900 berichten in drie weken tijd, eerst gedichtjes en dan een andere toon De Standaard - Van publiekslieveling tot MeToo-beklaagde: de val van Bart De Pauw De Standaard - Niet negen, maar dertien vrouwen in dossier-De Pauw De Standaard - Bart De Pauw na eerste procesdag: 'Drie jaar lang heb ik gezwegen' De Standaard - Bart De Pauw dagvaardt VRT De Standaard 	<ul style="list-style-type: none"> - De tien nieuwsfeiten van de dag De Standaard - Maaïke Cafmeyer, Lize Feryn en zeven andere vrouwen treden naar buiten De Standaard (herhaling) - Toen de prins een koele kikker werd De Standaard - Ongehoord 'Als Viktor iemand vermoordt, help ik de put graven om dat lijk te verstoppen' De Standaard - Eén en Canvas: hopen dat 2021 even goed wordt als het vreselijke 2020 De Standaard - De VRT zal .Nu zijn of ze zal niet zijn De Standaard - Van publiekslieveling tot MeToo-beklaagde: de val van Bart De Pauw De Standaard (herhaling) - Agenda wordt pas op 11 februari bepaald De Standaard (herhaling) - De tien nieuwsfeiten van de dag De Standaard

6-14 januari 2021 HLN	
9 artikels	
Relevant: 7	Niet relevant: 2
<ul style="list-style-type: none"> - 'Zij dienden klacht in' 	<ul style="list-style-type: none"> - 'onze opinie'

<ul style="list-style-type: none"> - 2 artikels (doorlopend): 'het begon met twee klachten' ... - '... en eindigt met dossier van 2000 pagina's' - 'we blijven vrienden' - 'voor 9 vrouwen was het stalking, voor De Pauw "een soort verliefdheid" - 'pas veel later kan je beseffen: "dat was niet oké, ik heb me laten fucken" - 'Bart De Pauw weet vandaag wanneer zijn proces echt start' 	<ul style="list-style-type: none"> - "zijn er echt geen andere katten te geselen?" - 'proces-De Pauw van start met strenge coronamaatregelen
---	--

Fase 3

Periode 3: **20 artikels** (van in totaal 29)

13, 14, 15 oktober 2021 bart De Pauw - De Standaard	
13 artikels	
Relevant: 9	Niet relevant: 4
<ul style="list-style-type: none"> - Zeven vrouwen kijken Bart De Pauw in de ogen op eerste dag van proces De Standaard - 'De Pauw wist sinds 2008 dat zijn gedrag grensoverschrijdend was' De Standaard - De sms-conversaties van Bart De Pauw met mogelijke slachtoffers De Standaard - Openbaar ministerie vordert 1 jaar gevangenisstraf met probatie-uitstel voor De Pauw De Standaard - 'Bart De Pauw is geen monster, maar ook een zielig persoon kan overlast veroorzaken' De Standaard - 'Eigenlijk moeten we niet pleiten over feiten die gepleegd zijn voor 2016' De Standaard - Vrouwen reageren op eerste excuses Bart De Pauw: 'Kunnen het niet serieus nemen' De Standaard - Proces Bart De Pauw: vonnis op 25 november De Standaard - 'Ik ben niet de man voor wie ze mij laten doorgaan' De Standaard 	<ul style="list-style-type: none"> - Regisseur die zich bij auditie mee uitkleedt? Rode vlag! De Standaard - 'Bart De Pauw is geen monster, maar ook een zielig persoon kan overlast veroorzaken' De Standaard (herhaling) - De tien nieuwsfeiten van de dag De Standaard - 'Ik ben niet de man voor wie ze mij laten doorgaan' De Standaard (herhaling)

13, 14, 15 oktober 2021 HLN	
16 artikels	
Relevant: 10	Niet relevant: 6

<ul style="list-style-type: none"> - 'Er zal langer worden gepleit dan bij een moord' - Geen monster, wel een zielig man - Had hij schuld bekend, hij was zonder straf weggekomen - Je vraagt je af hoe De Pauw nog werk kon verzetten - Het was raar om hen allemaal terug te zien - Vrouwen hebben hun verhalen aangedikt en zo walging gecreëerd tegen Bart - Jammer dat ze excuses niet aanvaarden. Maar ik versta hun kwaadheid - Het was scherven rapen. Valt er nog iets te lijmen? Of potje breken, potje betalen? - Vrouwen nemen zelf het woord - Ik snap dat veel ongepast was. Ik wou gewoon dat ze me graag hadden. 	<ul style="list-style-type: none"> - 30 oktober 2017 - Stoet van vrouwen die hij 'muis' noemde - Productiehuis gaat zwaar in het rood, zelf maakt hij nog een beetje winst - Geregeld Ongeregeld - Bart De Pauw - Onze opinie
--	---

Fase 4

Periode 4: **10 artikels** (van in totaal 21).

25 – 27 november 2021 bart De Pauw - De Standaard	
13 artikels	
Relevant: 7	Niet relevant: 6
<ul style="list-style-type: none"> - Bart De Pauw krijgt zes maanden met uitstel De Standaard - Mussche: 'Eindelijk erkenning voor slachtoffers' De Standaard - Advocaat Bart De Pauw: 'Bart betaalt rekening voor veranderende tijdgeest' De Standaard - 'Bij de vrouwen overheerst het gevoel van erkenning' De Standaard - Vonnis zaak-Bart De Pauw: 'De feiten getuigen van een gebrekkig normbesef' De Standaard - 'De feiten getuigen van een gebrekkig normbesef' De Standaard - Lessen voor MeToo-beweging na veroordeling van De Pauw De Standaard 	<ul style="list-style-type: none"> - Na vier jaar weet Bart De Pauw of hij schuldig is aan belaging De Standaard - Jonas Geirnaert over Bart De Pauw: 'Niet één keer, niet tien keer, maar jaren aan een stuk, soms zelfs onder mijn neus' De Standaard (opinie) - De tien nieuwsfeiten van de dag De Standaard - Intelligent vonnis laat een vraag onbeantwoord De Standaard - Tijdlijn De zaak-Bart De Pauw, van videoboodschap tot rechtbank De Standaard - Diversiteit rijmt niet met realiteit De Standaard

25 – 27 november 2021 HLN
--

8 artikels	
Relevant: 3	Niet relevant: 5
<ul style="list-style-type: none"> - Na vier jaar welles nietes valt doek - Meer dan een showproces - Ik ben redelijk teleurgesteld over dit vonnis 	<ul style="list-style-type: none"> - Hopelijk is zaak nu definitief achter de rug en kan helingsproces nu beginnen - Bart, ga niet in beroep. Wees een vent. - Het prijsbeest van den Aldi - Brieven - Buschauffeur weigert te stoppen en dumpst leerlingen 10 kilometer verder